krediet

Jaarstukken 2023

Gemeente Culemborg

Flynth Audit B.V.
geheel document digitaal
gewaarmerkt voor identificatiedoeleinden
J.S. 19-09-2024

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2023 ..... **1**

Gemeente Culemborg **1**

Inhoudsopgave **3**

Voorwoord 5
Leeswijzer 7
Kerngegevens 9

Programmaverantwoordingen **11**

Programma Bestuur en Ondersteuning 13
Programma Veiligheid 18
Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat 23
Programma Economie 28
Programma Onderwijs 33
Programma Sport, Cultuur en Recreatie 38
Programma Sociaal domein en Gezondheid 45
Programma Duurzaamheid 58
Programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte 63
Programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen 70

Paragrafen **73**

Paragraaf Bedrijfsvoering 74
Rechtmatigheidsverantwoording 79
Paragraaf Lokale heffingen 84
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 90

Risicotabel jaarrekening 2023 ..... **93**

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 101
Paragraaf Financiering 108
Paragraaf Verbonden partijen 115
Paragraaf Grondbeleid 131
Paragraaf Subsidieplafonds 136
Paragraaf Wet Open overheid 137

Jaarrekening **138**

Balans **139**

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening **141**

Toelichtingen **143**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 144
Toelichting op de balans 150
Activa 150
Vaste activa 150
Immateriële vaste activa 150

Materiële vaste activa 150
Financiële vaste activa 151
Vlottende activa 152
Voorraden 152
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar 153
Liquide middelen 155
Overlopende activa 155
Passiva 156
Vaste passiva 156
Eigen vermogen 156
Voorzieningen 160
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer 161
Vlottende passiva 162
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar 162
Overlopende passiva 162

Gebeurtenissen na balansdatum 164

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 165

Financiële resultaten en analyses per programma 166

Incidentele baten en lasten 192

Structureel resultaat 197

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 198

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 200

Rechtmatigheidsverantwoording 201

Bijlagen 202

Overzicht baten en lasten per taakveld 202

De SiSa verantwoording 207

Voorwoord

In de voorliggende jaarstukken legt het college verantwoording af over het jaar 2023. In deze jaarstukken geeft het college aan wat er van de plannen uit de begroting 2023 is gerealiseerd in het afgelopen jaar. Wij gaan in het jaarverslag in op de realisatie van beleidsdoelen en activiteiten in de verschillende programma's. Ook leggen wij verantwoording af over hoe de budgetten zijn besteed en hoe de gemeente er financieel voor staat middels de jaarrekening.

De wettelijke basis voor het samenstellen van de jaarstukken ligt in artikel 197 van de Gemeentewet: het college legt aan de gemeenteraad (verder raad) over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag.

Sluitstuk van het jaar 2023

De jaarstukken zijn het slotdocument van de planning- en control cyclus (P&C-cyclus) van 2023. Startpunt van die P&C-cyclus is de Kadernota 2023-2026, gevolgd door de Begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026. De raad heeft met het vaststellen van die documenten in hoofdlijnen bepaald wat er in 2023 moest gebeuren en hoeveel middelen daarvoor beschikbaar waren. Daarmee gaf de raad kaders voor ons college. In 2023 hebben wij de raad via een voorjaarsrapportage en najaarsrapportage op de hoogte gehouden van de financiële stand van zaken. Daarmee was er de gelegenheid tussentijds bij te sturen. Met de jaarstukken 2023 wordt de P&C-cyclus voor 2023 afgerond. Daarmee stellen wij de raad in staat invulling te geven aan de controlerende rol.

Bereikte resultaten in 2023

Het college heeft in 2023 aan verschillende opgaven gewerkt. Dit gaat onder andere om de steun aan hen die niet direct mee kunnen komen, de duurzaamheidsopgave en de woningbouwopgave. Hieronder gaan we kort in op enkele resultaten, zonder andere resultaten tekort te willen doen. In de jaarstukken leest u het volledige overzicht.

Zorg dragen voor kwetsbare inwoners

Een belangrijk resultaat is de start van het Sociaal Team Culemborg (STC). De gemeente vormt samen met Santé Partners, MEE-Vivenz en ElkWelzijn het STC. Het STC is de integrale toegang tot het sociaal domein in Culemborg. Deze toegangspoort is een cruciaal instrument voor de inzet van passende ondersteuning op alle levensdomeinen en zorgt ervoor dat we inwoners die dat nodig hebben op de juiste manier ondersteunen.

Een goede opvang van Oekraïense ontheemden is een andere belangrijke realisatie dit jaar. In 2023 is er opnieuw een dringend beroep gedaan op gemeenten om opvangplekken te openen voor Oekraïense ontheemden. Omdat Culemborg een rijke geschiedenis heeft waar mensen zich veilig en welkom voelen, hebben we gehoor gegeven aan deze oproep en is eind 2023 de crisisnoodopvang voor 200 Oekraïense ontheemden aan de Bellweg geopend.

Gewerkt aan de verdere woningbouwopgave van de stad

In het afgelopen jaar hebben we 202 nieuwe inwoners mogen verwelkomen en hebben wij 248 (verschillende type) woningen gerealiseerd. In Parijsch is de laatste fase van de woningbouwontwikkeling ingezet en zijn we bezig geweest met de planvorming van diverse woningbouwlocaties zoals de Driehoek, Honddijk en Lanxmeer. De gemeente heeft belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling van de Stationsomgeving met o.a. de aankoop van panden en ontwikkelen van het Masterplan. Daarnaast heeft de raad de Woonvisie geactualiseerd.

Vergroenen en verduurzamen van onze stad
De raad heeft in 2023 het duurzaam meerjarenduurzaamheidsprogramma (dMJOP) en het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) vastgesteld.. Deze plannen zijn belangrijke bouwstenen voor toekomstbestendige schoolgebouwen en het gemeentelijk vastgoed.
In de stad hebben we zichtbare resultaten bereikt met het vergroenen van onze stad. ‘t Jach en het Hof zijn mooie voorbeelden van het vergroenen van onze stad.

Gezonde financiële huishouding
Een gezonde financiële huishouding is essentieel om onze opgaven te realiseren. In 2023 is het proces gestart om ervoor te zorgen dat onze gemeente ook op de lange termijn financieel gezond is. Net als veel andere Nederlandse gemeenten hebben we vanaf 2026 te maken met een terugval in het gemeentefonds. Tegelijkertijd zijn er een aantal grote opgaven die de komende jaren veel van ons vragen. We moeten ombuigen om zo de komende jaren financiële ruimte te vinden om onze opgaven en taken uit te voeren.

De raad heeft in het najaar 2023 het procesvoorstel vastgesteld met daarin de stappen om te komen tot een gezonde financiële huishouding. Bij de vaststelling van de kadernota 2025 neemt de raad besluiten welke ombuigingen plaats gaan vinden.

Financieel resultaat 2023
Het jaar 2023 sluiten we in deze jaarstukken financieel af met een positief financieel resultaat van € 2.959.000 euro (pagina 167). Van dit resultaat wordt ruim € 1.148.000 aan de resultaatbestemmingen toegevoegd en € 676.000 aan de grondexploitaties toegevoegd en €763.000 aan de bestemmingsreserve GVVP. De resterende middelen Oekraïne opvang, € 511.000, storten we in de nieuw te vormen reserve vluchtelingenopvang te storten.
Hiernaast zijn er in 2024 middelen nodig om voor 2023 goedgekeurde en gestarte projecten te kunnen afronden. Dit zijn in totaal 13 overhevelingen met een totaal van € 913.003.
We sluiten 2023 daarom met een negatief saldo van € 139.000

Tot slot
Terugkijkend naar 2023 zien we een jaar waarin weer ontzettend veel is gebeurd. Deze resultaten hebben we te danken aan de inzet van onze inwoners, zorginstellingen, maatschappelijke partners, ondernemers en verbonden partijen. Onze dank gaat uit naar iedereen die hieraan heeft bijgedragen. We kijken ernaar uit om samen verder te bouwen aan de toekomst van Culemborg.

Het college van Burgemeester en Wethouders

Leeswijzer

Culemborg georganiseerd

In dit hoofdstuk komt de gemeentelijke organisatie aan de orde. Zo wordt de samenstelling van het college van burgemeester & wethouders en de gemeenteraad weergegeven.

Kerngegevens

Bij de kerngegevens wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste meerjarige kerngegevens van de gemeente Culemborg. Hierin staan onder andere het aantal inwoners.

Programmaverantwoordingen 2023

De jaarrekening 2023 volgt de programmabegroting voor 2023. Dit hoofdstuk bevat dus van de verschillende programma's een verantwoording van het beleid dat wij in 2023 uitgevoerd hebben. Voor de programma's geldt nog de indeling van vorige raadsperiode. De programma's zijn verdeeld in taakvelden. Deze indeling in taakvelden is voor iedere gemeente in Nederland gelijk. Per taak is aangegeven welke portefeuillehouder verantwoordelijk is. Van elke taak is aangegeven wat we willen bereiken binnen het programma. Bij de begroting is aangegeven welke prestaties wij willen gaan leveren om de doelen binnen een taak te gaan realiseren. Bij de jaarrekening geven wij per voorgenomen prestatie aan:

	Gerealiseerd
	In uitvoering/volgens plan
	Gedeeltelijk gerealiseerd/vertraagd
	Niet gerealiseerd

Als prestaties gedeeltelijk of niet zijn gerealiseerd dan wordt hierop een toelichting gegeven. Naast een specificatie van de prestaties per taak zijn de indicatoren per programma neergezet.

Beleidsindicatoren

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten de zogeheten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren (verplichte indicatoren). Door deze vaste set van beleidsindicatoren is het eenvoudiger om gemeenten te vergelijken met andere gemeenten. Zie ook de website: www.waarstaatjegemeente.nl.

Natuurlijk kan iedere gemeente ervoor kiezen om ook nog aanvullende indicatoren op te nemen die de gemeente zelf belangrijk vindt om op te sturen (gemeentelijke indicatoren).

Paragrafen

In dit hoofdstuk is de verantwoording van de paragrafen uit de programmabegroting terug te vinden. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede door alle programma's van bepaalde beleids- en beheers-aspecten.

De jaarrekening

Balans

In dit hoofdstuk treft u de balans met bijbehorende toelichting op hoofdlijnen aan. Hierin zijn onder meer weergegeven: de bezittingen, de schulden en de reserves en voorzieningen.

Overzicht van baten en lasten 2023

Dit hoofdstuk bevat de totale concerncijfers, het rekeningresultaat, overzicht onvoorzien en het hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen. Voorts komen hier terug de mutaties op de reserves.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

In dit hoofdstuk staan de algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening en hebben vrijwel alleen betrekking op de balans.

Toelichtingen op de balans

In dit hoofdstuk worden de diverse balansposten nader gespecificeerd en toegelicht.

Financiële analyse en toelichtingen per programma

Tevens is per programma een financiële verantwoording afgelegd, waaronder een overzicht van gerealiseerde baten en lasten, een verschillenanalyse en de reserve mutaties. Bij de verschillenanalyse worden in basis alleen afwijkingen van meer dan € 25.000 tussen de bijgestelde begroting en de realisatie toegelicht. De personele kosten en de verstrekte subsidies staan gepresenteerd op taakvelden en programma's waar ze betrekking op hebben. Voor de analyse zijn deze onderdelen gebundeld. Personele kosten staan toegelicht in programma bestuur en ondersteuning bij taakveld overhead en de subsidies in paragraaf subsidieplafond.

Kerngegevens

Oppervlakte gemeente Culemborg

De totale oppervlakte van de gemeente Culemborg is niet gewijzigd in 2023 en bestaat uit 3.123 ha.

Wegen en waterwegen (in m2)

Aantallen x 1.000

Omschrijving	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Wegen met asfaltverharding	472	468	444	444	444	463	463
Wegen met elementverharding (klinkers)	1.133	1.124	1.088	1.088	1.088	981	981
Beton verharding	16	16	16	-	-	-	-
Overige (o.a. gravelverharding)	66	73	68	68	60	60	60

Lengte van waterwegen (in km)

Omschrijving	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Stadsgrachten	3	3	3	3	3	3	3
Overige watergangen stad	56	47,5	47,5	47,5	47	47	47
Overige watergangen buitengebied	*	48,5	48,5	48,5	48,5	48,5	48,5
Totaal	*	99	99	99	98,5	98,5	98,5

** We gaan over naar een nieuw beheersysteem waardoor lengtes weer beschikbaar zijn.*

Oppervlakte openbaar groen (in ha.)

Omschrijving	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Stadsgroen	137	140	130	128	125	117	117
Landschapsgroen	32	32	59	59	59	59	59
Totaal	**169**	**172**	**189**	**187**	**184**	**176**	**176**

Bevolkingsomvang

Aantal inwoners per 1 januari	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Man	14.820	14.568	14.380	14.374	14.147	13.969	13.861
Vrouw	14.115	14.795	14.635	14.581	14.408	14.230	14.004
Totaal	**29.935**	**29.363**	**29.015**	**28.955**	**28.555**	**28.199**	**27.865**

Onderwijs, aantal leerlingen

Aantal leerlingen per 1 oktober	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Basisonderwijs	2.439	2.308	2.394	2.426	2.444	2.409	2.419
Speciaal basisonderwijs	148	159	171	165	145	116	108

Voortgezet onderwijs Lek en Linge	2.347	2.397	2.394	2.458	2.646	2.816	2.811
Voortgezet onderwijs KWC	1.692	1.712	1.757	1.668	1.697	1.695	1.705
Voortgezet Speciaal Onderwijs De Kom	6	10	10	-	-	-	-

Personeel en formatie gemeente Culemborg

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Bezetting fte's	171,4	154,5	149,3	147,8	147,3	145,0	148,5
Totaal aantal personeelsleden	197	180	173	174	176	172	180

Op 31 december 2022 waren er 180 medewerkers in dienst (exclusief buitengewoon ambtenaren burgerlijke stand), waarvan 76 mannen (42%) en 104 vrouwen (58%).

Op 31 december 2023 waren er 197 medewerkers in dienst (exclusief buitengewoon ambtenaren burgerlijke stand), waarvan 84 mannen (43%) en 113 vrouwen (57%).

Personeelsverloop

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Instroom	43	33	20	16	20	10	21
Uitstroom	26	27	21	15	18	14	24

In 2022 zijn er 33 medewerkers ingestroomd en 27 medewerkers uitgestroomd. Medewerkers zijn uitgestroomd vanwege pensioen (4), eigen verzoek (21) of om andere redenen (2).

In 2023 zijn er 43 medewerkers ingestroomd en 26 medewerkers uitgestroomd. Medewerkers zijn uitgestroomd vanwege (keuze)pensioen (3), eigen verzoek (18) of om andere redenen (5).

Programmaverantwoordingen

1 Programma Bestuur en Ondersteuning

Programma Bestuur en Ondersteuning

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Wij vinden het belangrijk dat Culemborg goed bestuurd wordt. Dit is een voorwaarde om de plannen die we met elkaar hebben waar te kunnen maken. Bestuurd op een wijze die past bij de stad en aansluit op het ritme van de samenleving. Met een dienstbaar gemeentebestuur dat werkt voor Culemborg. En bijdraagt aan een stevige regionale positie om de Culemborgse belangen ook daar naar voren te brengen. Hiervoor organiseren we voldoende en kwalitatief goede ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie.

In 2023 is bij Burgerzaken gewerkt aan de basis op orde te brengen. Dit is voor 80% klaar, de rest volgt in 2024. We leveren nu binnen 2 weken na de afspraak reisdocumenten. Hiermee zijn we sneller dan veel andere gemeenten. Ook hebben we het mogelijk gemaakt om overal in gemeente Culemborg te kunnen trouwen, niet alleen maar op enkele aangewezen plaatsen. Er zijn in 2023 Tweede Kamer- en Provinciale Statenverkiezingen geweest. Dit is goed verlopen en er waren geen hertellingen noodzakelijk. We hebben ook inhuur teruggedrongen en ontwikkelen onze eigen medewerkers. Hierdoor hebben we 2 medewerkers door kunnen laten groeien.

Als Culemborg sturen we meer grip op verbonden partijen. We zoeken samenwerking met andere gemeenten. Zo is er een samenwerking opgestart tussen de regiocoördinatoren en de concerncontrollers uit de regio. Het eerste resultaat is een gezamenlijke zienswijzetekst die door steeds meer regiogemeenten wordt overgenomen Op deze manier organiseren we dat ons geluid niet alleen gehoord wordt, maar ook tot beleidsaanpassing leidt.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Bestuur en Ondersteuning.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Gerdo van Grootheest
0.2	Burgerzaken	Gerdo van Grootheest
0.4	Overhead	Mischa Peters

Doelen en prestaties taakvelden Bestuur en Ondersteuning

Bestuur

Doelen en prestaties

We verbeteren de samenwerking binnen de gemeente en van de gemeente met de stad.

1. We maken afspraken over hoe we de samenwerking binnen de gemeente continu kunnen verbeteren. We formuleren verbeteracties waar we deze bestuursperiode mee aan de slag kunnen

2. We geven uitvoering aan de nieuwe participatievisie en -verordening die eind 2022 door de gemeenteraad wordt behandeld.

3. We vertalen de visie- en verordening naar een praktische participatiegids voor zowel de gemeente als voor initiatiefnemers uit de stad. Hierin beschrijven we de stappen om een goed participatietraject te borgen

Toelichting

Ad 1. Het college heeft met de gemeenteraad en organisatie afgesproken om continu te werken aan een passende onderlinge samenwerking. Hiervoor zijn verschillende middelen ingezet, zoals beeldvormende avonden en informatiemarkten. We blijven nieuwe mogelijkheden en middelen inzetten om de samenwerking verder te bevorderen.

We dragen bij aan een stevige regionale positie om de Culemborgse belangen ook daar naar voren te brengen.

1. We versterken onze grip op samenwerkingsverbanden, door verder uitvoering te geven aan de nota verbonden partijen

2. Vanuit onze gemeentelijke prioriteiten bepalen we onze inzet in regionale samenwerking. We brengen focus aan in de samenwerking in het Rivierenland en werken waar mogelijk met gemeenten in de regio Utrecht aan gezamenlijke opgaven

3. Raad en college voeren een jaarlijks gesprek over regionale samenwerking en de Culemborgse inzet en positie daarin

4. We geven uitvoering aan de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen, waarmee de positie van gemeenteraden versterkt. Dit doen we samen met de regiogemeenten in het Rivierenland.

We geven ruimte aan inwoners om mee te denken en mee te doen bij plannen en projecten.

1.We geven uitvoering aan de nieuwe participatievisie en -verordening die eind 2022 door de gemeenteraad wordt behandeld

2. We vertalen de visie- en verordening naar een praktische participatiegids voor zowel de gemeente als voor initiatiefnemers uit de stad. Hierin beschrijven we de stappen om een goed participatietraject te borgen.

3. We betrekken kinderen bij besluitvorming van de gemeente via de kinderraad en de kinderburgemeester

4. We onderzoeken de mogelijkheden om jongeren een grotere stem te geven in een vorm die past bij Culemborg

5. We onderzoeken de mogelijkheden voor nieuwe vormen van lokale democratie, zoals een burgerberaad of een burgerbegroting op wijk- of stadsniveau

6. We zetten het gebruik van Platform Culemborg voort om de digitale mogelijkheden verder te verkennen. We evalueren de inzet van het Platform tot nu, om te kijken hoe we dit nog beter kunnen gebruiken.

Burgerzaken

Doelen en prestaties

De gegevens van de inwoners in de Basisregistratie Personen moeten actueel en betrouwbaar zijn, zodat deze kunnen worden gebruikt door alle (semi)overheidsorganisaties.

1. We borgen de betrouwbaarheid en correctheid van de gegevens in de BRP volgens de voorgeschreven wet- en regelgeving en eigen beleid. Adresfraude sporen we op aan de hand van de methodiek van risicogericht adresonderzoek.

2. Het digitale systeem van Burgerzaken breiden we verder uit met onderdelen waardoor een betere service voor burgers wordt gerealiseerd en de organisatie efficiënter kan werken

Zowel digitaal als in het stadskantoor is onze dienstverlening persoonlijk en proactief

1. Aanvragen en aangiftes handelen we waar mogelijk digitaal af zodat informatieverstrekking correct is. Inwoners attenderen we op het verloop van documenten evenals de gereed melding daarvan

Wij zorgen dat de inwoners gebruik kunnen maken van hun kiesrecht

1. We zorgen ervoor dat het stemproces toegankelijk is voor iedere kiesgerechtigde

Wij zijn geïnteresseerd in waar onze inwoners tegenaan lopen

1. We vertalen ideeën klachten en opmerkingen waar mogelijk naar de verbetering van onze dienstverlening. We werken toe naar een werkwijze van continu verbeteren

Op orde brengen basis van de bedrijfsvoering bij Burgerzaken en in gang zetten toekomstbestendige werkwijze en structuur

1. Basis van de bedrijfsvoering bij Burgerzaken is op orde gebracht

2. Er ligt een plan van aanpak voor het realiseren van een duurzame, toekomstbestendige werkwijze en structuur van de afdeling Burgerzaken. Waar mogelijk is er al aanvang gemaakt met de implementatie hiervan

Verplichte indicatoren:

Indicatoren	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Meetinstrument
Percentage digitale aangifte Geboorte, huwelijk en overlijden	-	80%	78,3%	Geautomatiseerd systeem
Kwaliteitsnorm van 95%	-	Voldoen aan normen BRP en BIG	94%	Kwaliteitsmonitor BRP van MinBZK/RvIG, interne audits
Kwaliteitsnorm van 95%	-	Voldoen aan normen PUN en BIG	94%	Kwaliteitsmonitor Reisdocumenten van MinBZK/ RvIG, Interne audits.

Bedragen x € 1.000

Bestuur en Ondersteuning	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	15.174	14.271	16.886	16.684	202
Baten	-1.022	-604	-607	-1.821	1.214
Saldo van baten en lasten	**-14.152**	**-13.667**	**-16.279**	**-14.863**	**1.416**
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	12	12	52	50	-2
Bestuur en Ondersteuning	**-14.140**	**-13.655**	**-16.227**	**-14.814**	**1.413**

2 Programma Veiligheid

Programma Veiligheid

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Veiligheid is een belangrijke randvoorwaarde voor het geluk en welzijn van de Culemborgse inwoners, ondernemers en bezoekers van onze gemeente. Het veiliger maken van Culemborg is een belangrijke doelstelling van onze gemeente. Onze inwoners moeten veilig zijn en zich veilig voelen in hun buurt en daar prettig kunnen wonen. Ondernemers moeten succesvol kunnen zijn en kunnen ondernemen in een veilige stad. Je moet met plezier de binnenstad kunnen bezoeken om te winkelen of te ontspannen. Culemborg moet voor werknemers een fijne plek zijn om te werken. En bezoekers moeten met een goed gevoel kunnen recreëren in en genieten van onze mooie stad. Kortom, de gemeente Culemborg streeft naar een veilig Culemborg voor iedereen.

In 2023 is de ambtelijke crisisorganisatie volledig op orde gebracht, zowel de aanstelling en het opleiden van professionals, als ook het optimaliseren van de interne processen. Hierdoor kunnen wij onze regionale taak uitvoeren en zijn we ook lokaal goed voorbereid op mogelijke crises.
Een in 2023 belangrijk speerpunt was de aanpak jongerenoverlast. Door een stadsbrede en vernieuwde jeugdaanpak hebben we beter zicht op de cases en kunnen we in samenwerking met onze partners in de stad en de regio, waaronder de VO-scholen en Elk Welzijn, hulp en ondersteuning bieden.
Ook ondermijning was een belangrijk onderwerp in 2023. Vanuit de aanpak van ondermijning zijn er vijf integrale controledagen uitgevoerd. Dit hebben we in samenwerking met verschillende ketenpartners zijn controles gedaan. Daarbij zijn meerdere overtredingen en ondermijnende activiteiten geconstateerd. Onder andere door deze acties laten we zien dat in Culemborg geen ruimte is voor ondermijnende activiteiten. En we maken inwoners bewust van onze aanpak en hopen daarmee ook de meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers te vergroten.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Veiligheid.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Gerdo van Grootheest
1.2	Openbare orde en veiligheid	Gerdo van Grootheest

Doelen en prestaties taakvelden Veiligheid

Crisisbeheersing en Brandweer

Doelen en prestaties

De gemeente is (in samenwerking met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid) voorbereid op incidenten en crises en wij kunnen de taken die in het kader van bevolkingszorg op ons pad komen naar behoren vervullen.

1. We leveren gemeentelijk personeel voor regionale pools (piketofficieren van Dienst bevolkingszorg (lokaal) en houden deze functionarissen beschikbaar voor deelname aan opleidingen en oefeningen.
2. We werken samen met en adviseren aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.
3. We verbeteren daar waar nodig onze interne processen aan de hand van de evaluatie van de corona- en vluchtelingencrisis
4. We organiseren vanaf 2023 een jaarlijkse organisatiebrede oefening crisisbeheersing.

Openbare orde en Veiligheid

Doelen en prestaties

We zetten in op preventie door het versterken van de sociale basis en integrale samenwerkingen

1. Waar nodig en mogelijk nemen we eventuele belemmeringen in die samenwerking, onder andere op het gebied van privacy, verschillende werkplekken en dergelijke, weg
2. We geven uitvoering aan de sluitende aanpak personen met verward/onbegrepen gedrag met als voornaamste lokale pijler de inrichting van de wijkgerichte GGZ
3. De rollen en taken binnen de aanpak voorkoming escalatie (AVE) worden verder aangepast in lijn met de ontwikkelingen rondom de inrichting sociaal domein en integrale toegang
4. We werken wijkgericht aan leefbare en veerkrachtige/vitale buurten en wijken die op de toekomst zijn voorbereid: fysiek, sociaal, veilig, cultureel en economisch
5. We ontwikkelen aan de hand van de wijkaanpak een stadsbrede vernieuwde jeugdaanpak. Concreet gaan wij aan de slag met de borging van intensief casemanagement en het verder versterken van de samenwerking met de VO-scholen en met Elk.
6. We voeren de reguliere taken op dit gebied uit en optimaliseren deze, zoals: diverse casus overleggen en (persoonsgerichte) aanpak onder andere door samenwerking binnen het Veiligheidshuis en met sociale en leefbaarheidswijkteams
7. We geven vanaf 2023 onder andere via het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol (als onderdeel nota gemeentelijk gezondheidsbeleid), een nadere invulling aan het Nationaal Preventieakkoord en het Preventieakkoord Culemborg.

We werken aan een stad waarin iedereen zich veilig en thuis voelt.

1. We zetten in op het voorkomen van onveiligheid en crimineel gedrag door toezicht en handhaving van wetten en regels. Concrete voorbeelden zijn integrale controles op thema's/locaties zoals een bedrijventerrein, het buitengebied en overlastgebieden
2. We gaan in gesprek met de stad over de aankomende jaarwisseling. Dit met als doel om het Oud en Nieuw feest voor iedereen op een veilige wijze te laten verlopen
3. We voeren de reguliere taken op dit gebied uit en optimaliseren deze. We werken hierin samen met partners als de BOA’s, VRGZ, politie, HALT en GGD.
4. We houden alle beschikbare instrumenten voor bestuursrechtelijk optreden gereed, zorgen ervoor dat deze instrumenten geactualiseerd zijn en kijken indien nodig naar nieuw beleid
5. We blijven (preventieve) activiteiten uitvoeren op het gebied van bewustwording en betrekken daarbij onze partners, maar ook inwoners en ondernemers
6. We bedden de aanpak op lokale weerbaarheid in door te werken met een programma weerbaarheid waarin structureel aandacht komt voor dit thema, zowel onder ambtenaren als politiek en bestuurlijk

7. Voor het gebruik van camera's voor het openbare orde toezicht is een camerabeleid op- en vastgesteld. Vanaf 2023 wordt het gebruik van de huidige en toekomstige periodiek getoetst aan de eisen en voorwaarden die in dit beleid opgenomen zijn

8. We blijven bewoners betrekken bij de (sociale) veiligheid door de WhatsAppgroepen buurtpreventie te faciliteren en te ondersteunen

9. Het college stelt voor de komende vier jaren een toezicht- en handhavingsplan Algemene plaatselijke verordening, Alcoholwet en overige bijzondere wetten op

10. Het aanpakken van overlast van hondenpoep, verkeerd parkeren, autoluwe binnenstad, niet houden aan voorschriften of beperkingen vanuit diverse vergunningen nemen we structureel in het uitvoeringsplan toezicht en handhaving op

11. We voeren de reguliere taken (waaronder de vergunningen en controles) op het gebied van de Algemene plaatselijke verordening, Alcoholwet en overige bijzondere wetten uit en optimaliseren deze

Verplichte indicatoren:

#	Indicator	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Vergelijkbare gemeenten *	periode	Bron
6	Verwijzing Halt** *per 10.000 jongeren in de leeftijd 12-18 jaar*	3,0	4,0	Aantal is niet bekend	Nog niet bekend.	2021	Bureau Halt
7	Winkeldiefstallen ** *aantal per 1.000 inwoners*		1,1	0,88		2021	CBS
8	Geweldsmisdrijven ** *aantal per 1.000 inwoners*		3,4		Nog niet bekend	2021	CBS
9	Diefstallen uit woning ** *aantal per 1.000 inwoners*		1,4	1,3		2021	CBS
10	Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte) *aantal per 1.000 inwoners **		6,0	4,2		2021	CBS

Bedragen x € 1.000

Veiligheid	**Werkelijk 2022**	**Primitief begroot 2023**	**Begroot na wijziging 2023**	**Werkelijk 2023**	**Verschil 2023**
Lasten	3.262	3.450	3.668	3.708	-41
Baten	-137	-42	-42	-68	26
Saldo van baten en lasten	**-3.125**	**-3.407**	**-3.625**	**-3.640**	**-14**
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		0	0	0	0

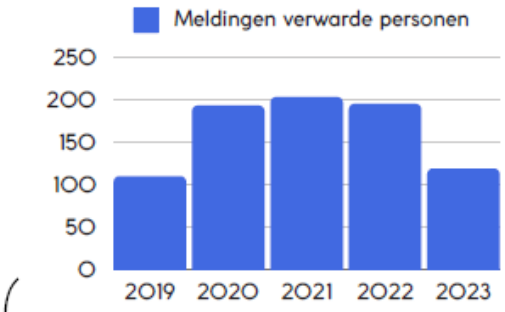
Veiligheid	**-3.125**	**-3.407**	**-3.625**	**-3.640**	**-14**

Programma 2 Veiligheid - jaarrekening 2023

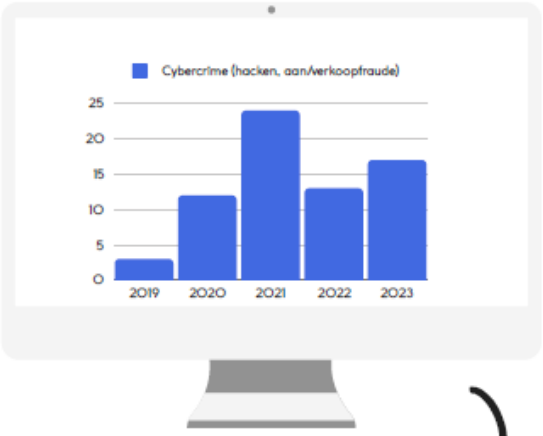
Voor een veilig Culemborg voor iedereen zetten we in op deze thema's:

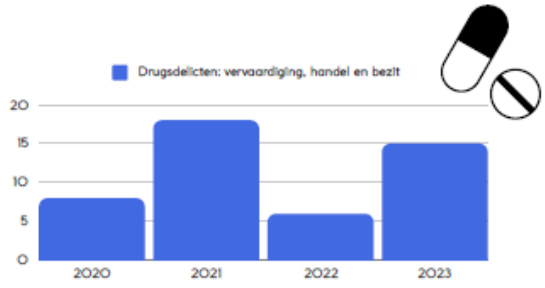
Lokale indicatoren veiligheidsbeleid

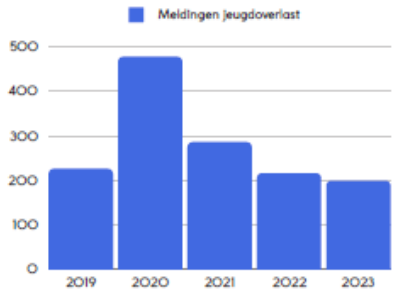
Het aantal meldingen is sterk gedaald.

Het aantal melding cybercrime is stabiel.

Het aantal meldingen drugshandel wisselt sterk de laatste jaren.

Het aantal meldingen jeugd overlast is stabiel op het jaar 2020 na (door Corona was er toen een grote stijging).

3 Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Met ons gemeentelijke mobiliteitsbeleid werken wij eraan goed bereikbaar te zijn. Daarbij zijn duurzaamheid, leefbaarheid en veiligheid belangrijke randvoorwaarden. Ons aantal inwoners groeit. Inwoners verplaatsen zich meer en blijven langer (zelfstandig) deelnemen aan het verkeer. Fietsen en wandelen heeft een positieve invloed op de gezondheid. De gemeente wil daarom stimuleren dat inwoners en bezoekers veilig kunnen fietsen en wandelen binnen de gemeente.

Het Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) vormt het beleidskader voor alle lokale verkeersprojecten. Veel verharding en gemotoriseerd verkeer heeft een negatieve invloed op de leefbaarheid, het klimaat en hittestress. Wij willen het aantal verkeersbewegingen met de auto verminderen en de noodzakelijke verharding beperken. Dat doen we door te werken aan een goede doorstroming op ons hoofdwegennet, de aanleg van comfortabele fiets- en wandelpaden en het stimuleren van minder autobezit.

Wij hebben in 2023 het mobiliteitsconcept voor Borg en Buiten (Parijsch Zuid) uitgewerkt. Voor de stationsomgeving zijn de uitgangspunten in 2023 vastgesteld. Daarmee kunnen wij deze nieuwe buurten groener, prettiger en klimaat-adaptiever inrichten. In het project stationsomgeving hebben we de eerste uitwerking gedaan van de extra ontsluiting op de N320. Wij werken daarmee aan een betere bereikbaarheid van het station, de nieuwe woningbouw en het bedrijventerrein.

Samen met de provincie Gelderland, de provincie Utrecht en de gemeente Houten onderzoeken we de haalbaarheid van een fietsbrug over de Lek. In 2023 zijn we gestart met een tracéverkenning. Daarin onderzoeken wij op welke plek de fietsbrug precies kan komen, hoe de route wordt en wat de kosten zijn. Deze wordt in 2024 afgerond.

Wij hebben in 2023 de fietsroute van Parijsch naar het Centrum verder voorbereid. De evaluatie van de Vianense Poort als fietsverbinding is dit jaar afgerond. De laatste evaluatiepunten worden meegenomen in de uitwerking van de hoek Triosingel / Stationsstraat en de Prijssepoort. Deze projecten kunnen daarmee in 2024 tot uitvoering komen.

Op het gebied van onderhoud is er in 2023 vooral veel werk voorbereid. Dat betekent dat in 2024 op verschillende plaatsen onderhoud uitgevoerd zal worden. Waar mogelijk combineren we projecten en onderhoudswerkzaamheden, zoals bij de transformatie van de Jan van Riebeeckstraat naar fietsstraat. Daarmee beperken we de kosten en de overlast.

Wij hebben eind 2023 het besluit genomen over de verkoop van het restaurant aan de Jachthaven. De procedure wordt afgerond in de eerste helft van 2024, waarna een nieuwe eigenaar de locatie kan gaan verbouwen en in gebruik nemen.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
2.1	Verkeer en vervoer	Monica Wichgers
2.2	Parkeren	Monica Wichgers
2.3	Recreatieve havens	Monica Wichgers
2.5	Openbaar vervoer	Monica Wichgers

Doelen en prestaties taakvelden Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Verkeer, wegen en water

Doelen en prestaties

Culemborg veilig en bereikbaar houden voor alle verkeersmodaliteiten door de verkeersruimte zo in te richten dat er een optimale balans ontstaat tussen bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op wegen.

1. We werken de maatregelen uit het GVVP die onderdeel vormen van de ontwikkelingen in de Stationsomgeving verder uit: Ovonde, langzaam verkeer tunnel, rotonde N320, station als regionale HUB

2. We bereiden de invoering van duurzame mobiliteitsconcepten voor bij de ontwikkeling van 'Borg en Buiten' in Parijsch en van de Stationsomgeving (op basis van het GVVP)

3. Samen met de gemeente Houten en de provincies Utrecht en Gelderland onderzoeken we een hoogwaardige fietsroute tussen Culemborg en Houten (tracé-verkenning). Dit is een lange- termijndoelstelling uit het GVVP.

4. We realiseren delen van de fietsstraat Parijsch-Centrum, conform GVVP.

5. We stellen een Lokaal Verkeersveiligheidsplan op in het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

6. We monitoren de verkeersgegevens en stellen een jaarlijkse rapportage op van de ongevallen verkeersveiligheidsrisico's in Culemborg

7. We pakken verkeersknelpunten op door maatwerk maatregelen die kunnen bestaan uit fysieke maatregelen, gedragsbeïnvloeding en handhaving en hebben hierbij specifieke aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers

Toelichting

Ad 4. De planvorming is opgestart.

Culemborg bereikbaar en begaanbaar te houden door de wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken in voldoende staat van onderhoud te houden.

1. We voeren groot onderhoud aan wegen uit (reconstructies) conform het meerjarenonderhoudsprogramma.

2. We ontwerpen wegen en verkeersknelpunten op een onderhoudsarme wijze.

3. We onderhouden wegen, openbare verlichting, civieltechnische en overige

Toelichting

Ad 1. Vanwege andere prioriteiten is dit niet geheel gerealiseerd.

Ad 3. Er is voornamelijk klein onderhoud en schadeherstel uitgevoerd.

Verbeteren van de inrichting van de binnenstad volgens de binnenstad visie, aansluitend bij reguliere beleidsontwikkeling en (onderhouds)werkzaamheden	
1. We werken beleidskeuzes verkeer (GVVP) voor de binnenstad uit: een veilige fiets- en wandelverbinding vanaf de westzijde naar het centrum.	
2. Waar mogelijk maken we werk met werk, en richten we straten opnieuw in, afgestemd met het regieplan	

Parkeren

Doelen en prestaties	
Zorgen voor voldoende en goed bereikbare (fiets)parkeerplaatsen.	
1. We bieden blijvend voldoende kwalitatief goede (fiets-)parkeerfaciliteiten voor alle verkeersdeelnemers aan.	
2. We doen een voorstel voor het omzetten van het parkeercompensatiefonds naar een mobiliteitsfonds om een betere invulling te kunnen geven aan andere vormen van (deel)mobiliteit.	
3. We stellen een nieuwe parkeernota op, waarin ook mobiliteitsconcepten een plaats krijgen.	

Toelichting

Ad 1. Er is een fietsparkeerplan opgesteld voor het centrum. Hier is nog geen geld voor beschikbaar gesteld. Uitvoering kan dus nog niet starten.

Ad 3. We stellen eerst de parkeernota op en de visie op mobiliteit in de Stationsomgeving. Daarna kan het voorstel worden opgesteld.

Recreatieve havens

Doelen en prestaties	
De aantrekkelijke haven en camping langs de Lek zijn een toeristische trekpleister en zorgen daarmee voor meer bezoekers aan Culemborg.	
1. We verpachten de jachthaven en de camping aan de Stichting jachthaven en camping De Helling.	
2. Er wordt gekeken naar de mogelijkheid de pachtovereenkomst voor de jachthaven met de Stichting jachthaven en camping De Helling gelijk te trekken met de erfpacht van de grond onder het restaurant.	
3. Het restaurant in de jachthaven staat in de verkoop. De grond onder het restaurant blijft in eigendom van de gemeente. Aan de verkoop worden randvoorwaarden gesteld. We werken er aan dat in 2023 een nieuw restaurant zijn deuren opent voor de stad	

Toelichting

Ad 2. Het restaurant is nog niet verkocht en de grond onder het restaurant is nog niet in erfpacht uitgegeven. Pas als dit is gerealiseerd zal ook de erfpachtovereenkomst met de Stichting aangepast worden.

Ad 3. Op dit moment wordt besluitvorming voorbereid die volgt op de selectieprocedure die is gevoerd voor verkoop van het restaurant en uitgeven van de grond in erfpacht.

Openbaar vervoer

Doelen en prestaties

Iedereen kan zich binnen de regio zo zelfstandig mogelijk en tegen een redelijk tarief met een vorm van (openbaar) vervoer verplaatsen binnen en buiten de regio.

1. We adviseren ten behoeve van de aanbesteding regiecentrale en gunning aan de vervoerders (basismobiliteit).

2. We adviseren de vervoersautoriteit en behartigen de Culemborgse belangen.

3. We werken aan plannen voor herinrichting van de stationsomgeving het station als regionale HUB.

4. We onderzoeken de mogelijkheden voor alternatieve vormen van vervoer.

5. We zorgen voor toegankelijke haltes.

Verplichte indicatoren:

Bedragen x € 1.000

Verkeer, Vervoer en Waterstaat	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	4.309	4.502	5.217	4.442	776
Baten	-266	-290	-290	-334	44
Saldo van baten en lasten	**-4.043**	**-4.212**	**-4.927**	**-4.108**	**819**
Stortingen in reserves		0	0	20	-20
Onttrekkingen aan reserves	142	175	175	163	-12
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	**-3.901**	**-4.037**	**-4.752**	**-3.965**	**787**

4 Programma Economie

Programma Economie

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

De gemeente Culemborg wil de lokale werkgelegenheid, het duurzaam ondernemen en de algemene economische ontwikkeling bevorderen, In dit programma lichten we toe hoe wij dit hebben gerealiseerd. Beoogd effect is dat we Culemborg als stad voor ondernemers, inwoners en gasten levendig en aantrekkelijk maken. Deze effecten zijn niet in een of twee jaar te bereiken. Onze inzet is in 2023 geweest om de continuïteit van deze effecten te ondersteunen.

We hebben met partners samengewerkt aan de visie op Pavijen. De ontwikkeling van de stationsomgeving had als effect dat wij tegelijk veel aandacht moeten besteden aan de verhuizing van bedrijven. Als opmaat naar een circulaire economie hebben we de behoeften en de mogelijkheden voor Pavijen verkend.

Voor de binnenstad hadden de activeringssessies als effect dat er een nieuwe beweging van betrokken ondernemers op gang is gekomen. Het aantrekkelijker maken van de openbare ruimte heeft een positief effect gehad op het ondernemersklimaat en het woonklimaat. De toename van het aantal appartementen in de binnenstad had als effect dat het noodzakelijk was om nieuw beleid te ontwikkelen voor wonen en parkeervergunningen.

De regionale samenwerking in toerisme en de Culemborgse investeringen in toeristische routes wierpen haar vruchten af: meer marketinginitiatieven en bezoekers. De NS wandelroute vanaf Culemborg bleek in 2023 zelfs het hoogste aantal bezoekers van Nederland te hebben gehad.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Economie.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
3.1	Economische ontwikkeling	Monica Wichgers
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Monica Wichgers
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Monica Wichgers
3.4	Economische promotie	Monica Wichgers

Doelen en prestaties taakvelden Economie

Economische ontwikkeling

Doelen en prestaties

Vitale en ondernemende stad.

1. We zijn faciliterend voor nieuwe winkels en (kennis)bedrijven die zich in Culemborg (zouden) willen vestigen. De matchmaker heeft een pandenbank ingericht met beschikbare winkelpanden in de binnenstad

2. We werken mee aan de uitvoering van het nieuwe economisch ambitiedocument van de Regio Rivierenland.

3. De parkmanager op Pavijen kent de wensen van bedrijven en zorgt voor onderlinge samenwerking van gemeente, KCB en bedrijven, werkt mee aan de gezamenlijke inzet op de energietransitie en de voortgang van het wandelpadenplan

4. We sturen op het benutten van kansen en verplaatsen van bedrijven op Pavijen waardoor het beschikbare terrein efficiënter benut wordt voor het project Stationsomgeving

5. Samen met de ondernemers en de KCB maken we een visie maken op een toekomstbestendig Pavijen

Toelichting

Ad 2. Regio Rivierenland loopt achter met de uitvoering, waardoor wij als gemeente ook weinig aan de uitvoering hebben kunnen doen.

Ad 4. We sturen inderdaad op het benutten van kansen. Echter daadwerkelijke verplaatsingen zijn in 2023 nog niet aan de orde geweest. Dit zit nog in de onderhandelingsfases.

Levendige en aantrekkelijke binnenstad: ruimtelijke maatregelen 2023

1. Opstellen uitvoeringsprogramma fase 1: Projectenplan 2023-2026

2. Verder uitwerken financieel meerjarenoverzichten in drie fasen

3. Ontwerpen en uitvoeren herinrichting entrees (doorlooptijd twee jaar): Het Jach, Prijssepoort/Vianense poort, Lekpoort/brug Havendijk, Goilberdingerpoort/looproute Ronde Haven

4. Herinrichting lint en dwarsstraten (hoofdstructuur): Slotstraat en Kattenstraat

5. Twee nieuwe muurschilderingen.

Toelichting

Ad 3. De projecten Het Jach en het Hof zijn gerealiseerd. De projecten Prijssepoort/Vianense poort, Lekpoort/brug Havendijk zijn in ontwerpvoorbereiding genomen. Het project Goilberdingerpoort is verschoven naar 2024-2025. De looproute Ronde Haven is (voorlopig) gestrand. Het Waterschap stelde dermate eisen aan de dijkopbouw dat de kosten aanzienlijk hoger zijn dan het beschikbaar budget.

Ad 4. De Slotstraat en Kattenstraat zijn in de planning verplaatst naar 2025-2026. Daarvoor dient ook nog geld beschikbaar te komen. De andere dwarsstraat het Vierheemskinderstraatje is gereed. Het meest zuidelijk deel van het ‘lint ‘door de binnenstad is de Zandpoort en het eerste deel van de Zandstraat. Dit wordt onderdeel van het project Hockesingel/Zandpoort. Hiervoor zijn we in het najaar van 2024 gestart met de voorbereidingen van het project (uitgangspunten formuleren en de meekoppel mogelijkheden bekijken).

Levendige en aantrekkelijke binnenstad: economische maatregelen 2023

1. Samenwerkingsconvenant Organisatie Binnenstad 2.0 (gemeente, winkeliers, pandeigenaren aangevuld met ondernemersfonds/ cultuurfonds)

2. Economisch actieprogramma binnenstad met daarin: trainingsprogramma uitdragen merk Culemborg-gastvrijstad, marketingvisie en -plan, binnenstadmarketing, uitbreiden Vrijstadspas, ambassadeursprogramma, citymarketing en regiopromotie

3. Continuering aanstelling binnenstadregisseur en matchmaker.

4. Aanvullend beleid met een afwegingskader voor de ontwikkeling van wonen in de compacte binnenstad (parkeren, klimaatmaatregelen).

5. We zoeken ondersteuning van onze lokale investeringen bij programma's van de Provincie en de Europese Green Deal via het Europese samenwerkingsverband Efforts

Toelichting

Ad 5. Hiervoor is het nodig om eerst een vastgesteld meerjarenprogramma 2025-2028 te hebben. Zonder cofinanciering zijn zowel subsidieaanvragen als participatie in Europese programma's niet mogelijk.

Meer mensen kunnen arbeidsgericht participeren bij Culemborgse (sociaal) ondernemers

1. We stimuleren een intensievere samenwerking tussen Werkzaak, (sociaal) ondernemers en vrijwilligers

2. Bij acquisitie hebben we ook aandacht voor deze doelgroep. Dit wordt concreet meegenomen in het Actieplan Economie.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Doelen en prestaties

Lokale werkgelegenheid handhaven.

1. Samen met de ondernemers stellen we een visie op voor een Toekomstbestendig Pavijen

2. We voeren het Transitie en Transformatieplan (TTP) dat is vastgesteld bij de ontwikkeling van de stationsomgeving uit

3. Alle resterende uitgeefbare kavels op Pavijen V zijn gereserveerd als strategische kavels en worden waar mogelijk ingezet voor het TTP

4. Met behulp van de inzet van de matchmaker en de pandenbank pakken we de leegstand in de binnenstad verder aan. Daarbij is het ook mogelijk om onder voorwaarden een bijdrage uit het verhuisfonds in te zetten voor een verhuizing naar de binnenstad.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Doelen en prestaties

Bedrijven blijven in Culemborg, omdat zij de samenwerking met de gemeente waarderen en zich gewaardeerd voelen.

1. We faciliteren bedrijven door in te zetten op een snelle beantwoording van hun vragen en gevraagde informatie zo snel mogelijk te verstrekken. Bedrijven moeten zich gehoord voelen in de faciliterende rol van de gemeente.

2. We communiceren gericht met de lokale ondernemers, gaan persoonlijk met hen in gesprek en hebben in beeld welke ondernemers (re)locatiewensen hebben.

Toelichting

Ad 1. Door het vacant raken van de functie van economische zaken en de werkdruk voor economische zaken het gehele jaar, zijn sommige mogelijk later beantwoord als gewenst.

Economische promotie

Doelen en prestaties

Prestaties Recreatie en toerisme

1. Continuering beheerafspraken toeristische infrastructuur

2. Investeren (met de twee buurgemeenten) in verduurzaming Liniepont (elektrische Liniepont)

3. Marketingplannen voor regionale opgaven (rivierbeleving, agrotoerisme, gastvrije binnensteden en regiopromotie)

4. Regionale Cultuurhistorische landmarks zichtbaar maken: panorama's, podcasts (via cultuur & erfgoedpact).

5. Lokale cultuurhistorie beleefbaar maken met info en podcasts over Canon van Culemborg langs de route station binnenstad (met behulp van regionaal routeprogramma Provincie)

6. Personele capaciteit voor evenementencommunicatie voor cultuur (Uit-agenda) en toeristische promotie Culemborg Klopt integreren via toerismebudget (incidentele) middelen cultuur).

Verplichte indicatoren:

Indicatoren	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Meetinstrument
Stadswandelingen voor toeristen		3		
Routes met landelijke uitstraling		8		Lange afstand wandelpad, streekpad, klompenpad, struinpad, NS-wandeling, LF icoon fietsroute
TOP (toeristisch overstap punt)		2		

Bedragen x € 1.000

Economie	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	1.028	6.850	1.149	1.161	-12
Baten	-197	-6.143	-320	-119	-200
Saldo van baten en lasten	**-830**	**-707**	**-829**	**-1.042**	**-213**
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		0	0	0	0
Economie	**-830**	**-707**	**-829**	**-1.042**	**-213**

5 Programma Onderwijs

Programma Onderwijs

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Ieder kind in Culemborg heeft recht op een goede, gezonde en positieve ontwikkeling. Wat er in de eerste duizend dagen van een kind gebeurt, zelfs al tijdens de zwangerschap, heeft namelijk gevolgen voor de rest van het leven. Kinderen hebben het recht gezond op te groeien en te ontwikkelen, eerst thuis, later bij een vorm van kinderopvang en bij onze peuterspeelzalen. En vanaf vier jaar op één van de vele basisscholen die onze stad rijk is.

De gemeente komt zelf vooral in beeld als het gaat over goede en duurzame onderwijshuisvesting, versterking van de relatie onderwijs-zorg en versterking van de relatie onderwijs-arbeidsmarkt. Uiteindelijk is het doel dat kinderen zich ontwikkelen tot fysiek, mentaal gezonde en sociale volwassenen.

De laatste jaren heeft het uitbreken van corona een behoorlijke impact op kinderen en gezinnen gehad. De effecten daarvan zijn voorlopig nog goed te merken. Dat blijkt al uit resultaten van de GGD-jeugdmonitor. Jongeren liggen achter in hun ontwikkelingen en hun mentale weerbaarheid is afgenomen. Reden waarom er ook in 2023 blijvend aandacht is via het Nationaal Programma Onderwijs. Er is ook in 2022 - in samenwerking met het ministerie van OCW en de Talentacademie - een start gemaakt met de Gelijke Kansen Alliantie. Dit wordt doorontwikkeld in 2023.

Extra ondersteuning als dat nodig is
Sommige leerlingen en studenten hebben op bepaalde momenten extra ondersteuning nodig. We willen daarvoor maatwerk leveren. Maatwerk betekent dat we, waar dat nodig is, ongelijk investeren, zodat iedereen gelijke kansen kan krijgen. Dit begint al met goede voor- en vroegschoolse educatie die zich richt op jongeren met een (mogelijke) onderwijsachterstand. Daarnaast willen we dat er extra aandacht is voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, binnen of buiten het (gespecialiseerd) onderwijs. We zijn er voor Culemborgers die laaggeletterd zijn en voor nieuwkomers. Het bestaande beleid voor deze doelgroepen nemen we door en actualiseren we waar nodig, om deze mensen nog beter te ondersteunen. We hebben aandacht voor het voorkomen en tegengaan van pesten op school.

In Culemborg bestaat een zeer divers aanbod aan onderwijsvormen waarmee extra ondersteuning geboden kan worden. Dit brede aanbod en de goede onderwijskwaliteit willen we behouden. Voor alle kinderen en jongeren geldt dat zij het recht hebben om te leren en zich te ontwikkelen. We bieden dan ook ruimte aan initiatieven die kansen geven aan kinderen en jongeren die niet op een reguliere school terecht kunnen. We zetten in op het behoud van deze initiatieven, waarbij we weten dat voor initiatieven die bredere aantrekkingskracht hebben regionale en landelijke financiële bijdragen nodig zullen zijn om ieder kind (passend) onderwijs te bieden.

Samenwerking
Culemborg kent een uitgebreid aanbod aan scholen. Zowel het reguliere basis- en voortgezet onderwijs als specialistisch onderwijs zijn ruimschoots aanwezig in Culemborg. Hiermee is er veel ruimte voor ouders om een keuze te maken voor een school die past bij hun kind. De scholen in onze stad vullen elkaar aan en werken op diverse vlakken al met elkaar samen. Samenwerking tussen scholen is ook van belang voor leerlingen. We willen deze samenwerking verder stimuleren. In deze

bestuursperiode willen we, samen met de schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en andere betrokkenen, daarom opnieuw een Lokale Educatieve Agenda (LEA) opstellen.

Verbinding onderwijs en arbeidsmarkt
In de afgelopen jaren zijn goede stappen gezet om de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt te versterken, bijvoorbeeld via de HUB Rivierenland. Dit zetten we voort. We zien dat deze bestaande initiatieven op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt nog wel verder kunnen doorgroeien. Voor de gemeente zien we vooral een taak in de beginfase van dit soort initiatieven. De gemeente stimuleert dat initiatieven om onderwijs en arbeidsmarkt te verbinden op gang komen, maar is géén eigenaar van dergelijke initiatieven.

Schoolgebouwen en -pleinen
Goed onderwijs vraagt om goede schoolgebouwen en groene schoolpleinen die uitnodigen tot buitenspelen en bewegen op school. Groene schoolpleinen komen er steeds meer. Scholen zijn hier zelf leidend in, maar de gemeente Culemborg stimuleert dit ook.

Schoolgebouwen moeten goed zijn, functioneel met een goed klimaat en duurzaam. De staat en leeftijd van schoolgebouwen verschilt erg. In 2023 is een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) tot stand gekomen waarin samen met de schoolbesturen prioriteiten zijn gesteld, zoals welke schoolgebouwen het eerst aan de beurt komen, maar ook wat de inzet wordt bij verduurzaming. Hierbij is de samenwerking met kinderopvang gezocht omdat de huisvesting van kinderopvang in de scholen een steeds belangrijker rol gaat krijgen, het zogenaamde integraal kindercentrum.

Wat hebben we bereikt?
1. De gemeenteraad heeft het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Het IHP is een eerste stap voor vernieuwing en verduurzaming van onze schoolgebouwen.
2. Bij Werkzaak Rivierenland is een Leerlab gestart, waarbij het aanleren van vaardigheden om de zelfredzaamheid te vergroten centraal staat.
3. De gemeente heeft een uitvoeringsagenda 2024-2025 van het Regionaal Werkbedrijf Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt vastgesteld.
4. De gemeente heeft een uitvoeringsplan onderwijskansenbeleid opgesteld samen met de betrokken partners uit de kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg, bibliotheek en welzijn. Hierin staat beschreven op welke manier we ons inzetten om kinderen met een (risico op) onderwijsachterstanden te verkleinen en voorkomen.
5. Er is een Integrale Aanpak Laaggeletterdheid samen met de andere gemeenten in regio in Rivierenland opgesteld. Deze vormt de basis voor het nader uit te werken lokale aanpak laaggeletterdheid.
6. In oktober 2023 vond in samenwerking met het onderwijsveld het symposium kansengelijkheid voor al het onderwijspersoneel in Culemborg plaats.

Overige ontwikkelingen
De gemeente heeft nauw overleg tussen scholen voor PO, VO en ISK over het nieuwkomersonderwijs. De Taalklassen uit Culemborg, West Betuwe en Tiel hebben veelvuldig onderling contact en versterken elkaar door kennisuitwisseling en bijdragen aan oplossingen voor problemen. Ook wordt er voortdurend gekeken en gewerkt aan problemen die zich voordoen in de ISK (vooral wachtlijsten).

In 2022/2023 en 2023/2024 zijn er ook groepen leerlingen uit Oekraïne opgevangen in O.R.S. Lek en Linge en KWC. Wij hebben zowel eigen middelen als bijdragen vanuit het Rijk ingezet om bij KWC tijdelijk een extra lokaal in gebruik te nemen voor deze doelgroep.

De gemeente werkt steeds intensiever samen met het onderwijs. Daarmee spelen we gericht in op de problematiek die zich voordoet bij jeugdigen. Dit betreft extra schoolmaatschappelijk werk, jongerenwerk en bijvoorbeeld inzet expertise (Karakter). Dit biedt zowel voor onderwijs als voor het sociaal domein de mogelijkheid integraler te werken, maar ook om vroegtijdig en preventief in te grijpen.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Onderwijs.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar basisonderwijs	Daphne Bijvoet
4.2	Onderwijshuisvesting	Daphne Bijvoet
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Daphne Bijvoet

Doelen en prestaties taakvelden Onderwijs

Openbaar basisonderwijs

Doelen en prestaties	
Inwoners hebben de mogelijkheid om voor hun kinderen openbaar onderwijs te kiezen.	
1. We zorgen dat er – vanuit de toezichthoudende rol van de gemeente – voldoende en kwalitatief goed onderwijs is op openbare scholen, daar waar die aantoonbaar in het gedrang komt.	

Onderwijshuisvesting

Doelen en prestaties	
We verduurzamen en vergroenen schoolpleinen en -gebouwen.	
1. We volgen de trends van leerlingenaantallen en spelen in op de gevolgen van deze trends om onze schoolgebouwen zo optimaal mogelijk in te zetten voor het Culemborgs onderwijs	
2. We stimuleren de vergroening van schoolpleinen	
3. We leggen een integraal huisvestingsplan voor aan de gemeenteraad	

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Doelen en prestaties
We stimuleren een soepele verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

1. Via de Stichting HUB Rivierenland wordt de band onderwijs-arbeidsmarkt (bedrijfsleven) versterkt.

2. Volwassenen en ouderen met weinig basisvaardigheden stimuleren we om zich - bijvoorbeeld via het Leerhuis - verder te ontwikkelen.

We werken aan samenwerking tussen onderwijsinstellingen met een Lokale Educatieve Agenda.

1. We zorgen er voor dat jonge kinderen met een (risico op) leerachterstand gebruik maken van een verrijkte leeromgeving. Dat wil zeggen: een aanvullend aanbod op het curriculum van de school.

Verplichte indicatoren:

#	Indicator	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023	periode	Bron
17	Absoluut verzuim *per 1.000 leerlingen*	6,6	6,6	*Nog niet bekend*	schooljaar 2022/2023	Waar staat je gemeente
18	Relatief verzuim *per 1.000 leerlingen*	18	18	*Nog niet bekend*	schooljaar 2023/2023	Waar staat je gemeente
19	Vroegtijdige schoolverlaters, zonder startkwalificatie	1,7%	1,7%	2,5%	schooljaar 2022/2023	Waar staat je gemeente

Bedragen x € 1.000

Onderwijs	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	4.719	4.109	4.293	5.903	-1.610
Baten	-1.403	-310	-310	-2.041	1.731
Saldo van baten en lasten	**-3.316**	**-3.799**	**-3.982**	**-3.862**	**121**
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	76	69	69	69	0
Onderwijs	**-3.240**	**-3.729**	**-3.913**	**-3.792**	**121**

6 Programma Sport, Cultuur en Recreatie

Programma Sport, Cultuur en Recreatie

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Culemborg bruist van de culturele initiatieven, kent een rijk verenigingsleven en biedt mooie mogelijkheden om te ontspannen en recreëren. We zetten in op het ondersteunen van (sport) verenigingen en vrijwilligers, cultuuronderwijs binnen en buiten de scholen, het behoud van het cultureel erfgoed en het creëren van kansen voor iedereen om hier aan mee te doen.

Kunst en cultuur
De uitvoering van onze cultuurvisie bepaald onze inzet voor kunst en cultuur. We zetten ons in om het culturele aanbod te behouden. We stimuleren de samenwerking tussen culturele instellingen en particuliere initiatieven, onder andere door middel van een gezamenlijke cultuuragenda. Samen met de culturele sector werken we aan een toekomstbestendige culturele podium-infrastructuur. Hiervoor is het podiumplan 2024-2026 opgesteld..

Cultuureducatie vinden we belangrijk en continueren we via de Brede School programmering en via Kunst Educatie Culemborg. Cultuur kan groepen in de samenleving kennis laten maken met elkaar en zo ook bijdragen aan ontmoeting in de samenleving. Naast dat kunst en cultuur op zichzelf staande waarde hebben, dragen ze hiermee ook bij aan de integrale aanpak van maatschappelijke opgaven.

Cultureel erfgoed
Onze ‘Leefstad’ werd in 1318 een échte stad en is ruim 700 jaren later nog altijd en om meerdere redenen een parel in het hart van ons land. Cultureel erfgoed is echter ook immaterieel, zoals de activiteiten van de Corsoclub, LekArt, Culemborg Blues en het luiden van de Papklok. We willen dat ons cultureel erfgoed in stand blijft en waar nodig wordt versterkt, bijvoorbeeld door multifunctioneel gebruik en het toegankelijk maken van erfgoed. We zetten ons in voor het behoud van de Volencampen als waardevol onderdeel van de cultuurhistorie van Culemborg en zetten de samenwerking vanuit de kerkenvisie voort.

Daarnaast wordt de reguliere erfgoedzorg voortgezet. We houden het erfgoed in stand door het uitvoeren en begeleiden van restauraties en herbestemmingen. Via het programma duurzaamheid werken we aan duurzame monumentenzorg. Via het programma binnenstad werken we aan een gastvrije historische en toekomstbestendige binnenstad. We zetten de inspanningen voort om het werelderfgoed Nieuwe Hollandse waterlinie beleefbaar te maken, planontwikkeling te begeleiden en militair erfgoed in stand te houden.

Evenementen
Dat Culemborg een bruisende culturele stad is, wordt onder meer zichtbaar in de evenementen die plaatsvinden. Deze evenementen worden veelal door Culemborgers zelf georganiseerd. In 2023 zijn De Toffeldagen als winnaar uit de bus gekomen voor een nieuw evenement. Samen met organisatoren van evenementen zetten we in op het gebruik van duurzame materialen en een duurzame energievoorziening. De evenementencommunicatie wordt opgepakt in samenhang met de communicatie van Culemborg Klopt.

Sport en cultuur voor iedereen

De ambitie is om sport toegankelijk te maken voor iedereen. Sport is belangrijk als vrijetijdsbesteding, maar draagt daarnaast ook bij aan de volksgezondheid en aan het welzijn van de bevolking. Bewegen is een van de voorwaarden voor een betere bescherming tegen het ontstaan van ziektes. We hebben in Culemborg een geweldige infrastructuur met vele sportverenigingen en sportaanbieders om Culemborg verder in beweging te brengen en houden. En te werken aan een samenleving waar bewegen en sporten het nieuwe normaal zijn. De inzet is om de sportwereld te versterken en te professionaliseren om zo ook de mensen die niet wekelijks sporten te bereiken (nu voldoet meer dan de helft niet aan deze beweegnorm). Het is ook juist deze groep die we graag willen bereiken waaronder kwetsbare ouderen, mensen die leven in armoede, mensen met een beperking, nieuwkomers en mensen met GGZ-problematiek. Dit kan betekenen het ontwikkelen en bekostigen van een gemeentelijke structurele brede beweegprogrammering voor meerdere doelgroepen, uitgevoerd door beweegprofessionals. Dit heeft in 2023 plek gekregen in het geactualiseerde lokale sportakkoord en het plan Gezond en Actief Culemborg.

Voor kinderen en jongeren bestaat de mogelijkheid om financiële ondersteuning te krijgen uit het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Om daarnaast volwassenen te ondersteunen, hebben we ons vanaf 2023 aangesloten bij het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.

Buiten spelen en bewegen
We vinden het belangrijk dat mensen, jong en oud, zoveel mogelijk buiten kunnen zijn. Dat vraagt dat de buitenruimte geschikt en aantrekkelijk is om te bewegen, te sporten en te spelen. Dit kan door vergroening, meer en aantrekkelijker trage verbindingen en een stimulerend aanbod van speel- en sportvoorzieningen.

Buiten spelen is van groot belang voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Hiertoe is het speelruimteplan uitgevoerd. Dit plan wordt uitgevoerd. Speel- en beweegplekken en -routes richten we zoveel mogelijk natuurlijk, groen, circulair en gevarieerd in. Inclusieve voorzieningen worden geconcentreerd op de grotere speelplekken. Tot halverwege 2023 werd flink geïnvesteerd om de openbare (speel)ruimte een kwaliteitsimpuls te geven met enkele grotere, nieuwe plekken. Daarna zijn de financiële middelen niet meer toereikend om te vernieuwen of te vervangen. Bij de begroting 2024 wordt een afweging gemaakt of en op welke wijze er verder geïnvesteerd wordt in de uitvoering van het speelbeleidsplan.

Wat hebben we bereikt?
1. In juli 2024 komt de eerste editie van De Toffeldagen. Dit nieuwe culturele evenement is in 2023 als winnaar uit de bus gekomen uit de vijf plannen die waren ingediend. De vijf initiatiefnemers reageerden op de vraag: welk evenement gaat Culemborg nog leuker maken? Ruim 1100 mensen hebben via het platform of via een stemstrookje hun voorkeur uitgesproken.
2. Samen met de diverse partijen binnen de culturele sector is voor een toekomstbestendige culturele podia-infrastructuur een podiumplan 2024-2026 opgesteld, waarbij de vier podia afspraken hebben gemaakt over meer samenwerking.
3. De gemeente heeft in 2023 aan diverse verenigingen een bijdrage geleverd. Wij hebben voor paardensportvereniging de Lekzoomruiters budget beschikbaar gesteld om de buitenrijbak met 10 meter te verlengen. Wij hebben met Vriendenschaar afspraken gemaakt over eigendom en multifunctioneel gebruik van de kleedkamers. In 2023 is, na besluit door de gemeenteraad, Zwembad de Waterlinie in eigen beheer genomen.
4. Op 7 oktober 2023 vond het ‘Feel Alive’ Event plaats in de binnenstad van Culemborg. Deze dag stond in het teken van bewegen, leefstijl, voeding, gezondheid en opvoedondersteuning. Op de markt konden inwoners informatie vinden over de vele verschillende trainingen, workshops en groepsaanbod.

5. Door middel van de Brede School geven we invulling aan de ‘rijke schooldag’. Dit (gratis) binnen- en buitenschools programma op alle basisscholen in Culemborg zorgt ervoor dat alle kinderen kunnen meedoen aan sport- en cultuur activiteiten.

Overige ontwikkelingen
Wij hebben 20.000 euro opstartsubsidie gegeven aan HAAKS, een broedplaats voor culturele activiteiten. Vanuit HAAKS gebeuren er vele mooie dingen vanuit samenwerking met diverse partijen. Bovendien worden hier nu ook beeldende kunst lessen gegeven.

In 2023 is besloten tot een wijziging van de governance van zwembad de Waterlinie. De gemeente heeft het volle eigendom van het zwembad op zich genomen en is daarmee direct contractpartner geworden van Optisport Culemborg BV. Voorheen had de gemeente een eigendomsrecht afgegeven (via een erfpacht) aan Stichting Zwembad Culemborg SZC. SZC wordt in de loop van 2024 opgeheven.

Daarbij is er in de loop van 2022 corrosie geconstateerd op meerdere roestvrijstalen onderdelen van gebouwconstructie. Er wordt een plan van aanpak voorbereid dat – op basis van de nadere uitkomst van begrotingsspoor twee - in de tweede helft van 2024 aan de raad wordt voorgelegd.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Sport, Cultuur en Recreatie.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
5.1	Sportbeleid en activering	Mischa Peters
5.2	Sportaccommodaties	Mischa Peters
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Mischa Peters / Daphne Bijvoet
5.4	Musea	Mischa Peters
5.5	Cultureel erfgoed	Daphne Bijvoet
5.6	Media	Mischa Peters

Doelen en prestaties taakvelden Sport, Cultuur en Recreatie

Sportbeleid en activering

Doelen en prestaties

We maken sport en cultuur toegankelijk voor iedereen

1. We ontwikkelen samen met alle partijen in de stad een vervolg op het sportakkoord (de Rijksfinanciering van de lokale sportakkoorden stopt per 31 december 2022)

2. Op basis van dit nadere resultaat maken we meerjarige ondersteuningsafspraken met het oog op een effectieve integrale netwerksturing van de bestaande coalities

Sportaccommodaties

Doelen en prestaties	
We maken sport en cultuur toegankelijk voor iedereen	
1. We stellen een plan op voor de vervangingsinvesteringen voor de jaren 2024-2027 in de buitensportvoorzieningen en in sporthal Parijsch.	

Toelichting

Ad 1. Met het oog op de nadere bestuurlijke besluitvorming in 'begrotingsspoor twee' is de planontwikkeling getemporiseerd. Op basis van de uitkomsten van het betreffende 'begrotingsspoor twee' kunnen nadere prioriteiten worden gesteld en nadere besluitvorming worden voorbereid.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Doelen en prestaties	
We maken (sport en) cultuur toegankelijk voor iedereen	
1. We organiseren cultuurplatformbijeenkomsten en stimuleren zo samenwerking en afstemming.	
2. We zetten Cultureel Vermogen in, in de wijk Achter de Poort	
3. Er worden 8 culturele activiteiten georganiseerd in samenhang met het sociaal domein.	
4. We benutten het Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024 om een breed toegankelijk cultureel aanbod te ontwikkelen.	
5. We faciliteren de 'Brede School Culemborg' waarin docenten cultuur werken aan de (talent)ontwikkeling van een kind, tijdens en na schooltijd	

Toelichting

Ad 2. Op basis van voortschrijdend inzicht hebben we dit plan niet uitgevoerd.

We zetten in op het behoud en versterking van het aanbod van cultuur en evenementen	
1. We onderzoeken een verdergaande samenwerking tussen de podia en maken een gezamenlijke toekomstvisie op het gebied van de infrastructuur.	
2. We borgen de samenwerking in het cultuurplatform en de Uit-agenda en zorgen voor een goede samenwerking met de uitingen van Culemborg Klopt.	
3. We zetten de samenwerking met Kunst Educatie Culemborg voort.	
4. We verlenen structureel subsidie aan Cultuurfonds Culemborg om culturele activiteiten te ondersteunen.	
5. We voeren het regioplan Inspirerend Rivierenland verder uit in 2023/2024.	

Musea

Doelen en prestaties	
Culemborg heeft een levendig en leerzaam cultureel klimaat.	
1. Alle kinderen in Culemborg maken kennis met het culturele erfgoed in Culemborg door middel van de erfgoedlessen vanuit de Brede School Culemborg.	
	

2. We stimuleren dat het Museum Elisabeth Weeshuis het culturele erfgoed in zijn collectie toegankelijk maakt voor bezoekers en inwoners van Culemborg.

3. Het 'Verhaal van Gelderland' zal in Culemborg in de kelder van het Elisabeth Weeshuismuseum een plek krijgen als onderdeel van het versterken van de identiteit van Gelderland.

4. We stimuleren de samenwerking tussen culturele partners.

Toelichting

Ad 3. In Culemborg zijn het Elisabeth Weeshuismuseum, het Jan van Riebeeckhuis en de Kasteeltuin de partijen om gezamenlijk de geschiedenis van Culemborg te vertellen. In 2022 en 2023 zijn de invalshoeken verkend en trainingen gevolgd. In 2024 wordt als uitkomst hiervan een Erfgoedtour ontwikkeld waarmee historische verhalen over Culemborg via een smartphone op verschillende locaties in de stad beluisterd kunnen worden. In oktober 2024 zal een gezamenlijke tentoonstelling te zien zijn in de kapel van de bibliotheek

Cultureel erfgoed

Doelen en prestaties

Levendige en aantrekkelijke binnenstad.

1. Op basis van de vastgestelde kerkenvisie vervolgen we dialoog met kerken over hun toekomst in de binnenstad.

2. We ondersteunen de Stichting Grote Barbara (i.o.) met een jaarlijkse erfgoedsubsidie.

3. We ondersteunen de eigenaar en initiatiefnemer in het zoeken van een passende herbestemming voor de Heilige Barbarakerk

Versterken en beter uitdragen historisch-culturele identiteit.

1. We betrekken cultuurhistorie bij en geven het een plek in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

2. We onderzoeken hoe we de bewaarcondities van de archeologische collectie uit de Groene Schuur het beste kunnen verbeteren.

3. Er wordt een commissie omgevingskwaliteit ingesteld (verplicht in de Omgevingswet) waarin integraal wordt geadviseerd over welstand en erfgoed.

4. We zetten onderzoek voort naar instandhouding van de oostelijke stadsmuur.

5. We doen een voorstel voor uitbreiding van de monumentenlijst met monumenten in buitengebied en jong erfgoed (vanaf naoorlogse periode)

6. We actualiseren en digitaliseren de cultuurhistorische waardenkaart.

7. We laten de Monumentenwacht een conditiemeting van de gemeentelijke monumenten uitvoeren.

8. We ondersteunen de Stichting Honswijk - Everdingen met een plan voor restauratie van muurschilderingen op Fort Everdingen

9. We ondersteunen particuliere eigenaren en erfgoedorganisaties met raad en daad bij de instandhouding van erfgoed en het uitdragen van de geschiedenis van de stad. We voeren waar nodig van gemeentewege bouwhistorisch onderzoek uit.

Toelichting

Ad 2. De gemeente is eigenaar van de schuur, de Stichting Kasteeltuin beheert de collectie. We voeren momenteel overleg met de stichting Kasteeltuin over het verbeteren van de bewaarcondities met het oog op het behoud van de vondsten en ook met het oog op het nog beter ontsluiten van de collectie, en met name de razend interessante verhalen die er achter zitten, voor het publiek.

Ad 7. We hebben eerst samen met ODR een goede inventarisatie van de monumenten gemaakt (afgerond 2022). De conditiemeting van de huidige monumenten is nog niet gedaan, deze staat gepland met het oog op financieel instrumentarium ondersteuning van monument eigenaren bij onderhoud en verduurzaming.

Media

Doelen en prestaties

Culemborg heeft een waardevrije plek waar inwoners elkaar ontmoeten, kennis vergaren en informatievaardigheden leren.

1. Om hun kennis en vaardigheden te vergroten stimuleren we inwoners om gebruik te maken van de laagdrempelige voorzieningen, waaronder de dienstverlening van Bibliotheek Rivierenland, waar ze zich kunnen ontwikkelen.

2. We faciliteren de lokale omroep.

Verplichte indicatoren:

#	Indicator	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Vergelijkbare gemeenten *	periode	Bron
20	Niet-sporters	45,0	*1	niet voorhanden	46,4% *	2022	Waarstaatjegemeente

Bedragen x € 1.000

Sport, Cultuur en Recreatie	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	5.691	5.420	5.990	6.188	-198
Baten	-785	-547	-547	-1.019	471
Saldo van baten en lasten	**-4.906**	**-4.873**	**-5.443**	**-5.169**	**274**
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	467	383	383	383	0
Sport, Cultuur en Recreatie	**-4.438**	**-4.489**	**-5.060**	**-4.786**	**274**

7 Programma Sociaal Domein en Gezondheid

Programma Sociaal domein en Gezondheid

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Op verschillende momenten in het leven kan een mens extra zorg of ondersteuning nodig hebben. De samenleving met haar gezinnen, mantelzorgers, buren en verenigingen levert veel ondersteuning. In bepaalde gevallen is aanvullende hulp van de gemeente noodzakelijk.

Met het programma sociaal domein en gezondheid proberen we te voorkomen dat professionele zorg nodig is. Waar dat wel nodig is, willen wij er voor onze inwoners zijn en hen helpen de zorg te krijgen die ze nodig hebben. Zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Druk op de samenleving, druk op het sociaal domein
De druk in de samenleving neemt toe. De bestaanszekerheid van steeds meer inwoners wordt kwetsbaar, inwoners kunnen niet doorstromen naar een passende woning en onze bevolking vergrijst. Daarnaast zien we een toenemende polarisatie in de samenleving. Dit zet ook druk op de inzet van de gemeente binnen het sociaal domein. Daarbij is onzeker welke maatregelen het Rijk gaat nemen om de bestaanszekerheid te ondersteunen en is ook de krapte van de arbeidsmarkt van invloed op onze mogelijkheden binnen het sociale domein. Dit alles vraagt een flexibiliteit van ons om afhankelijk van de ontwikkelingen onze inzet te richten op dat wat het meest nodig is.
Hieronder worden deze ontwikkelingen en de impact op het sociaal domein beschreven:

Doorontwikkeling sociaal domein: integrale toegang in het Sociaal Team Culemborg
Per 1 april 2024 zijn het Sociaal Wijkteam en de gemeentelijke toegangsteams (Wmo/jeugd/financiële ondersteuning) samengevoegd tot het Sociaal Team Culemborg. Het Sociaal Team Culemborg is een integrale toegangspoort voor het sociaal domein. We stimuleren dat wijkteams integraal kijken naar Culemborgers met problemen en hulpvragen. Zo kunnen we de benodigde zorg leveren en de kernproblemen die hun doorwerking hebben in overige problematiek als eerste oplossen. Hier leggen we verbindingen tussen het sociaal domein, schuldhulpverlening, werk en inkomen, welzijn en veiligheid. Deze wijkteams zijn voor iedereen toegankelijk. Inwoners kunnen de wijkteam makkelijk en effectief vinden.

Regionale samenwerking in het sociale domein
Gemeente Culemborg werkt binnen regio Rivierenland samen met zeven andere gemeenten op het gebied van de wettelijke verplichtingen Jeugdhulp en Wmo. Dit betreft Buren, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en West Maas en Waal. Met Maasdriel en Zaltbommel zijn gesprekken gaande om de samenwerking verder uit te breiden. Rode draad in dit geheel is de nieuwe inkoopstrategie. De uitgangspunten hiervan zijn meer gezamenlijk inzicht, grip en sturing op de kwaliteit en uitgaven voor
Jeugdhulp en Wmo. Dit heeft zijn beslag gekregen in de nieuwe contracten van aanbieders van Jeugdhulp en Wmo en een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen de gemeenten. Verder is tegen deze achtergrond een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) geformuleerd voor Regio Rivierenland waarin een Serviceorganisatie zorgt voor onder andere het contract- en leveranciersmanagement met de gecontracteerde partijen.

Sociale basis
Een onmisbaar onderdeel van de samenleving is de “sociale basis”. De sociale basis bestaat uit alle

informele en formele hulp en ondersteuning die in Culemborg vrij toegankelijk is. Bij de sociale basis draait het om inwoners die samen redzaam zijn, die hun leven op basis van wederkerigheid met en voor elkaar inrichten, zin en betekenis geven. We zien graag dat inwoners vroegtijdig op een vertrouwde plek ondersteuning krijgen. We willen voorkomen dat problemen van inwoners escaleren.

Het versterken van de sociale basis is deze bestuursperiode een belangrijk speerpunt. We versterken verbindingen tussen verschillende beleidsterreinen, bijvoorbeeld met sport en cultuur. We intensiveren de samenwerking met de vrijwilligers en organisaties, zoals sportverenigingen en culturele verenigingen, die een onmisbare rol vervullen in de sociale basis. We stimuleren en ondersteunen de inzet van betrokken buurtbewoners of een groep van vrijwilligers. Dit doen we onder andere door de inzet van Elk-Welzijn. Maar ook door maatschappelijke initiatieven met elkaar in contact te brengen, samenwerking te stimuleren en van elkaar te laten leren.

Maatschappelijke initiatieven
We werken samen met onze inwoners, vrijwilligers en maatschappelijke partners aan een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige stad met de inzet van het Initiatievenloket, het Buurtpanel en andere Culemborgse fondsen ondersteunen en faciliteren we initiatieven uit de samenleving. Vanuit wijkgericht werken wordt gewerkt aan de evaluatie en actualisatie van de werkwijze van het Buurtpanel.

Jeugd
In 2023 hebben diverse ontwikkelingen plaatsgevonden rondom de jeugdwet en meer in het bijzonder
jeugdbescherming. De samenwerking van lokale teams en organisaties in de jeugdbescherming wordt intensiever; de verwachting is dat hier meer door lokale teams uitgevoerde werkzaamheden uit voortkomen. Verder zullen er meer activiteiten gaan plaatsvinden vanuit de aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

In 2023 is gestart met de uitwerking van positief jeugdbeleid 12 jaar. De nadruk komt meer te liggen op versterken van de sociale basis en de samenwerking met scholen. Hierin komt het accent meer op preventie te liggen. Zo is in 2023 het schoolmaatschappelijk werk uitgebreid.

Bestaanszekerheid
Het vergroten van bestaanszekerheid vraagt om diverse, landelijke maatregelen. In het verlengde van de diverse voornemens en activiteiten van het Rijk wil het college deze periode extra inzetten op het voorkomen van armoede en schulden, dan wel het zo snel mogelijk aanpakken van schuldenproblematiek.

In 2023 hebben we dat gedaan door in te blijven zetten op een samenwerking tussen alle partijen die inwoners met financiële vragen kunnen bijstaan, zodat inwoners zo goed mogelijk worden geholpen. Daarnaast blijven we inzetten op de vroegsignalering van schulden, door de pilot perspectief traject jongvolwassenen uit te voeren en inwoners met problematische schulden zoveel mogelijk te helpen via een saneringskrediet. Ook zijn we in 2023 gestart met het Volwassenenfonds sport en cultuur, waardoor het voor iedereen makkelijker wordt om aan sport en cultuur mee te doen.

Beschermd Thuis
Beschermd Thuis is een lichte variant van Beschermd Wonen waarbij mensen thuis blijven wonen met 24-uurs bereikbaarheid en beschikbaarheid van zorg, plus ambulante ondersteuning zoals individuele begeleiding, dagbesteding en vervoersvoorzieningen. Het product Beschermd Thuis wordt nu al ingezet in de gemeenten in Gelderland-Zuid. De financiering loopt de komende jaren nog

via Nijmegen, als centrumgemeente van regio Gelderland-Zuid. Het is de bedoeling dat Beschermd Thuis op termijn in regio Rivierenland wordt georganiseerd. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart.

Inburgering
Culemborgers helpen elkaar mee te doen aan de maatschappij. Zo helpen we nieuwkomers de taal te beheersen en breed in te burgeren in de samenleving. De gemeente ondersteunt ontmoeting en contact tussen nieuwkomers en inwoners die hier al langer wonen.

Wat hebben we bereikt?
Sociaal domein
1. In april 2023 is de doorontwikkelde netwerksamenwerking onder de naam het Sociaal Team met onze kernpartners Santé, Mee en ElkWelzijn gestart. Het Sociaal Team is een laagdrempelige integrale toegangspoort waar Culemborgers, jong en oud, voor ondersteuning terecht kunnen.
2. De gemeente heeft samen met partners en inwoners uit Culemborg een plan gemaakt en vanuit het ministerie is budget ontvangen om activiteiten uit te voeren voor een gezond en actief Culemborg (GAC). Voorbeelden zijn Welzijn op recept, val- en hersteltrainingen en beweeglessen.
3. De gemeente is gestart met de coalitie Kansrijke Start. Partners in de stad werken samen om de (gezondheids)verschillen in de eerste 1000 dagen van een kind terug te dringen. Er zijn afspraken gemaakt om alle gezinnen − en specifiek gezinnen in een kwetsbare situatie − effectief te ondersteunen. Hiervoor versterken we de bestaande activiteiten rondom de eerste 1000 dagen van een kind (voor, tijdens en na de zwangerschap) en verbinden we het sociaal en het medisch domein.
4. Wij zijn gestart met een ketenaanpak ‘Kinderen Naar Gezond Gewicht’ waar kinderen in het primair onderwijs een op maat gemaakt individueel traject volgen om onderliggende problemen rondom overgewicht aan te pakken. In 2023 zijn er 45 kinderen gestart met een traject.
5. Op het voortgezet onderwijs is er structureel aandacht geweest voor mentale weerbaarheid en preventie middelengebruik, d.m.v. voorlichtingsbijeenkomsten en collectieve trainingen en (voorliggende) individuele trajecten gericht op jeugdigen, ouders en onderwijspersoneel.
6. Eind 2023 liep de tweejarige proeftuin ‘Buurtgezinnen’ af in Culemborg. Er zijn 17 koppelingen (31 kinderen) gemaakt tussen steun- en (overbelaste) vraaggezinnen. O.b.v. de effectrapportage stellen we dat er veelvuldig (dure) inzet van jeugdhulp is voorkomen en Buurtgezinnen een duurzame oplossing kan zijn voor gezinnen in een kwetsbare situatie.
7. In 2023 startte in samenwerking met Kinderopvang Dichtbij de pilot BSO+. Dit biedt uitkomst voor kinderen waarbij buitenschoolse opvang (BSO) nodig is, maar die - i.v.m. een te grote zorgvraag - niet terecht kunnen op een reguliere BSO. In dit geval biedt de BSO+ een tussenoplossing tussen reguliere BSO en naschoolse behandeling (jeugdhulp).
8. De gemeente heeft samen met andere gemeenteraden in de regio Rivierenland de Regiovisie Jeugd vastgesteld. In deze visie is opgenomen op welke manier de specialistische jeugdhulp de komende jaren moet gaan doorontwikkelen.
9. Wij hebben gezamenlijk met de gemeenten in de regio Rivierenland het inkooptraject jeugdhulp en Wmo afgerond. Voor de komende jaren zijn er langjarige contracten getekend waardoor inwoners die dit nodig hebben de juiste ondersteuning kunnen krijgen.
10. De gemeente is in 2023 een dagbesteding gestart voor migrantenouderen in de locatie van het Odensehuis.
11. 1 op de 5 mensen krijgt dementie. Culemborg heeft het predicaat “dementievriendelijke gemeente”. Een dementievriendelijke gemeente zet zich actief in om mensen met dementie en hun naasten zo lang mogelijk mee te laten doen in de samenleving. Het afgelopen jaar zijn er diverse activiteiten gestart.
12. We zijn hernieuwde gesprekken met de huisartsen gestart. Vier keer per jaar gaan we bestuurlijk in gesprek met het HAGRO bestuur.

13. In het kader van de coalitie tegen eenzaamheid zijn er door het jaar heen diverse activiteiten georganiseerd met een concentratie in de week van de eenzaamheid en rond de kerstdagen.

Bestaanszekerheid

1. De rekenkamer heeft een onderzoek uitgevoerd naar het Armoedebeleid. Het overall beeld is een betrokken samenleving op armoedevlak en relatief weinig inwoners tot of onder 120% van het sociaal minimum. Culemborg kent nauwelijks urgente armoede. De rekenkamer heeft drie aanbevelingen gedaan: 1)stel meetbare doelen, 2) bouw aan een meer lerende organisatie en het datagedreven werken en 3) zorg voor nog meer preventie en nog meer coördinatie van al die maatschappelijke organisaties.
2. Het Nibud onderzocht het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van inwoners met een laag inkomen met een minimaeffectrapportage. Hieruit bleek dat nagenoeg alle onderzochte huishoudtypes in 2023 hun maandbegroting rond kregen. Dat geldt niet voor gezinnen met oudere kinderen en paren, zij zijn gebaat bij extra ondersteuning. Het Nibud doet negen aanbevelingen, één daarvan is het inzetten op deze huishoudens met specifieke maatregelen.
3. We hebben op verschillende momenten en d.m.v. diverse media maximaal ingezet op verbetering van de communicatie. We hebben we de uitnodiging voor het inloopspreekuur over de Gemeentepolis herschreven en naar een groot aantal inwoners met een laag inkomen gestuurd. Het inloopspreekuur was een groot succes: 190 nieuwe verzekerden. Ook zijn er in 2023 maar liefst 302 kinderen die met hulp van het Jeugdfonds Sport en Cultuur kunnen sporten of aan een culturele activiteit deelnemen.
4. Team schuldhulpverlening heeft in 2023 de audit van de NVVK behaald met een beperkt aantal verbeterpunten. Eén daarvan was een gezamenlijk werkplan (coördinatie kwaliteit en beleid) waarmee het team aan de slag gaat.
5. In het doorontwikkelde Sociaal Team Culemborg is geborgd dat er ook ondersteuning is voor inwoners met financiële vragen.
6. Werkzaak is op verzoek van Culemborg akkoord gegaan met de wijziging van de beleidsregels giften voor mensen met een bijstandsuitkering (de ophoging van de vrijlatingsgrens van €1200 naar €1800).
7. Het Taalakkoord is gesloten in de regio waarbij veel partners aansluiten bij de aanpak van laaggeletterdheid.
8. Om er aan bij te dragen dat iedereen kan deelnemen aan sport en cultuur is de gemeente Culemborg aangesloten bij het Volwassenfonds Sport en Cultuur. 193 volwassenen hebben hier in 2023 gebruik van gemaakt.

Inburgering

VluchtelingenWerk Culemborg is weer een onderdeel van ons voorzieningenaanbod en deze organisatie begeleidt vluchtelingen in Culemborg.

1. De leefgeldregeling voor Oekraïners is succesvol aangepast en uitgevoerd.
2. De gemeente heeft een speciale woontraining voor nieuwkomers opgezet (en gaat verder in 2024), waardoor zij beter kunnen integreren in onze samenleving.
3. De re-integratie-verordening is vastgesteld, waardoor jobcoaching ten behoeve van duurzaam werken nu officieel is geworden.

Inclusie

1. De gemeente is samenwerking aangegaan met Queeremborg (LHBTI) en met Jobhulp voor klantprofiel 4 bijstandsgerechtigden.

Overige ontwikkelingen

In het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) is een Regioplan opgesteld in samenwerking met lokale gemeenten, welzijnsorganisaties, huisartsen, ziekenhuizen, en de gemandateerde

zorgverzekeraar (Menzis). Dit plan richt zich op de transformatie van zorg en gezondheid, rekening houdend met de lokale behoeften en uitdagingen. Met als doel de zorg en ondersteuning toekomstbestendig te maken voor de inwoners van Rivierenland.

De gemeente is eind 2023 een relatiedesk gestart om met name ouders op een tijdig moment te helpen een eventuele scheiding of hun relatieproblematiek beter aan te kunnen. Dat is ook met het oog op het voorkomen van complexe scheidingen (escalatie) die een sterk negatief effect hebben op een goede ontwikkeling van kinderen.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Sociaal domein en Gezondheid.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Mischa Peters
6.2	Wijkteams	Mischa Peters
6.3	Inkomensregelingen	Daphne Bijvoet
6.4	Begeleide participatie	Daphne Bijvoet
6.5	Arbeidsparticipatie	Daphne Bijvoet
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Mischa Peters
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	Mischa Peters
6.72B	Jeugdhulp behandeling	Mischa Peters
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	Mischa Peters
6.82A	Jeugdbescherming	Mischa Peters
7.1	Volksgezondheid	Mischa Peters

Doelen en prestaties taakvelden Sociaal domein en Gezondheid

Samenkracht en burgerparticipatie

Doelen en prestaties

We stimuleren inwoners om meer betrokken te zijn bij elkaar en bij hun eigen leefomgeving, en werken daarmee aan sociale cohesie en inclusie.

1. Met het Initiatievenloket en het Buurtpanel faciliteren we een netwerk van vrijwilligers en bewonersinitiatieven om zelfredzaamheid en maatschappelijk initiatief te stimuleren.

2. We onderzoeken de mogelijkheden om de zichtbaarheid van maatschappelijke initiatieven in Culemborg te vergroten.

3. We onderzoeken de mogelijkheid om voor het Initiatievenloket een aparte regeling te maken, met een heldere en eenvoudige procedure, om de toegang zo laagdrempelig mogelijk te houden.

4. We evalueren en actualiseren de werkwijze van het Buurtpanel.

We bieden nieuwkomers, samen met inwoners, een goede inburgering aan.

1. Op basis van een tussenevaluatie van de implementatie van de nieuwe inburgeringswet (1 januari 2022), waarin we aandacht hebben voor de huidige betrokkenheid van inwoners bij de inburgering, zetten we in 2023 verbeteracties uit.

Wijkteams

Doelen en prestaties

We bieden één duidelijke toegang voor inwoners met ondersteuningsvragen.

1. We helpen inwoners snel en deskundig. Enkelvoudige vragen worden snel een efficiënt afgehandeld. De toegang is voldoende toegerust om complexe en meervoudige vragen effectief op te pakken. We werken samen over de grenzen van teams en domeinen heen

2. De gemeentelijke toegangsteams en het Sociaal Wijkteam zijn functioneel geïntegreerd in een netwerkorganisatie.

3. We zorgen voor sterke verbindingen en samenwerking met de sociale basis, het onderwijs en de eerstelijnszorg. We realiseren een verschuiving van geïndiceerde zorg naar voorliggende voorzieningen/ sociale basis (zorg en welzijn).

Toelichting

Ad 1. Inwoners worden door het Sociaal Team Culemborg deskundig geholpen. Domein overstijgend werken is versterkt door het trainen van alle STC medewerkers in het herkennen van financiële problemen en door het voeren van een integraal casusoverleg.
Het lukt helaas niet om alle inwoners snel te helpen. Voor aanvragen voor bijzondere bijstand en de WMO is de werkvoorraad groot, waardoor inwoners soms te lang moeten wachten voordat ze geholpen worden. Hierbij wordt bij binnenkomst van aanvragen wel kritisch gekeken welke vragen zo urgent zijn dat deze prioriteit moeten krijgen.

Inkomensregelingen

Doelen en prestaties

Inwoners met financiële vragen weten waar ze terecht kunnen en worden daar adequaat geholpen.

1. We blijven inzetten op een goede samenwerking tussen partijen die inwoners met financiële vragen kunnen helpen, om tot een effectief ondersteuningsaanbod te komen dat gericht is op verstrekken van advies en informatie over geldzaken en regelingen

2. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de ontwikkeling van de integrale toegang.

Begeleide participatie

Doelen en prestaties

Alle inwoners beschikken over voldoende (digitale) basisvaardigheden op het gebied van lezen, schrijven en rekenen, om naar vermogen mee te kunnen doen aan de samenleving.

1. We stimuleren inwoners om hun lees-, schrijf-, reken- en digitale basisvaardigheden te verbeteren. We werken vindplaatsgericht en zorgen voor een aantrekkelijk en vraaggericht aanbod.

2. Inwoners ervaren meer eigen regie en een verbeterde zelfredzaamheid.

3. We stimuleren activiteiten in het Leerhuis, zodat deelname hieraan toeneemt.

4. Inwoners voelen zich gestimuleerd om meer vrijwilligerswerk te doen ter versterking van hun eigen basisvaardigheden.

5. Door inzet van de versterkte sociale basis signaleren we vroegtijdig isolement en stimuleren we participatie.

6. We zorgen voor voldoende aanbod om laaggeletterdheid te signaleren en te bestrijden.

Inwoners van Culemborg hebben voldoende digitale basisvaardigheden om mee te doen in de samenleving.

1. We bieden digitale geletterdheid als onderdeel van de doorgaande leerlijn cultuur binnen de Brede School Culemborg.

2. We investeren in laagdrempelige toegang tot informatie op het gebied van gezondheid, schulden en laaggeletterdheid.

Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werken aan de ontwikkeling van hun basisvaardigheden en/of startkwalificaties of werken beschut, begeleid of vrijwillig.

1. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt stromen door naar beschut of begeleid werk of vrijwilligerswerk.

2. We zetten extra in op individuele coaching en begeleiding van inwoners met een Participatiewet uitkering met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

3. In 2022 zorgen we voor een zorgvuldige overdracht van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar Werkzaak Rivierenland.

4. We verbeteren de kansen voor mensen met grotere afstand tot de arbeidsmarkt op werk door in te zetten op inclusie en sociaal ondernemerschap.

Toelichting

Ad 3. De besluitvorming over overdracht van klantprofiel 4 is uitgesteld naar voorjaar 2024.

Arbeidsparticipatie

Doelen en prestaties

Inwoners kunnen naar vermogen deelnemen aan de arbeidsmarkt

1. We volgen hoe Werkzaak Rivierenland (kwetsbare) inwoners ondersteunt op de arbeidsmarkt, voorzien hen van input voor verbeteringen met lokale ontwikkelingen en initiatieven. Als opdrachtgever zijn we ook partner.

Het verminderen van regeldruk voor de meeste kwetsbare inwoners

1. Inwoners van Culemborg kunnen via de integrale toegang eenvoudig achterhalen waar zij terecht kunnen voor vragen over werk en inkomen.

2. We zorgen dat Werkzaak ook fysiek lokaal bereikbaar is voor inwoners. We streven ernaar dat elke inwoner persoonlijk contact kan hebben met een werkcoach van Werkzaak.

3. We borduren voort op de uitkomsten van de experimenten rond de regelarme bijstand. De belangrijkste conclusie, namelijk de persoonlijke aandacht, voeren we door bij alle ketenpartners op het gebied van werk en inkomen.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Doelen en prestaties

Het behouden en/of bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners met een beperking, zodat zij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.

1. We stimuleren inwoners met een beperking om zelfstandig of met behulp van ondersteuning/hulpmiddelen alle dagelijkse verrichtingen uit te voeren.

2. We investeren in laagdrempelige dagactiviteiten voor mensen met dementie en/of geheugenproblemen.

3. We investeren in laagdrempelige (inloop-) voorzieningen voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen.

Maatwerkdienstverlening 18+

Doelen en prestaties

Volwassenen zijn gezond, zelfredzaam en participeren actief in de samenleving. Indien nodig ontvangen zij passende ondersteuning.

1. We ronden een regionaal inkooptraject voor Wmo -en Jeugd maatwerkvoorzieningen af.

2. We nemen de verschillende doelgroepen (waaronder mensen met een beperking) mee in de woningbouwopgave van Culemborg.

3. In het kader van het Wmo-vervoer (Versis) starten we met nieuwe aanbieders van vraagafhankelijk vervoer.

4. Om grip te houden op de kosten binnen het sociaal domein hebben we in 2023 een doorontwikkeld dashboard.

5. We zetten het programma 'Coalitie tegen eenzaamheid' voort en werken aan een dementievriendelijke omgeving. Daarnaast implementeren we aanbevelingen uit lopend onderzoek naar de dagactiviteitenbehoefte van mensen met dementie.

Toelichting

Ad 4. De initiële ambitie was om het dashboard Wmo en jeugd uit te breiden met stuurinformatie met betrekking tot rondkomen.
In plaats daarvan hebben we een minima effect rapportage laten uitvoeren en wordt er momenteel gewerkt aan de benchmark armoedebeleid.

We signaleren schulden zo snel mogelijk en helpen inwoners en ondernemers met schulden met een passende ondersteuning om zo snel mogelijk uit de schulden te komen.

1. We blijven streven naar samenwerking tussen partijen die inwoners met financiële vragen kunnen helpen, voor effectieve ondersteuning, gericht op voorkomen of snel oplossen van schulden. We passen ons aan op ontwikkelingen in de integrale toegang.

2. We blijven inzetten op vroegsignalering van schulden door middel van inzicht in betalingsachterstanden.

3. Inwoners met problematische schulden helpen we zoveel als mogelijk met een saneringskrediet.

4. We voeren de pilot perspectief traject jongvolwassenen uit.

5. We bestendigen ons hulpaanbod aan ondernemers met schulden.

Toelichting

Ad 4. De pilot perspectieftraject verloopt moeizaam. Bij de pilot is uitgegaan van jongvolwassenen zonder betalingscapaciteit. Die zijn er in Culemborg nauwelijks, de meeste jongvolwassenen werken. Bovendien is van rechtswege vorig jaar de termijn van het saneringskrediet gehalveerd waardoor schuldeisers met minder genoegen moeten nemen. Een regulier saneringskrediet kan wel bij deze doelgroep maar dan ontbreekt de 'wortel' van deze pilot, namelijk inzet op het perspectief van de jongere. Derde argument is dat voor de begeleiding van de jongvolwassenen op meerdere

leefgebieden een jongerenwerker minder geschikt blijkt dan een ICM'er. Op dit moment wordt aan een nieuw plan voor de pilot gewerkt, deze gaat met de evaluatie z.s.m. naar de raad.

Maatwerkdienstverlening 18-

Doelen en prestaties	
Jeugdigen groeien veilig, gezond en kansrijk op. Indien nodig ontvangen zij passende ondersteuning.	
1. Onze ondersteuning verschuift van zwaar naar licht en van lang- naar kortdurend.	
2. We bieden een kwalitatief hoogwaardig, actueel en sluitend aanbod van maatwerkvoorzieningen	
3. We zetten er op in dat jongeren en hun ouders / opvoeders vaker gebruik maken van voorliggende voorzieningen i.p.v. maatwerkvoorzieningen.	
We helpen ouders en opvoeders met laagdrempelige opvoedondersteuning, we doen dit samen met inwoners verenigingen en maatschappelijke initiatieven.	
1. We ontwikkelen verschillende vormen van lichte hulp, professioneel of informeel (vrijwilligers).	
2. We maken bestaande lokale initiatieven (meer) zichtbaar.	
Hulpverlening aan gezinnen wordt versterkt, we kijken daarin steeds meer naar het gezinsperspectief.	
1. Binnen de inkoop stellen we inhoudelijke voorwaarden aan aanbieders, systeemgericht werken is daar onderdeel van.	
2. We versterken het gezinsperspectief als onderdeel van de doorontwikkeling van de integrale toegang.	
3. We werken methodisch middels 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur.	

Toelichting

Ad 3. Er wordt wel steeds meer gekeken naar de context van de cliënt die zorg vraagt. Ook wordt er bij complexe casuïstiek regie toegepast en ligt er aan een beschikking een plan ten grondslag. Het is niet zo dat er 'strikt' genomen 'altijd' wordt gewerkt middels 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur.

Verbinding jeugdzorg, het preventieve jeugdbeleid en passend onderwijs	
1. Wet ontwikkelen samen met jeugdhulp aanbieders, gemeente (toegang en beleid) en het onderwijs.	
2. We leren van elkaar en de regio Rivierenland.	

Geëscaleerde zorg 18+

Doelen en prestaties	
De-escalatie en uitstroom naar lichtere vorm van ondersteuning. De zorg is doeltreffend van aard, zo kort mogelijk en vindt zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving plaats.	
1. We brengen zorg en welzijn voor mensen met ernstige psychiatrische aandoeningen dichterbij huis door het opzetten van beschermd thuis in Rivierenland. We ontwikkelen ambulante voorzieningen, zoals de wijk GGZ en inloop GGZ, in de gemeente.	
2. We zorgen dat bij crisis of spoed hulp snel is geregeld. Zo streven we ernaar de regionale crisisbeoordelingskamer in 2023-2024 operationeel te maken.	

3. We maken een start met de optimalisatie van de Woonladder in Rivierenland via de uitwerking van de aanbevelingen uit de evaluatie van de Woonladder.

4. We maken een plan van aanpak voor het terugdringen van dak -en thuisloosheid.

5. We nemen de doelgroep (mensen met ernstige psychiatrische problemen) mee in de woonopgave van Culemborg.

Geëscaleerde zorg 18-

Doelen en prestaties
De-escalatie en uitstroom naar lichtere vormen van ondersteuning. De zorg voor de jeugdige is doeltreffend van aard, zo kort mogelijk en vindt zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving plaats.

1. We zorgen voor de aanwezigheid van kwalitatief hoogwaardig, actueel en sluitend aanbod, zowel lokaal als (sub)regionaal. We werken regionaal samen aan een meerjarig verbeterplan rondom contractering en innovatie van het veiligheidsbeleid.

2. We zorgen dat bij crisis of spoed hulp snel is geregeld.

3. De zorg wordt geschoven van zwaar naar lichter en van lang- naar kortdurend.

4. We werken nog meer samen met jeugdbeschermingsorganisaties in het belang van kind en gezin. De Gelderse Verbeteragenda is hierbij een belangrijke leidraad.

Volksgezondheid

Doelen en prestaties
We werken met Culemborgers, vrijwilligers, onderwijs en zorg- en welzijnsorganisaties samen aan het voorkomen van zware en complexe zorg.

1. We steunen Uitvoeringsprogramma Preventieakkoord 2021-2023 met doelen: beweging/gezond gewicht inwoners, weerbaarheid/mentale gezondheid jeugd, verminderd middelengebruik en vitale ouderen deelnemen aan maatschappij.

2. We voeren periodiek bestuurlijk overleg met de samenwerkingspartners.

3. We voeren periodiek overleg met de kartrekkers (veelal een medewerker van een de samenwerkingspartners) met het oog op het optimaliseren van de programmatische samenhang in de uitvoering van de verschillende activiteitenplannen.

Verplichte indicatoren:

#	Indicator	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Bron
21	Banen (*Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar*)	756	750	*Nog niet bekend*	Waarstaatjegemeente
22	Jongeren met een delict voor de rechter (*% 12 t/m 21 jarigen*)	1%	0%	*Nog niet bekend*	Waarstaatjegemeente

23	Kinderen in uitkeringsgezin (*% kinderen tot 18 jaar*)	5%	5%	*Nog niet bekend*	Waarstaatjegemeente
24	Netto arbeidsparticipatie (*% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking*)	72,9%	71%	74,1%	Waarstaatjegemeente
26	Werkloze jongeren (*% 16 t/m 22 jarigen*)	1%	1%	*Nog niet bekend*	Waar staat je gemeente
27	Bijstandsuitkeringen (aantal *per 10.000 inwoners*)	286,5	340	287	Waarstaatjegemeente
28	Lopende re-integratievoorzieningen (*per 10.000 inwoners 15-64 jaar*)	85,2	80	84,9	Waarstaatjegemeente
29	Jongeren met jeugdhulp (*% van alle jongeren tot 18 jaar*)	14,3%	14,5%	11,3%	Waarstaatjegemeente
30	Jongeren met jeugdbescherming (*% van alle jongeren tot 18 jaar*)	0,7%	0,8%	0,6%	Waarstaatjegemeente
31	Jongeren met jeugdreclassering (*% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar*)	*Geen data*	--	*Geen data*	Waarstaatjegemeente
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO *(aantal per 10.000 inwoners)*	620	600	620	*Nog niet bekend* Waarstaatjegemeente

Bedragen x € 1.000

Sociaal domein en Gezondheid	**Werkelijk 2022**	**Primitief begroot 2023**	**Begroot na wijziging 2023**	**Werkelijk 2023**	**Verschil 2023**
Lasten	43.741	39.293	43.757	48.228	-4.471
Baten	-11.039	-8.114	-9.217	-13.585	4.368
Saldo van baten en lasten	**-32.701**	**-31.179**	**-34.540**	**-34.644**	**-103**
Stortingen in reserves	21	30	30	30	0
Onttrekkingen aan reserves	247	33	602	602	0
Sociaal domein en Gezondheid	**-32.475**	**-31.176**	**-33.969**	**-34.072**	**-103**

8 Programma Duurzaamheid

Programma Duurzaamheid

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

In 2023 hebben we de voorbereiding getroffen voor het Water- en Rioleringsplan 2024-2029. Dit is gericht op het zoveel mogelijk inbedden van klimaat adaptieve maatregelen om hittestress en overlast van hemelwater te beperken. Daarmee zien we mooie koppelkansen in relatie tot de uitvoering van doelen binnen het programmaplan duurzaamheid. Hiermee richten wij ons ook op het afkoppelen van regenwaterafvoer daar waar dit in het civiele werk kan worden meegenomen.

Samen met een delegatie van de Raad heeft verbonden partij Avri in 2023 een Strategisch Koersplan 2024-2030 opgesteld. Hierin wordt ingezet op circulariteit, grondstofkwaliteit en leefbaarheid. Op bedrijventerrein Medel in Tiel is een perceel grond aangekocht door Avri om daar de milieustraat voor de toekomst te realiseren.

In 2023 hebben we een mooi succes behaald in het kader van de strijd tegen zwerfafval. De zogeheten zwerfafvalbrigades zijn een groot succes gebleken in Culemborg. Er zijn verschillende groepen actief in Culemborg die het zwerfafval opruimen. Dat is goed zichtbaar gebleken in de openbare ruimte. Ook is in 2023 de jaarlijkse WorldCleanUpDay georganiseerd waaraan o.a. scholen, winkeliers en de zwerfafvalbrigades deelnamen.

Wij hebben in 2023 een eerste pilot gehouden in samenwerking met horeca-ondernemers om tijdens het evenement Culemborg Blues plastic bekers in te zamelen en gescheiden aan te leveren aan Avri voor recycling.

Op het gebied van milieubeheer hebben wij een aantal bijdragen verstrekt aan onze samenwerkingspartners. Zo hebben wij een bijdrage gegeven ter financiering van ondersteuningskosten voor de MilieuAdviesRaad (MAR) en voor samenwerkingspartner Vrijstad Energie in de uitvoering van acties energiebesparing met inwoners (zoals locatiehuur, etc.). Ook hebben wij een bijdrage gedaan ter compensatie van gemaakte kosten voor de deelname van de gemeente aan het Schone Lucht Akkoord (SLA).

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Duurzaamheid.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
7.2	Riolering	Daphne Bijvoet
7.3	Afval	Daphne Bijvoet
7.4	Milieubeheer	Daphne Bijvoet

Doelen en prestaties taakvelden Duurzaamheid

Riolering

Doelen en prestaties	
Een gezond en veerkrachtig stedelijk watersysteem waarbij Culemborg is voorbereid op de klimaatveranderingen.	
1. We houden het oppervlaktewater op goede kwaliteit.	
2. We bieden een goed werkend, beheerd en onderhouden rioolstelsel/watersysteem.	
3. We zamelen en verwerken hemelwater doelmatig en voorkomen structurele (grond)wateroverlast.	
4. We houden het water langer vast in de zomer om droogte te verminderen.	
Door klimaatadaptatie kan de regio en de stad zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering.	
1. We continueren de vier vastgestelde opgaven uit de Regionaal Adaptatie Strategie	
2. De negen regionaal vastgestelde speerpunten voor klimaatadaptatie worden met stakeholders tot producten uitgewerkt en lokaal ingepast in het lokale uitvoeringsprogramma.	
3. We maken lokale Adaptatiesagenda obv klimaatstresstest, gekoppeld aan investeringsagenda-projecten en betrekken Culemborgers in groene initiatieven. Financiering wateraanpak komt uit gemeentelijk rioleringsplan en Rijk dekt overstromingsrisico's.	
4. Bij de uitvoering van projecten wordt klimaatadaptatie integraal meegenomen bij de aanpak van groot onderhoud, de uitvoeringsagenda groen en buurtgerichte groenprojecten.	
5. In openbaar gebied vervangen we bij groot onderhoud van wegen in elke wijk in specifieke parkeervakken de klinkers door halfverharding, zoals grasbetonstenen. In nieuwbouw- en transitieprojecten leggen we parkeervakken alleen aan in halfverharding	
6. We werken aan de uitvoering van de binnenstadsprojecten het Jach en het Hof, groot onderhoud in de wijk Voorkoop en het Regiodealproject Pavijen noord met wandelpadenproject Pavijen.	
7. We werken aan het ontwerp van de binnenstadsprojecten Prijssepoort/Vianense poort, Lekpoort/brug Havendijk, Goilberdingerpoort en de waterberging Beesdseweg.	
8. We creëren meer bewustzijn over biodiversiteit en klimaatadaptatie. We stimuleren daarmee meer groen in de tuinen. (project Culemborgers in het Groen).	
9. We onderzoeken of we subsidie mogelijk kunnen maken voor groene daken en het vervangen van tegels door groen.	

Toelichting

Ad 5. Uit kostenefficiëntie is het meest praktische om groot onderhoud te koppelen aan projecten voor onderhoud van wegen. De uitvoering is complex omdat de ondergrond vaak weinig doorlatend is in Culemborg, wat uitvoering soms moeilijk maakt.

Afval

Doelen en prestaties	
Een schone stad behouden samen met de bewoners, bedrijven en partners waarbij ingezet wordt op een circulaire economie.	
1. We zorgen voor een schone leefomgeving.	

2. We dragen bij aan bewustwording, met name bij de jeugd, over de gevolgen van zwerfafval.

3. We beperken hondenpoep op verharding en in het groen.

4. We faciliteren initiatieven van bewoners, scholen en andere partijen voor een schone leefomgeving.

5. We nemen onze eigen afvalinzameling onder de loep in het kader van de circulariteit.

6. We verkennen in 2023 de behoeftes van ondernemers, lokale initiatieven en coöperaties die werken aan een circulair economie en kijken hoe de gemeente deze partijen kan ondersteunen.

7. We starten een pilot duurzaam inkopen en laten duurzaamheid zwaarder wegen bij aanbestedingen in 2023.

Toelichting

Ad 6. Geen capaciteit beschikbaar

Ad 7. Geen capaciteit medewerkers (o.a. wegens uitval en vertrek)

Ook in 2023 te streven naar een hoeveelheid te verbranden restafval van maximaal 75 kg per inwoner per jaar.

1. We faciliteren inwoners bij de doelstelling om het restafval te verminderen.

2. Er wordt waarde toegevoegd aan grondstoffen door intensief samen te werken met partijen die slim werken aan de circulariteit van grondstofstromen.

3. Door efficiënt te opereren worden reële en voorspelbare uitvoeringslasten gerealiseerd en daarmee een voorspelbare afvalstoffenheffing.

4. Het weerstandsvermogen van Avri wordt verbeterd wat ook leidt tot minder financieel risico voor de gemeente.

5. We onderzoeken of het wenselijk is om luier- en incontinentiemateriaal apart in te gaan zamelen.

Milieubeheer

Doelen en prestaties

Klimaatmitigatie (energietransitie)

1. We stellen een participatieagenda voor de energietransitie op.

2. We bestrijden energiearmoede actief.

3. We voeren de communicatiecampagne over de energietransitie verder uit.

4. We voeren de transitievisie warmte uit.

5. We besteden bijzondere aandacht aan de verduurzaming van monumenten.

6. We voeren de Regionale Energiestrategie uit.

7. Wanneer een nieuw initiatief zich aandient gaan we met inwoners en initiatiefnemers in gesprek over windenergie.

8. Faciliteren innovatieve experimenten onder meer met waterstof.

9. We werken aan de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed.

Om een energieneutrale stad te bereiken, realiseren we duurzame mobiliteit

1. We maken een start met het zichtbaar maken van de Sustainable Development Goals om als integraal instrument in te zetten bij beleidsontwikkeling en initiatieven uit de stad.

2. We starten met de verkenning van het toekomstbestendig maken van Kinderboerderij De Heuvel met onder andere als doel een knooppunt te creëren voor laagdrempelige kennismaking met duurzaamheid in Culemborg Oost.

3. We vernieuwen het vraaggerichte educatieve aanbod en laten de activiteiten op kinderboerderij De Heuvel meer aansluiten op de uitvoering van het gemeentebeleid (klimaat/energie/groen/spelen/cultuur/gezondheid/afval).

4. We verbinden de Natuur- en Milieueducatie (NME) activiteiten met de sociale basis (verschillende beleidsterreinenpreventie akkoord, cultuur, gezonde leefomgeving, natuurlijk spelen).

Toelichting

Ad 3. In afwachting van de verkenning van de resultaten gebiedsverkenning Oost, is hier nog geen concrete actie op ondernomen.

Behoud en versterking van de fysieke leefomgevingskwaliteit

1. We adviseren integraal over diverse milieuthema's in het kader van beleidsvoorbereiding, bestemmingsplanprocedures en Omgevingsvergunningen.

2. We voeren maatregelen in het kader van het schone luchtakkoord uit.

Toelichting

Ad 2. We hebben ook dit jaar een decentraal uitvoeringsplan ingediend. Er is op dit moment beperkt capaciteit voor extra inspanningen voor het Schone Luchtakkoord.

Verplichte indicatoren:

#	Indicator	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Bron
33	Omvang huishoudelijk restafval *kg per inwoner*	68	69	Avri
34	Hernieuwbare elektriciteit MJ per inwoner	3.209	3.168	RWS klimaatmonitor

Bedragen x € 1.000

Duurzaamheid	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	5.861	5.730	6.162	7.064	-902
Baten	-7.299	-7.252	-7.252	-8.790	1.538
Saldo van baten en lasten	**1.438**	**1.522**	**1.090**	**1.726**	**636**
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		0	0	55	55
Duurzaamheid	**1.438**	**1.522**	**1.090**	**1.781**	**691**

9 Programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte

Programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Culemborg is een fijne stad. Het overgrote deel van de inwoners woont hier prettig en waardeert de aanwezigheid van voldoende voorzieningen. Dit in combinatie met de historische uitstraling van de binnenstad, de bereikbaarheid en de aantrekkelijkheid van het buitengebied. In Culemborg wonen eind 2023 bijna 30.000 inwoners in verschillende woonbuurten met een eigen identiteit. Het aantal huishoudens groeit. We worden steeds ouder en ouderen blijven steeds langer in hun eigen huis wonen. Onze huishoudens zijn kleiner in omvang.

Culemborgers zijn, in het algemeen, zeer betrokken bij wat er in hun stad gebeurt en ontwikkelen zelf initiatieven die soms tot bijzondere resultaten leiden. Zo hebben verschillende buurtbewoners samen hun pleintje of straat groener gemaakt, onder andere bij de Zomertaling en ’t Jach/’t Hof. En werkt een collectief van Culemborgse jongeren samen met Kleurrijk Wonen aan een eigen woningbouwontwikkeling. Daarnaast is Culemborg ‘Nederland in het klein’. De uitdagingen waar we in Nederland voor staan, vinden we ook terug in Culemborg. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het zorgen voor voldoende woningen, de overgang naar energie uit bijvoorbeeld zon en wind, veiligheid (sociaal, verkeer en milieu), gezondheid en verkeer en vervoer. De ruimte voor deze opgaven is schaars.-De uitdaging is om slimme combinaties van oplossingen te bedenken.

In 2023 zijn we gestart met het masterplan voor de stationsomgeving. We hebben een intensief participatietraject gedaan met bewoners, ondernemers en partners. Ook zijn de eerste onderzoeken met NS, Provincie en ProRail gestart naar de OV Hub. We werken toe naar een vastgesteld masterplan in 2024. Om de transformatie naar wonen in dit gebied mogelijk te maken hebben wij een nieuw bestemmingsplan vastgesteld waarbij de milieucategorie verlaagd is. Dat wacht op de behandeling van twee bezwaren. We hebben in 2023 twee panden aangekocht, met als doel de verplaatsing van bedrijven mogelijk te maken. En we hebben de start bouw gevierd van 55 sociale huurappartementen in Phanta Rei. Daarmee hebben we de basis gelegd om in de stationsomgeving een nieuwe woningbouwontwikkeling van circa 2.000 woningen te realiseren.

Ondanks de ingewikkelde woningmarkt bouwden wij dit jaar met de CV Parijsch stevig door. In de voorzieningenstrook zijn twintig starterswoningen gebouwd. Kleurrijk wonen bouwt een complex van 34 volledig houten sociale huurwoningen en daarnaast veertien tijdelijke woningen. Ook in Borg en Buiten is in 2023 de bouw van veertig sociale huurappartementen gestart. Tegelijkertijd worden vrije kavels uitgewerkt (architectenkavels en fortenkavels) en is het tweede deel van de woningen op Forteneiland gerealiseerd. Dichtbij de voorzieningen van het centrum is een appartementencomplex opgeleverd, en langs het park en het sportveld zijn bijzondere grote woningen gerealiseerd. Het park is aangelegd en ingericht, en Parijsch Zuid en Buiten kan zich presenteren als een woonbuurt met veel biodiversiteit. Op het Pioniersveld zijn eind 2023 al zeven van de tien duurzame woningen door de bewoners zelf gebouwd.

Eind 2023 is het ontwerp bestemmingsplan van de Honddijk vastgesteld. In 2023 is de vergunning voor de Werfterp Noord- en Zuid aangevraagd en is de voorbereiding voor de procedure van de Driehoek Rijksstraatweg vrijwel afgerond. Voor al deze projecten is de anterieure overeenkomst getekend. We hopen ook hier in 2024 te kunnen starten met de bouw. Wij ronden Project Sprokkelenburg begin 2024 af met de realisatie van de laatste openbare ruimte.

Wij hebben verschillende wijkacties uitgevoerd waarbij we met het leefbaarheidswijkteam in de buurten actief waren. Dit jaar waren we onder andere in de Pinksterbloem en in Achter de Raaf. In de parkstrook zijn wij gestart met een prachtige inclusieve speeltuin op het speeleiland, en de plannen voor de Bosboomgaard zijn in 2023 afgerond. Zo werken wij samen met bewoners aan fijne, groene ontmoetingsplekken voor alle bewoners uit de buurt.

Wij leggen met het ontwerp omgevingsvisie de basis voor ons nieuwe ruimtelijke instrumentarium. Wij bieden een kader waarin onze initiatieven tot hun recht kunnen komen, en we blijven zorgen voor een fijne, gezonde en veilige stad voor alle inwoners. Na een participatieronde wordt de input verwerkt en kan deze in 2024 aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Daarna kunnen we starten met het omgevingsplan.

Ook hebben wij onze werkwijze aangepast aan de omgevingswet. Wij hebben onze werkwijze waar mogelijk efficiënter gemaakt, en helder beschreven voor bewoners, initiatiefnemers en bestuurders. Dit is sinds eind 2023 op onze website te vinden. We hebben onze nieuwe werkwijze afgestemd met de Omgevingsdienst Rivierenland, die onze vergunningen en handhaving uitvoert.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Monica Wichgers
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Monica Wichgers
8.1	Ruimte en leefomgeving	Monica Wichgers
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Mischa Peters
8.3	Wonen en bouwen	Monica Wichgers

Doelen en prestaties taakvelden Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Doelen en prestaties

Een aantrekkelijke en gezonde woon- en leefomgeving met voldoende ruimte voor groen en spelen waarbij Culemborg is voorbereid op de klimaatveranderingen.

1. Bij nieuwbouw, transformatie, inbreiding is groen een belangrijk onderdeel. We besteden in ieder project aandacht of en hoe groen bijdraagt aan de identiteit van de stad, wijk of plek, aan de leefbaarheid, aan meer biodiversiteit/klimaatbestendig

2. We voeren het Groenbeleidsplan en Biodiversiteitsplan uit. In 2023 werken we aan het herinrichten van de Parkstrook, Bosboomgaard, Groene wandelpaden Pavijen, wandelroute Ronde Haven.

3. We maken een toetsingskader voor natuurinclusief bouwen, zodat de gebouwde omgeving mede bijdraagt in het versterken van biodiversiteit en klimaatadaptatie.

4. We werken aan toegankelijk buitengebied. In 2023 streven we naar afspraken met bloot eigenaar, Collectief Redichemse Waard, Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en toekomstige beheerpartij over hoe we Redichemse waard willen herontwikkelen natuur

5. We creëren meer bewustzijn onder de bewoners van Culemborg rondom het onderwerp biodiversiteit en klimaatadaptatie en daarmee stimuleren we meer groen in de tuinen. (onder andere project Culemborgers in het Groen).

6. Buurtinitiatieven, vergroening aanleg geveltuintjes (Zomertaling/Eendenbuurt), biodiversiteit, versterken en bijdragen klimaatadaptatie. Adoptiegroen, waarbij bewoners verantwoordelijkheid willen overnemen voor beheer/onderhoud openbaar groen.

7. We koesteren het groen in stad en mogelijk aanleggen/omvormen van verharding stroken groen en natuur. Verbeteringen op gebied hittestress, wateroverlast, stimulering biodiversiteit. (o.a. Parkstrook, Bosboomgaard en aanpassen ondergronden).

8. Groen/beheer goede kwaliteit en aandacht biodiversiteit. Bv. beheer bermen gefaseerd uitvoeren zodat vegetatie werkt als schuilplaats insecten/vogels, als voedselbron functioneert en bloemen zaad zetten (insectenfauna waar vogels profiteren).

9. We realiseren meer groen in de binnenstad (onder andere met de actie geveltuinen en in de lopende projecten).

10. We realiseren twee natuurspeelplekken en de nieuwe speelplekken in Parijsch-Zuid.

11. We renoveren het skate- en callistenicspark.

12. We renoveren circa drie bestaande speelplekken, die technisch zijn afgeschreven.

13. We ronden het strategisch uitvoeringsplan af behorende bij het speelbeleidsplan.

14. We ronden de participatie-app Spelen af (t.b.v. kinderen en jongeren).

Toelichting

Ad 2. Het project wandelroute Ronde Haven ligt stil en wordt waarschijnlijk op een andere manier uitgevoerd. De andere projecten zijn in uitvoering of afgerond.
Ad 12. Speelplek aan de Ravelijnstraat is afgerond. Mimaspad is in voorbereiding. Hoefblad, Zwanebloem en Duizendblad staan op de planning. Er is flinke vertraging door onderbezetting en noodzaak om in de beschikbare tijd andere werkzaamheden te verrichten (investeringsplan, bezuinigingsscenario's e.d.).

Begraafplaatsen en crematoria

Doelen en prestaties
Het bieden van voldoende mogelijkheden om te begraven
1. We werken samen met de Beheersstichting Begraafplaatsen Culemborg (BBC)
2. We volgen de beschikbaarheid van begraafplaatsen in Culemborg

Ruimtelijke en leefomgeving

Doelen en prestaties
Opstellen van bestemmings- / omgevingsplannen.
1. We ronden in 2023 het bestemmingsplan af voor Parijsch Zuid.
2. We stellen in 2023 een eerste bestemmings-/ omgevingsplan vast voor het mogelijk maken van wonen in de stationsomgeving (Spoorzone West en Pavijen I).

3. We ronden bestemmingsplannen waarvan het ontwerp voor 31 december 2022 ter inzage heeft gelegen af in 2023 op basis van de huidige Wet ruimtelijke ordening (Wro).

Toelichting

Ad 2. Op 15 juni 2023 heeft de raad het bestemmingsplan Pavijen I-IV(ged.), herzien milieucategorieën gewijzigd vastgesteld. Hiertegen is door twee belanghebbenden beroep aangetekend bij de Raad van State, waardoor bij dit bestemmingsplan nog geen sprake is van een onherroepelijk bestemmingsplan. Wij zijn in afwachting van de behandeling van dit beroep ter zitting bij de Raad van State en de uitspraak van de Raad van State ten aanzien van beide beroepen. Hierover kunnen wij op dit moment nog geen uitsluitsel geven.

Procesbegeleiding initiatieven en omgevingsvergunningen	
1. We volgen lopende processen of ronden deze af. We onderzoeken nieuwe vragen en maken afspraken over de rol van de gemeente.	✓
2. We ondersteunen partners in facilitaire grondexploitaties. Waar nodig geven we invulling aan het verplichte kostenverhaal. De rapportage hierover vindt plaats via het Meerjaren Programma Grondexploitaties (MPG).	↗
3. We werken met een intake- en de omgevingstafel voor het in behandeling nemen van nieuwe initiatieven en verbeteren deze werkwijze door te leren van de opgedane ervaring.	✓

Implementeren Omgevingswet	
1. We stellen eind 2023 na een zorgvuldig proces de Omgevingsvisie vast, op basis van de stadsvisie en de Culemborgse uitgangspunten en we maken de (financiële) consequenties inzichtelijk.	○
2. We stellen, ook eind 2023, een startnotitie op voor het omgevingsplan.	○
3. We doen verdere voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet, via verschillende sporen waar onder: informatie en communicatie en bewustwording, Omgevingsvergunning en toezicht samen met ODR, processen en taken, ICT aansluiten op DSO.	↗

Toelichting

Ad 1. De vaststelling van de Omgevingsvisie staat gepland in de raadsvergadering van mei 2024.
Ad 2. De startnotitie voor het opstellen van het gemeentelijke Omgevingsplan volgt in 2024.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Doelen en prestaties	
Grondbeleid ondersteunt gemeentelijke doelen zoals stads, omgevings, woon en groenvisie en duurzaamheidsbeleid. Gebeurt door ruimtelijke ordeningsinstrumenten, uitvoering woningbouwopgave 2030, stationsomgeving, energietransitie en groenbiodiv.	
1. We voeren procesmanagement uit binnen de stedelijke ontwikkelingsprogramma's en projecten. Afhankelijk van het project kiezen we daarbij binnen de kaders van het grondbeleid een regie faciliterende of actieve rol. (reguliere taak)	↗
2. We sturen actief op risico's binnen de stedelijke ontwikkelingsprogramma's en -projecten.	↗
3. We actualiseren en sturen periodiek bij op het programmatisch en financieel meerjarenperspectief.	↗
4. We verhalen conform de wettelijke kaders de gemeentelijke plankosten op initiatiefnemers.	↗
	○

5. Met programma Realisatie Woningbouwopgave 2030 werken we aan realisatie van de woningbouwopgave. In Meerjaren Programma Grondexploitaties presenteren we deze opgave, samen met meerjarige financiële impact voor gemeentelijke middelen (MPG deel III)

6. We ronden het stroomlijnen, implementeren en evalueren van de werkprocessen voor stedelijke ontwikkeling, bijbehorende standaard documenten en participatie handleiding af.

7. We geven verdere invulling aan de samenwerking in de CV Parijsch en sturing op onze eigen doelen daarin.

8. Voor programma Stationsomgeving en deelprojecten daarbinnen, verbeteren onze projectcontrol passend bij omvang, complexiteit en subsidie voorwaarden. Ervaring die we hier opdoen gebruiken voor overige stedelijke ontwikkelingsprogramma's en project

Toelichting

Ad 5. Andere projecten hebben afgelopen jaar prioriteit gekregen boven het ontwikkelen van het MPG deel III. Wel hebben we u eind 2023 geïnformeerd over de voortgang van het programma Stationsomgeving, waar de woningbouwopgave grotendeels gerealiseerd wordt. Daarbij hebben we ook de verantwoording opgenomen van de beschikbaar gestelde financiële middelen.
In juni 2024 wordt het MPG deel II met daarin de actuele rapportage over de woningbouwprojecten vastgesteld. Hierna beginnen we met het opstellen van het MPG deel III.

Wonen en bouwen

Doelen en prestaties

Mensen die een woning zoeken in Culemborg vinden binnen een kortere tijd een bij hun woonwensen en budget passende woning in een prettige wijk en buurt. Nieuwbouwwoningen zijn toegankelijk, levensloopbestendig en geschikt voor een brede doelgroep.

1. We bereiden nieuwe woningbouwprojecten voor om ook in toekomstige jaren minimaal 200 woningen per jaar toe te kunnen voegen.

2. We stellen geactualiseerde woonvisie. Omgevingsvisie en uitkomst onderzoek woningvraag stellen woningbouwprogramma. We zetten woningen één/twee persoonshuishoudens, vernieuwende woonvormen, toekomstbestendig bouwen en levensloopbestendig wonen.

3. Ter voorbereiding op de decentralisatie van beschermd wonen/maatschappelijke opvang ontwikkelen we met KleurrijkWonen en andere partijen voor specifieke doelgroepen woningen, passend in de behoefte.

4. We specificeren de totale woningbouwopgave naar prijscategorie en type woning.

5. We onderzoeken hoe we tijdelijke woningen kunnen realiseren.

6. Met Kleurrijk Wonen maken we afspraken over de invulling van toekomstbestendig bouwen.

7. We maken een voorstel over de mogelijkheden voor toepassing van de instrumenten om woningen betaalbaar te maken en te houden.

De aan ons toegewezen statushouders krijgen op tijd een passende woning in een passende buurt, met voldoende begeleiding en voorzieningen om te integreren.

1. We werken samen met Kleurrijk Wonen en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) over de aan ons toe te wijzen statushouders en hervestigde vluchtelingen.

2. We bieden passende woningen aan de aan ons toegewezen statushouders en hervestigde vluchtelingen.

3. We maken afspraken met vluchtelingenwerk, over de begeleiding van statushouders en hervestigde vluchtelingen.

Waar dat nodig is stellen we nieuw beleid op

1. We stellen een beleidsnotitie Toekomstbestendig bouwen op.

2. Actualiseren Woonvisie met een toetsingskader voor levensloopbestendigheid.

3. We heroverwegen het welstandsbeleid en actualiseren de welstandsnota.

Toelichting

Ad 3. De startnotitie Nota Ruimtelijke Kwaliteit is op 12 oktober 2023 door de raad vastgesteld. Op dit moment zijn we bezig met het uitwerken van een plan van aanpak en de inkoop van een adviesbureau. De Nota Ruimtelijke Kwaliteit wordt naar verwachting in 2025 ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Verplichte indicatoren:

#	Indicator	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Vergelijkbare gemeenten *	periode	Bron
36	Nieuw gebouwde woningen *aantal per 1.000 woningen*	2	2		1.6	2020	CBS
37	Demografische druk	73,7 %	75%		77,4 %	2022	CBS

Bedragen x € 1.000

Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	7.095	11.636	11.261	8.294	2.967
Baten	-2.451	-6.595	-5.822	-5.330	-492
Saldo van baten en lasten	**-4.643**	**-5.041**	**-5.439**	**-2.964**	**2.475**
Stortingen in reserves		0	2.150	2.150	0
Onttrekkingen aan reserves	199	0	917	176	-741
Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	**-4.444**	**-5.041**	**-6.672**	**-4.938**	**1.734**

99 Programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Dit programma gaat over de ontwikkelingen in onze inkomsten en het gevoerde financieel beleid. 2023 was ook het jaar van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Ook hier kijken we kort op terug.

Gemeentefonds
In 2021 heeft het Rijk het systeem van de groei van het gemeentefonds aangepast. De bekende 'trap-op trap-af' vanaf 2026 wordt vervangen door een nieuw systeem op basis van de economische ontwikkeling van heel Nederland, het bruto binnenlands product. Het klinkt logisch om het gemeentefonds even hard te laten groeien als de economie, maar dat is het niet. Een groot deel van de uitgaven van de gemeente zijn bedoeld voor kosten zoals bijvoorbeeld de Wmo. Deze kosten stijgen door de vergrijzing harder dan dat de totale economie van Nederland groeit. De verwachting is dat alle gemeenten dus waarschijnlijk geld tekort komen vanaf 2026. Daarom wordt 2026 binnen gemeenteland ook wel het '*Ravijnjaar'* genoemd. Hiernaast liggen net voorbij de horizon van de meerjaren begroting hoge verwachte uitgaven. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is van deze nieuwe ontwikkelingen naar verwachting de grootste kostenpost.

Duurzaam financieel gezonde gemeente Culemborg
Het doel van dit college is een duurzaam financieel gezonde gemeente Culemborg. Gemeente Culemborg heeft vanwege deze teruglopende inkomsten in 2023 en de grote opgaven zoals het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs een ombuigingstraject bestaande uit twee sporen ingezet. Wij hebben in de zomer bij het opstellen van de begroting 2024 structurele onderbestedingen zoveel mogelijk eruit gehaald. Dit is het eerste Spoor. Vanaf oktober 2023 is Spoor 2 gestart. Hierin wordt kijken we waar nieuwe, vooral structurele, uitgaven te voorkomen zijn zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de dienstverlening.

Rechtmatigheidsverantwoording
In deze jaarrekening legt het College voor het eerst een verantwoording over de rechtmatigheid af aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft daarvoor in 2023 spelregels vastgesteld en de financiële- en controle verordeningen aangepast. Zowel het College als de gemeenteraad volgt hierin de uitgangspunten die zijn opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. In de paragraaf Bedrijfsvoering staan onder de kop Rechtmatigheidsverantwoording de afwijkingen toegelicht. Het College blijft in 2023 binnen de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens waarmee kan worden geconcludeerd dat de rechtmatigheid is gewaarborgd.

Opbouw programma

In het onderstaande overzicht treft u de taakvelden aan behorende bij het programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Daphne Bijvoet

0.63	Parkeerbelasting	Mischa Peters

Doelen en prestaties taakveld Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Beheer overige gebouwen en gronden

Doelen en prestaties

Wij bieden voor een maatschappelijke prijs accommodaties aan waarin inwoners elkaar kunnen; ontmoeten, sporten, culturele activiteiten ontplooien en tuinieren, ter ondersteuning van de beleidsvelden welzijn, sport en cultuur.

1. Wij beheren het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed op een professionele, transparante en efficiënte manier.

2. Wij bieden de mogelijkheid aan inwoners en maatschappelijke organisaties om bij het Accommodatieloket afspraken te maken over het gebruik van beschikbare accommodaties.

3. Wij sturen op zo optimaal mogelijk gebruik van onze accommodaties.

4. Wij zijn in 2021 begonnen met het herschrijven van het accommodatiebeleid en in 2022 zal dit worden afgerond aan de hand van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.

5. Wij herijken het vastgoedbeleid in 2022 op de beleidsdoelstellingen van de gemeente.

De gemeentelijke organisatie kan haar werk goed doen, is herkenbaar, vindbaar en toegankelijk voor haar inwoners en partners.

1. We beheren de huisvesting van de gemeentelijke organisatie in het stadskantoor, de gemeentewerf, het stadhuis en de kinderboerderij met NME-centrum.

2. We stellen een meerjarenplanning op voor de verduurzaming van het vastgoed. We doen in ieder geval alle investeringen in duurzaamheid die binnen de technische levensduur terugverdiend worden.

3. Op de kinderboerderij onderzoeken we de mogelijkheden om de locatie breder te gebruiken om zo mogelijk een knooppunt te kunnen zijn voor meerdere gemeentelijke beleidsterreinen.

Locaties in de stad die belangrijk zijn voor de stad en haar inwoners, die op een later moment waarde kunnen toevoegen en waarvoor geen structurele invulling is gevonden zijn in eigendom van en worden in stand gehouden en beheerd door de gemeente.

1. We beheren monumenten.

2. We beheren bijzondere locaties (Molen de Hoop, Bartje, fort 't Spoel).

3. We beheren onze (erf-)pachtgronden en strategische gronden.

Wij zetten in op de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille.

1. Wij gaan onze vastgoedobjecten verduurzamen.

2. In 2023 wordt een duurzaam meerjarenonderhoudsplan (D-MJOP) opgesteld.

Parkeerbelasting

Doelen en prestaties

Een goede beschikbaarheid van parkeerplaatsen voor deelauto in het kader van het stimuleren van deelmobiliteit.

1. We evalueren de huidige tarieven en bezetting van parkeerplaatsen.

2. We gaan actief communiceren over de locaties van parkeerplaatsen en de tarieven.

3. We geven invulling aan parkeren van motoren, campers en andere (nieuwe) vormen van mobiliteit.

Bedragen x € 1.000

Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	1.220	1.956	1.892	2.599	-707
Baten	-67.447	-66.191	-68.804	-69.762	958
Saldo van baten en lasten	**66.227**	**64.235**	**66.912**	**67.163**	**252**
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	4.739	665	6.264	5.061	-1.203
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	**70.966**	**64.900**	**73.176**	**72.225**	**-951**

Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Wat is het maatschappelijk effect?

Wij werken op een eigentijdse manier voor en met onze burgers en partners. Burgers en partners kunnen de gemeente benaderen zoals dat hen het beste past. Wij bieden onze dienstverlening zo veel mogelijk digitaal aan. Als iemand persoonlijk contact zoekt, wordt hij of zij ook persoonlijk geholpen.

Medewerkers van de gemeente werken in de stad, thuis, bij partners en op het stadskantoor. Mensen voelen zich welkom bij de gemeente, in het stadhuis, het stadskantoor, de gemeentewerf en in de voorzieningen waar de gemeente voor zorgt.

Onze medewerkers kunnen hun werk efficiënt doen, met de juiste informatie en met goede voorzieningen. Medewerkers werken hier graag. De gemeente is transparant, en veilig als het gaat om persoonsgegevens en vertrouwelijke informatie. Door middel van de bedrijfsvoeringsagenda werken we continu aan verbeteringen binnen onze bedrijfsvoering en zorgen we ervoor dat de bedrijfsvoering passend is aan de uitdagingen waar de gemeente voor staat.

Opbouw paragraaf

In onderstaande tabel staan de onderwerpen die vallen onder de bedrijfsvoering van de gemeente. De Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BWB) voert een deel van die taken uit. Over onze eigen inhoudelijke doelen en resultaten wordt in deze paragraaf gerapporteerd. Over de Bedrijfsvoeringsorganisatie zelf wordt in paragraaf Verbonden Partijen gerapporteerd. De financiële consequenties zijn opgenomen in het programma Algemene Dekkingsmiddelen.

.

Omschrijving Taakveld	Portefeuillehouder
Business control	Mischa Peters
Financiën	Mischa Peters
Personeel en Organisatie	Gerdo van Grootheest
Informatievoorziening en communicatie	Mischa Peters
Facilitair	Mischa Peters
Juridische Zaken	Mischa Peters

Doelen en prestaties paragraaf bedrijfsvoering

Doelen en prestaties

Business Control

Doelen en prestaties	
De gemeente is in control voor haar financiën, processen en risico's.	
1. De planning en control cyclus wordt verder verbeterd onder ander door het verhogen van de leesbaarheid van de documenten en het bundelen van informatie tijdens de Planning en Control momenten in het jaar.	
2. Verbijzonderde interne controles vinden conform jaarplan periodiek plaats en dragen bij aan het continu in control zijn van het financiële proces. Dit draagt bij aan goede spreiding werkzaamheden en verbeteren financiële sturing en beheersing.	
3. Het risicomanagement binnen de organisatie wordt verder versterkt en verbeterd. Een nieuwe methodiek wordt ontwikkeld en ingevoerd, die past bij de opgave waar de gemeente Culemborg voor staat.	
4. Bij de jaarafsluiting over 2022 evalueren we - in samenwerking met de accountant - of de organisatie goed is toegerust op de rechtmatigheidsverantwoording. Waar nodig worden procedures bijgesteld.	
5. Worden er een aantal (beheers)processen uitgewerkt conform de afspraken uit de bedrijfsvoeringsagenda 2023.	

Toelichting prestatie

1. De planning en control cyclus wordt verder verbeterd onder ander door het verhogen van de leesbaarheid van de documenten en het bundelen van informatie tijdens de Planning en Control momenten in het jaar.
Het verhogen van de leesbaarheid en verbeteren van de toegankelijkheid is in 2023 anders verlopen dan gepland. De prioritering als gevolg van personele bezetting is hiervoor de belangrijkste reden.

2. Verbijzonderde interne controles vinden conform jaarplan periodiek plaats en dragen bij aan het continu in control zijn van het financiële proces. Dit draagt bij aan goede spreiding werkzaamheden en verbeteren financiële sturing en beheersing.
In de boardletter 2023 geeft de accountant aan dat de voortgang VIC in september achter liep op de planning. Naar aanleiding van dit signaal is de bezetting binnen BWB opgeschaald en is in 2024 de achterstand ingehaald voor de start van de jaarrekeningcontrole.

3. Het risicomanagement binnen de organisatie wordt verder versterkt en verbeterd. Een nieuwe methodiek wordt ontwikkeld en ingevoerd, die past bij de opgave waar de gemeente Culemborg voor staat.
De voortgang in het onderzoek naar risicomanagement is in 2023 vertraagd. De prioritering als gevolg van personele bezetting is hiervoor de belangrijkste reden.

Financiën

Doelen en prestaties	
De gemeente is transparant over hoe zij haar middelen inzet. Ze voldoet aan financiële wet- en regelgeving en legt hierover verantwoording af.	
	

1. We leveren betrouwbare en volledige financiële informatie, advies en rapportages. De advisering wordt verder geprofessionaliseerd en er wordt extra geïnvesteerd in training en gebruik van de sturingsmiddelen (o.a. dashboard).	
2. We voeren de financiële administratie van de gemeente (incl. treasury) binnen de vastgestelde dienstverleningsnormen. Hierbij wordt in 2023 uitvoering gegeven aan het ontwikkelplan - financieel beheer van de BWB.	

Toelichting prestatie

Personeel en Organisatie

Doelen en prestaties	
De werkorganisatie van de gemeente Culemborg is een diverse organisatie waar mensen een kans krijgen.	
1. We voldoen aan de wettelijke eisen voor garantiebanen, en zoeken waar mogelijk ook actief naar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	
2. Bij de werving en selectie is diversiteit een belangrijk onderdeel.	
3. We nemen deel aan het Regio Rivierenland traineeship en we zetten ons in om stage plekken te creëren voor verschillende opleidingsniveaus.	

Onze werkorganisatie is een vooruitstrevende, professionele, wendbare, lerende en aantrekkelijke organisatie. De arbeidsproductiviteit is hoog en er is een prettige werkomgeving.	
1. We geven uitvoering aan het strategisch personeelsplan en het organisatieontwikkelplan (Hart voor de organisatie 2.0). Daarbij werken we met de organisatie aan een 4-tal ontwikkelingslijnen.	
2. Samen met de BWB-partners bezien we waar we kunnen samenwerken aan de lerende organisatie en samenwerken in het opleiden van onze medewerkers.	
3. We werken vanuit visie aan de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van de medewerkers.	
4. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt gaan we aan de slag met het verbeteren van de recruitment. Er wordt hierbij gekeken naar samenwerking op BWB-niveau m.b.t. een recruitmentdesk, ook kijken we naar verbeteringen in onboarding en profilering	
5. Er is extra aandacht voor de gemeente als publieke werkgever: het integriteitsbeleid en het agressieprotocol liggen aan de basis van ons werk.	

Toelichting prestatie

3. We werken vanuit visie aan de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van de medewerkers.
De visie op gebied van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid dateert uit 2021/2022. De (beleids)uitwerking is uitgesteld. In 2024 wordt dit opgepakt ook in verband met afspraken in de CAO Gemeenten 2024.

Indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Begroting 2023	Werkelijk 2023
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	5,6	5,9
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	5,0	5,8

Overhead	Bedrag per inwoner	€ 385	€ 447
Externe inhuur	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom	6,7%	29,6%
Overheadkosten	% van totale lasten	11,7%	12,8%

Informatievoorziening en communicatie

Doelen en prestaties	
De gemeente zet in op eigentijdse communicatie in en verbetert de dienstverlening om de inwoners en andere betrokkenen te bereiken, te betrekken en naar hen te luisteren	
1. We werken aan de ontwikkeling van een nieuwe website. De ondersteuning vanuit het huidige contentmanagement systeem voldoet vanaf november 2023 niet meer aan de geldende veiligheidseisen. De nieuwe site sluit aan op de behoeften van inwoners	
2. In 2023 actualiseren we het huisstijlhandboek, zodat onze uitingen aansluiten op de stad en organisatie die wij willen zijn. Denk aan het aanpassen van presentatiemateriaal, folderformats, logogebruik, social media-uitingen	
3. Het bereiken van inwoners via sociale media is groter en efficiënter wanneer we deze (doelgroep-) gericht inzetten. In 2023 gaan we meer gebruik maken van campagnes via social media-advertenties	
4. Aandacht voor begrijpelijk schrijven blijft actueel. Als organisatie willen we dat B1voor alle collega's het streven wordt bij alle teksten die de deur uitgaan. In 2023 ontwikkelen we een schrijfwijzer ter ondersteuning van de ambtenaren.	
5. We gaan inzetten op het gebruik van digitale nieuwsbrieven, om inwoners gericht, snel en op een laagdrempelige manier op de hoogte houden van ontwikkelingen binnen gemeentelijke projecten.	
6. In 2023 implementeren we de Wet Open Overheid verder binnen de organisatie om zo aan de nieuwe eisen van de wet voldoen.	

Systemen zijn vernieuwd en/of opnieuw ingericht om 'de basis op orde' te faciliteren en stuurinformatie te genereren.	
1. Het sturingsdashboard (geld) voor het management wordt in 2023 uitgebreid met relevante indicatoren m.b.t. personeel. Hierdoor, kan op efficiëntere wijze sturingsinformatie worden ontsloten richting de managers en gerichter worden gestuurd.	
2. In 2023 wordt gestart met de verkenning van de aanbesteding van het financieel en HRM pakket i.v.m. aflopen van de contracten. Deze gelegenheid wordt gebruikt om te bezien of er een systeemsprong kan worden gemaakt en i.p.v. losse pakketten	
3. Er wordt om het projectmatig werken verder te ondersteunen, een portfoliomanagement tool aanbesteed en geïmplementeerd binnen de organisatie.	

De informatie waar wij verantwoordelijk voor zijn is beschikbaar en toegankelijk, integriteit en - waar nodig - vertrouwelijkheid is gewaarborgd.	
1. We gaan aan de slag met het verder uitbouwen en optimaliseren van het zaaksysteem, zodat de organisatie efficiënter kan werken en dienstverlening beter georganiseerd kan worden.	
2. We werken aan het verder digitaliseren van de informatiestromen binnen de organisatie.	
	

3. Wij beheren de documentatievoorziening en archieven conform de geldende wet- en regelgeving en toetsen dit periodiek.	
4. We hebben een privacy officer en een functionaris gegevensbescherming. Zij regisseren het proces, zorgen dat we daarvan leren, toetsen onze systemen en zetten daarnaast vooral in op bewust gedrag van medewerkers.	
5. We gaan verder met de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).	

Toelichting prestatie

2. In 2023 wordt gestart met de verkenning van de aanbesteding van het financieel en HRM pakket i.v.m. aflopen van de contracten. Deze gelegenheid wordt gebruikt om te bezien of er een systeemsprong kan worden gemaakt en i.p.v. losse pakketten

Een afzonderlijke verkenning naar ERP-systemen heeft in 2023 uitgewezen dat dit vooralsnog een brug te ver is. In afstemming tussen alle BWB-deelnemers wordt in het tweede kwartaal van 2024 een marktverkenning naar een nieuw financieel systeem uitgevoerd. Een eventuele aanbesteding, evenals voor een HR-pakket, moet passen in de nog gezamenlijk tussen BWB-deelnemers vast te stellen IT-strategie.

3. Er wordt om het projectmatig werken verder te ondersteunen, een portfoliomanagement tool aanbesteed en geïmplementeerd binnen de organisatie.

Het Programma van Eisen voor de aanbesteding en het projectteam voor de implementatie worden in het eerste kwartaal van 2024 gevormd, onder leiding van een projectleider. De realisatie heeft vertraging opgelopen.

Facilitair

Doelen en prestaties	
Onze huisvesting en facilitaire dienstverlening is duurzaam, (kosten-)efficiënt en prettig, ook voor onze huurders.	
1. We beheren onze gebouwen en het interieur en verzorgen de facilitaire dienstverlening voor gemeentelijke gebouwen. We kijken daarbij actief naar de effecten die hybride werken voor ons voor gevolgen hebben.	
2. Bij het afsluiten van contracten, en waar mogelijk ook apart, doen we aanpassingen die het gebruik van onze gebouwen duurzamer maken en passen we waar het kan actief social return toe.	

Toelichting prestatie

Juridische zaken

Doelen en prestaties	
De gemeente houdt zich aan wet- en regelgeving, is zorgvuldig bij het maken van afspraken en sluiten van overeenkomsten en heeft een goede mogelijkheid voor bezwaar en beroep.	
1. We bieden onze inwoners een zorgvuldige mogelijkheid voor het indienen van bezwaar en klachten.	
2. We zorgen ervoor dat we de regelgeving tijdig bekend maken.	
3. We behandelen schadeclaims in samenwerking met de verzekeraars.	
4. We voeren de wet tijdelijke huisverboden uit voor de gemeenten Culemborg, Tiel, West Betuwe, Zaltbommel, Neder-Betuwe, Buren en Maasdriel.	
5. Zorgen voor de behandeling van WOB- en AVG-inzageverzoeken.	

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het verslagjaar 2023 is het College verantwoordelijk om een rechtmatigheidsverantwoording af te geven en deze op te nemen in de jaarrekening. In deze verklaring verantwoordt het College zich direct tot de raad over het (financieel) rechtmatig handelen van de organisatie.

Het College verantwoordt zich aan de raad in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat afwijkingen wel of niet in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en interne verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. De raad bepaalt vanaf het begrotingsjaar 2023 de verantwoordingsgrens en de spelregels. De uitgangspunten waaraan het College moet voldoen zijn vastgelegd in het op 7 maart 2024 vastgestelde normenkader en de door Commissie BBV uitgegeven Kadernota Rechtmatigheid van november 2023.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen over het boekjaar 2023. De uitkomst is dat geconstateerde afwijkingen boven de verantwoordingsgrens uitkomen (3% van de lasten). Op basis van de spelregels gesteld door de raad moeten individuele afwijkingen groter dan € 106.500 aanvullend worden toegelicht in deze paragraaf bedrijfsvoering. In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen opgenomen die gedurende het jaar zijn geconstateerd.

Begrotingscriterium	**Bedrag (bruto)**	**Passend binnen financiële verordening**	**Tijdig en acceptabele afwijking**	**Bedrag (netto)**
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	7.940.000	7.785.000	-	155.000
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	231.000	-	-	231.000
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	1.924.000	-	-	1.924.000
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid	14.988.000	-	14.988.000	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	25.083.000	-	-	-
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid	25.083.000	7.785.000	14.988.000	
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	**25.083.000**	-	-	**2.310.000**
Voorwaardecriterium				

Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	1.139.000	-	-	1.139.000
Overige bevindingen inzake voorwaardecriterium	-	-	-	-
Totaal onrechtmatigheden voorwaardencriterium	**1.139.000**	-	-	**1.139.000**
M&O criterium				
Overige bevindingen inzake M&O criterium	-	-	-	-
Totaal onrechtmatigheden M&O criterium	**-**	-	-	**-**

Op basis van de bepalingen in de Kadernota Rechtmatigheid 2023 worden de afwijkingen hieronder individueel toegelicht.

1A. Overschrijding lasten
Op meerdere programma's is een overschrijding gebleken van de lasten over boekjaar 2023 ten opzichte van begroting. In onderstaande tabel zijn deze afwijkingen opgenomen inclusief een beknopte toelichting. Voor een gedetailleerder toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de staat van baten en lasten. Mocht een soortgelijke situatie zich in de toekomst opnieuw voordoen dan zal zo veel als mogelijk tijdig een begrotingswijziging worden aangevraagd bij de Raad.

Overschrijdingen lasten:

Programma	**Bedrag**	**Toelichting**
Onderwijs	€ 1.610.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma. Deze afwijking wordt gecompenseerd met direct toerekenbare baten en is daarmee weliswaar een bruto overschrijding maar tegelijkertijd passend binnen artikel 18 lid 3 van de financiële verordening.
Sport, Cultuur en recreatie	€ 198.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma. Deze afwijking wordt gecompenseerd met direct toerekenbare baten en is daarmee weliswaar een bruto overschrijding maar tegelijkertijd passend binnen artikel 18 lid 3 van de financiële verordening.
Sociaal domein en gezondheid	€ 4.471.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma. Deze afwijking wordt gecompenseerd met direct toerekenbare baten en is daarmee weliswaar een bruto overschrijding maar tegelijkertijd voor een bedrag van € 4.368.000 passend binnen artikel 18 lid 3 van de financiële verordening.
Duurzaamheid	€ 902.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per

		programma. Deze afwijking wordt gecompenseerd met direct toerekenbare baten en is daarmee weliswaar een bruto overschrijding maar tegelijkertijd passend binnen artikel 18 lid 3 van de financiële verordening.
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	€ 707.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma. Deze afwijking wordt gecompenseerd met direct toerekenbare baten en is daarmee weliswaar een bruto overschrijding maar tegelijkertijd passend binnen artikel 18 lid 3 van de financiële verordening.
Afwijkingen individueel onder de rapportagegrens	€ 52.000	Niet nader toegelicht

1B. Overschrijding investeringskredieten
In 2023 is sprake gebleken van een overschrijding van investeringskredieten inzake investeringen in de binnenstad voor € 231.000 waarvoor geen actueel investeringskrediet ter beschikking van het College heeft gestaan in 2023. Derhalve telt deze afwijking mee als fout in de rechtmatigheidsverantwoording. Mocht een soortgelijke situatie zich in de toekomst opnieuw voordoen dan zal tijdig een nieuw investeringskrediet worden aangevraagd bij de Raad.

2. Ongeautoriseerde reservemutaties
In 2023 is besloten om eind 2022 doorgeschoven resultaatbestemmingen die niet (volledig) zijn besteed vrij te laten vallen ten gunste van het resultaat. De vrijval bedraagt € 1.728.000 en is ten gunste van het resultaat 2023 geboekt. In het raadsvoorstel bij het vaststellen van de jaarrekening 2022 is aangegeven dat de resultaatbestemming toeziet op 2023 en verder en daarmee ontbreekt de feitelijke formele besluitvorming tot een rechtmatige onttrekking. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2023 waarin budgetten worden doorgeschoven naar 2024 houden we hier voldoende rekening mee. De resterende € 196.000 blijven individueel onder de rapporteringsgrens en zijn niet nader toegelicht.

3. en 4. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid
Uit de analyse op de begrotingsrechtmatigheid blijkt dat op meerdere programma's sprake is van afwijkingen van begrote baten en lasten. De raad autoriseert de begroting op het saldo van baten en lasten. In bovenstaande analyse is daarmee rekening gehouden. Met de Raad zijn nadere afspraken gemaakt op welke wijze, in afwijking van begrotingswijzigingen, de raad tijdig kan worden geïnformeerd over onderschrijdingen van baten en lasten en overschrijdingen van baten. Voor een toelichting op de afwijkingen die passend zijn binnen artikel 18 lid 3 van de financiële verordening verwijzen wij naar de toelichting bij onderdeel 1A.

Onderstaande begrotingsafwijkingen passen binnen deze door de Raad gestelde kaders ten aanzien van acceptabele afwijkingen die tijdig zijn gemeld.

Passend binnen de uitgangspunten van tijdig en acceptabel	**Bedrag**	**Toelichting**

Onderschrijding lasten bestuur en ondersteuning	€ 202.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Onderschrijding lasten verkeer, vervoer en waterstaat	€ 775.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Onderschrijding lasten wonen, stedelijke vernieuwing en ruimte	€ 2.967.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Overschrijding baten Onderwijs	€ 1.731.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Overschrijding baten duurzaamheid	€ 1.538.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Overschrijding baten bestuur en ondersteuning	€ 1.214.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Overschrijding baten sport, cultuur en recreatie	€ 472.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Overschrijding baten sociaal domein en gezondheid	€ 4.368.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Overschrijding baten financiering en algemene dekkingsmiddelen	€ 958.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Onderschrijding baten economie	€ 201.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Onderschrijding baten wonen, stedelijke vernieuwing en ruimte	€ 492.000	Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële resultaten en analyses per programma
Overige	€ 70.000	Individuele afwijkingen komen niet boven de rapportagegrens uit en hoeven niet individueel te worden toegelicht

5. Voorwaardencriterium

Culemborg heeft een zogeheten ‘SPEND-analyse’ uitgevoerd waarmee tevens de rechtmatigheid van aanbestedingen wordt getoetst. Op basis van regelgeving is hierbij uitsluitend een analyse gemaakt ten opzichte van de wettelijke bepalingen in de Aanbestedingswet. Uit deze analyse blijken een aantal onrechtmatigheden die hieronder, voor zover boven de rapportagegrens van € 106.500 uitkomend, nader worden toegelicht.

Categorie	**Bedrag**	**Toelichting**
Beveiligingsdiensten	€ 832.000	De opvanglocatie aan de Bellweg is in hoog tempo geschikt gemaakt en ingericht. Dit betekent dat alles er op gericht was om de opvang klaar te hebben vóór de ontvangst van de eerste vluchtelingen. Hiervoor werden overeenkomsten gesloten met leveranciers. Om een tijdige afwikkeling van zaken te

		garanderen heeft het college voor deze opdracht in collegebesluit 564138/564173 besloten tot een uitzondering op de aanbestedingsplicht om redenen van dwingende spoed.
Verkeersmaatregelen	€ 178.000	Er is geconstateerd dat er geen contract was met Van Gelder Verkeerstechniek B.V. Vanwege het feit dat het om verkeersverlichting gaat is het niet verantwoord om direct te stoppen. Er is opdracht verleend om een aanbesteding voor te bereiden. In oktober 2023 is deze gepubliceerd op de aanbestedingskalender. In december zijn de inschrijvers beoordeeld en in januari 2024 is het contract definitief gegund aan van Gelder. Het nieuwe contract is ingegaan op 1 februari 2024.
Overige	€ 129.000	Individuele afwijkingen komen niet boven de rapportagegrens uit en hoeven niet individueel te worden toegelicht

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding
In deze paragraaf gaan wij in op de heffingen die de gemeente mag opleggen vanuit haar publiekrechtelijke taak. Lokale heffingen bestaan uit belastingen en rechten (retributies), en vinden hun oorsprong veelal in de Gemeentewet.

Belastingen
Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de burger draagt bij aan de algemene middelen van de gemeente, waaruit een gedeelte van de uitgaven worden betaald.

Rechten
Kenmerkend aan rechten is dat er wel sprake is van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Het streven is 100% kostendekkendheid. Bij rechten mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak.

Belangrijke ontwikkelingen
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is de Legesverordening met bijbehorende tarieventabel uitvoerig doorgenomen. De verordening en de tarieventabel zijn overeenkomstig het VNG-model opgesteld. 2024 en 2025 worden benut als evaluatiejaren.

Gemeentelijke belastingen

Algemeen
De gemeente Culemborg heft de volgende belastingen:

- onroerende-zaakbelastingen *
- hondenbelasting*
- parkeerbelastingen
- precariobelasting
- rioolheffing*
- toeristenbelasting

De heffingen gemerkt met een * worden verzorgd door de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR). Tevens verzorgt BSR de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ).

Culemborg heeft de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen ondergebracht bij Avri. Avri is een gemeentelijk samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De belangrijkste taken van Avri zijn inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, beheer van openbare ruimte en handhaving. De tarieven afvalstoffenheffing worden jaarlijks vastgesteld door het algemeen bestuur van Avri.

Onroerende-zaakbelastingen
De grondslag voor de heffing van onroerende-zaakbelastingen (OZB) is een percentage van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor belastingjaar 2023 is bepaald naar waardepeildatum 1 januari 2022.

Tarieven OZB	2023	2022
Woningen:		
OZB eigenarenbelasting	0,1032%	0,1151%
Niet woningen:		
OZB gebruikersbelasting	0,3574%	0,3312%
OZB eigenarenbelasting	0,3372%	0,3151%

De in 2023 verzonden WOZ-beschikkingen kennen ten opzichte van belastingjaar 2022 een gemiddelde waardestijging voor de woningen van 17%. Voor de niet-woningen is sprake van een gemiddelde waardestijging van 1%.

De totaal in 2023 gerealiseerde opbrengst OZB van € 8.276.000 is € 21.000 hoger dan begroot. Gemiddelde WOZ waarde woningen (2023, peildatum 1-1-2022) is ongeveer € 388.000

Rioolheffing

Binnen de gemeente Culemborg geldt als maatstaf van heffing een vast bedrag per eigendom.

Voor de planperiode van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023 (vGRP) is bezien welke investeringen noodzakelijk zijn op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater. Alle financiële en personele aspecten rondom de verbrede rioleringszorg, inclusief grondwater, zijn in het vGRP verwerkt.

De rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn en de gemeente Culemborg streeft ook naar 100% kostendekkendheid. De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar en bedraagt in 2023 € 185 per belastingobject.

Kostendekking rioolheffing, bedragen x 1.000			
Directe lasten (inclusief rente)	€	3.710	
Directe baten (exclusief heffingen)		€ 12	-/-
Netto lasten	€	3.698	
Toe te rekenen lasten:			
Overhead (inclusief rente)	€	386	
Totale lasten	€	4.084	
Opbrengst heffingen	€	2.668	
Dekking		**100%**	

In 2023 is er € 4.083.515 uitgegeven die ten laste komt van de rioolheffing. De totale rioolheffing was in 2023 € 2.667.579. Het verschil van € 1.415.936 komt hoofdzakelijk door het besluit van 22 november 2022 om in 2023 eenmalig € 1.000.000 uit de egalisatievoorziening via een gereduceerd tarief (€ 185 i.p.v. € 255) terug te geven aan de inwoners. Daarnaast is er nog € 415.936 extra uit de egalisatievoorziening onttrokken ter dekking van hogere uitgaven in 2023. Deze hogere uitgaven in 2023 komen door prijsstijgingen van materialen en de extra inzet van personele capaciteit.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is, conform artikel 226 van de Gemeentewet, een algemene belasting. Hondenbelasting wordt geheven van de houder van één of meer honden. Het aantal honden is bepalend voor de hoogte van de belasting. Jaarlijks wordt door BSR een controle gehouden op het houden van honden. In onze gemeente zijn ongeveer 1.600 honden geregistreerd.

Tarieven hondenbelasting	2023	2022
1ste hond	€ 58,25	€ 56,95
2de hond	€ 89,35	€ 87,35
Kenneltarief	€ 434,00	€ 424,75

De gerealiseerde opbrengst hondenbelasting van € 103.000 is conform begroting.

Toeristenbelasting

Voor het houden van verblijf met overnachting in Culemborg door personen van 12 jaar en ouder, die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen staan ingeschreven, wordt toeristenbelasting geheven. Toeristenbelasting is een algemene verblijfsbelasting.
Het tarief per overnachting bedraagt € 0,80. Het tarief voor de heffing is zo gering dat een jaarlijkse indexering van het tarief niet of nauwelijks leidt tot een verhoging. Daarom wordt het tarief eens in de vijf jaar verhoogd met het gecumuleerde inflatiepercentage. Deze aanpassing heeft in 2021 plaatsgevonden. Het tarief is daarom in 2023 niet aangepast. Toeristenbelasting wordt na afloop van het belastingjaar opgelegd. In 2023 is daarom de toeristenbelasting 2022 opgelegd.

In 2023 bedraagt de totale opbrengst € 20.000. Deze opbrengst is € 6.000 lager dan begroot.

Precariobelasting

Precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Hierin is geregeld dat "terzake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, een precariobelasting kan worden geheven".

Precariobelasting terrassen

Om ondernemers en zelfstandigen te ondersteunen, in het kader van de coronacrisis, zijn diverse maatregelen dan wel tegemoetkomingen getroffen. Eén van deze tegemoetkomingen betreft het besluit om over de belastingjaren 2020, 2021 en 2022 geen precariobelasting ter zake van terrassen te heffen. De tegemoetkomingen hebben tot een € 20.000 lagere opbrengst geleid in 2022.
Nu de maatregelen rondom de corona volledig zijn opgeheven, zijn de aanslagen 2023 overeenkomstig de verordening precariobelasting terrassen Culemborg opgelegd. In totaal is € 49.000 gerealiseerd.

Parkeerbelasting

In Culemborg geldt voor bepaalde delen van de binnenstad de verplichting om parkeerbelasting te betalen. Deze opbrengst wordt gebruikt om de kosten van de parkeervoorzieningen te bestrijden en het parkeren in de binnenstad te reguleren. In 2018 is uitvoering gegeven aan het vastgestelde beleid 'verkeer in de binnenstad'. Dit heeft geleid tot een uniform parkeerbeleid in de binnenstad.

Kosten naheffingsaanslag

Indien niet of onvoldoende parkeerbelasting op aangifte wordt voldaan, volgt bij controle een naheffingsaanslag parkeerbelasting. Deze bestaat uit het tarief voor één uur, verhoogd met kosten. Voor 2023 bedroegen deze kosten € 72,90.

Kostendekking naheffingsaanslag parkeren, bedragen x 1.000			
Directe lasten (inclusief rente)	€	69	
Directe baten (exclusief heffingen)	€	-	-/-
Netto lasten	€	69	
Toe te rekenen lasten:			
Overhead (inclusief rente)	€	-	
BTW	€	15	
Totale lasten	€	84	
Opbrengst heffingen	€	45	

Dekking	53%

In 2023 zin er 699 naheffingsaanslagen opgelegd waarvan er 52 gegronde bezwaarschiften zijn ingediend. De gerealiseerde opbrengst parkeren bedraagt € 340.000 en is € 10.000 hoger dan begroot. Daarnaast zijn de gerealiseerde leges parkeerontheffingen met € 93.000 ca. € 3.000 hoger dan begroot.

Gemeentelijke rechten

Algemeen

Onderstaand wordt een uitwerking gegeven betreffende de volgende heffingen

- Afvalstoffenheffing
- Marktgelden
- Bouwleges
- Overige heffingen

Leges algemeen

Afvalstoffenheffing

De tarieven afvalstoffenheffing worden jaarlijks door het algemeen bestuur van Avri vastgesteld. De opbrengst van de afvalstoffenheffing mag slechts gebruikt worden om de kosten te dekken van de afvalinzameling en -verwerking. In 2023 bedroeg het basistarief afvalstoffenheffing € 295,50. Dit bedrag is voor inwoners van de gemeente Culemborg verhoogd met € 3,50 voor het verwijderen van zwerfafval binnen de gemeente Culemborg.

Bouwleges

De opbrengst bouwleges kan sterk wisselen. Dit hangt vooral samen met de omstandigheid of er bouwaanvragen zijn ingediend voor grote bouwwerken. In 2023 is de legesopbrengst ca. € 183.000 hoger dan begroot. Er waren meer grotere incidentele projecten dan in 2022, hierdoor zijn er meer leges binnengekomen

Overige rechten/heffingen

De overige belastingen en rechten die onze gemeente heft, zijn geringer van omvang dan de belastingen die hiervoor genoemd zijn. Onder rechten vallen ook de leges die geheven worden voor de gemeentelijke dienstverlening (verstrekken van paspoorten, rijbewijzen, etc.). De hogere opbrengsten overige rechten/heffingen van € 92.000,- worden voornamelijk veroorzaakt door meer afgiften van reisdocumenten en identiteitskaarten en naturalisatieverzoeken.

Lokale lastendruk

Uit de rapporten over 2022 en 2023 van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), is onderstaand overzicht samengesteld van de lokale lastenontwikkeling in Culemborg. Hierbij is zowel een vergelijking gemaakt met buurgemeenten als met het landelijk gemiddelde.

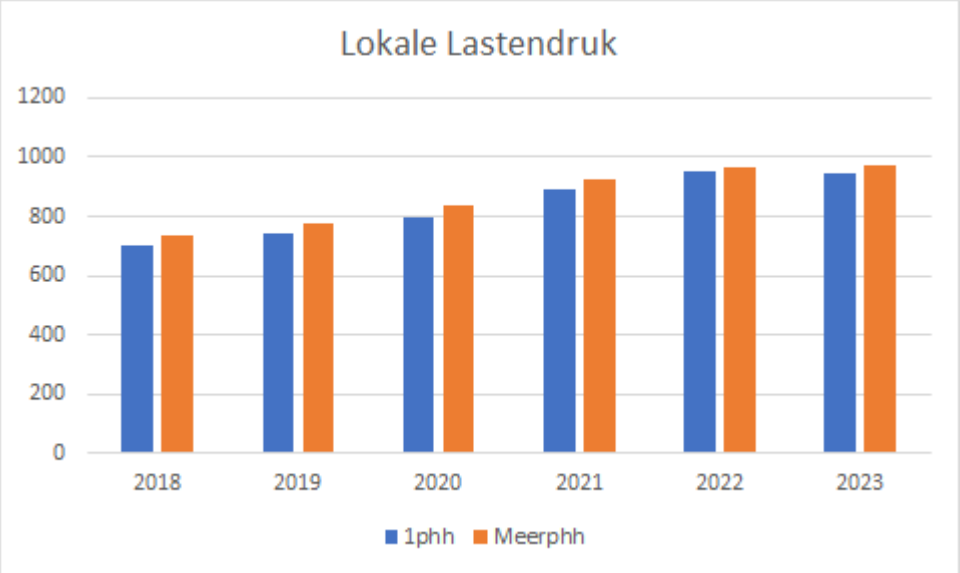
Overzicht bruto woonlasten 2023

Gemeente		Eénpersoonshuishouden			Meerpersoonshuishouden			Rangnummer meerpersoons huishouden	
		2022	2023		2022	2023		2022	2023
Buren		1.092	1.136		1.105	1.161		316	327

Culemborg		951	945		965	971	239	209
Houten		723	756		912	950	173	183
Maasdriel		912	965		922	1.011	194	247
Neder-Betuwe		1.011	1.061		1.023	1.081	294	303
Tiel		851	901		917	981	182	224
Vijfheerenlanden		920	924		1.004	1.008	280	257
West Betuwe		1.123	1.211		1.134	1.231	327	341
West Maas en Waal		916	958		926	980	199	221
Zaltbommel		938	1.012		954	1.040	229	279
Landelijk gemiddelde		832	871		898	946		

Bron : COELO-Atlas van de lokale lasten 2022 en 2023

De rapporten van het COELO hebben tevens als uitgangspunt gediend om onderstaande grafiek te genereren waarmee inzicht wordt gegeven in de ontwikkeling van de lokale woonlastendruk binnen de gemeente Culemborg in de afgelopen 5 jaar.
Om de lastendruk te bepalen wordt uitgegaan van de grootste heffingen, te weten OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Tevens wordt onderscheid gemaakt in eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens.

Kwijtscheldingsbeleid

De mogelijkheid om kwijtschelding van lokale heffingen te verlenen is geregeld in artikel 255 van de Gemeentewet. Hoofdregel is dat gemeenten het kwijtscheldingsbeleid van de Rijksoverheid volgen, zoals geregeld in de Uitvoeringsregeling. Een uitzondering is dat het gemeenten is toegestaan om bij de berekening in het kader van een kwijtscheldingsverzoek uit te gaan van 100% van de bijstandsnorm. Het Rijk hanteert 90%.

De behandeling van kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats door BSR. Sinds de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB is het aantal toegekende kwijtscheldingsverzoeken minimaal.

Overzicht opbrengst gemeentelijke belastingen en rechten

In de navolgende tabel zijn de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen opgenomen.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2023	Rekening 2023	Rekening 2022
Belastingen			
Onroerende zaakbelastingen	8.276	8.255	7.596
Hondenbelasting	100	103	102
Toeristenbelasting	26	20	19
Marktgelden	0	0	31
Precariobelasting	23	33	3
Naheffingsaanslagen parkeren	75	45	56
Parkeerbelasting	330	340	335
Rioolheffing	2.658	2.668	3.491
Totaal belastingen	**11.488**	**11.464**	**11.633**
Rechten/heffingen			
Leges omgevingsvergunningen	825	1.011	1.438
Overige rechten/heffingen	505	651	503
Totaal rechten/heffingen	**1.330**	**1.662**	**1.941**

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laat zien hoe goed gemeente Culemborg financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Het weerstandsvermogen is de optelsom reserves, resultaten en mogelijkheden om belastingen te verhogen.

Weerstandsvermogen = de mogelijkheid financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat de normale begrotingsuitvoering en bedrijfsvoering (direct) aangepast hoeft te worden.

Het belangrijkste kengetal voor het weerstandsvermogen is de weerstandsratio. Het geeft aan hoe goed gemeente Culemborg financiële tegenvallers kan opvangen, zonder meteen te moeten bezuinigen op de normale uitgaven en activiteiten.

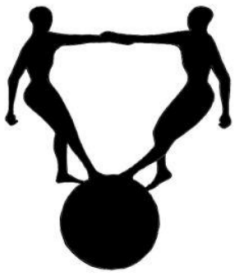
Weerstandsratio = weerstandsvermogen gedeeld door het totaal van de risico's.

In deze paragraaf gaat over:

1. Beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen;
2. Weerstandscapaciteit;
3. Risico's en beheersmaatregelen;
4. Weerstandsvermogen;
5. Kengetallen.

Weerstandscapaciteit incidenteel
> Algemene reserve
> Stille reserves
> Jaarrekeningresultaat

Weerstandscapaciteit structureel
> Begrotingssaldo
> Resterende belastingcapaciteit
> Onvoorzien

Risico's
Financiële gevolgen van onvoorziene gebeurtenissen, waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten. Hieronder vallen niet de risico's waarvoor we verzekerd zijn, of waarvoor een budget of voorziening beschikbaar is.

1. Beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen

Gemeente Culemborg vindt het weerstandsvermogen toereikend wanneer de financiële gevolgen van de maximale risico's (*benodigde weerstandscapaciteit*) tenminste gelijk zijn aan het weerstandsvermogen (*beschikbare weerstandscapaciteit*). De weerstandsratio is dan groter dan of gelijk aan 1.

Bij het maken van de begroting en het opstellen van de jaarrekening kijkt gemeente Culemborg naar alle mogelijke risico's en beoordeelt deze zorgvuldig. We houden vooral rekening met hoe deze risico's onze financiën kunnen beïnvloeden.

2. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van de gemeente omvat alle beschikbare middelen die kunnen worden gebruikt om onvoorziene en aanzienlijke kosten (risico's) te dekken. Hierbij maken we onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit verwijst naar het vermogen van de gemeente om onverwachte gebeurtenissen en eenmalige tegenvallers te kunnen opvangen zonder dat dit meteen invloed heeft

op de dienstverlening en voorzieningen die de gemeente biedt. Het incidentele weerstandsvermogen wordt ook wel de *weerstandscapaciteit van het vermogen* genoemd.

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt:

Incidentele weerstandscapaciteit (x 1.000)	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2023
Algemene reserve	6.276	7.947	6.075
Bestemmingsreserves (vrij besteedbare deel)	5.049	2.827	4.059
Stille reserves	0	0	0
Jaarrekeningresultaat	5.811	2.811	0
Af: bestemmingsvoorstellen/vrijval reserves	-5.811	-3.738	
Totale incidentele weerstandscapaciteit	**11.325**	**9.847**	**10.134**

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om onverwachte langdurige tegenvallers op te vangen zonder dat dit leidt tot bezuinigingen of herzieningen van de (meerjaren)begroting. De structurele weerstandscapaciteit wordt ook wel aangeduid als de *weerstandscapaciteit van de exploitatie*.

De structurele weerstandscapaciteit is als volgt:

Structurele weerstandscapaciteit (x 1.000)	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2023
Begrotingssaldo (voordelig)	0	0	180
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0
Onvoorzien	75	100	100
Totale structurele weerstandscapaciteit	**75**	**100**	**280**

Totale weerstandscapaciteit

In onderstaand overzicht staat de totale weerstandscapaciteit. Dit is dus de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit samen.

Totale weerstandscapaciteit (x 1.000)	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2023
Incidentele weerstandscapaciteit	13.768	9.847	10.134
Structurele weerstandscapaciteit	75	100	280
Totale weerstandscapaciteit	**13.843**	**9.947**	**10.414**

Ten opzichte van de jaarrekening 2022 is de totale weerstandscapaciteit met € 3,9 miljoen afgenomen. Deze afname is te verklaren door de besloten claims uit de investeringsagenda die rusten op de bestemmingsreserve precariobelasting en dat het resultaat 2023 na bestemming negatief eindigt.

3. Risico's

In totaal zien we 30 risico's. Voor de leesbaarheid clusteren we soortgelijke risico's en beschrijven we alleen de risico's waarvan het financiële effect groot en/of de kans dat het risico zich voordoet groot is. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen nemen we wel alle risico's mee.

Bij het inschatten van de 30 risico's wordt bekeken hoeveel geld de gemeente mogelijk kan verliezen, met zowel een maximum als minimum bedrag. Door deze inschatting te vermenigvuldigen met de *waarschijnlijkheid/kans*, kunnen we de financiële impact van elk risico berekenen. De som van deze berekende bedragen is de benodigde weerstandscapaciteit.

De geschatte omvang van elk individueel risico wordt verdeeld over vijf klassen, elk met een bijbehorende score. De volgende klassen worden onderscheiden:

Geschatte omvang risico (maximum en minimum)	**Score**
€ 1 < € 250.000	1
€ 250.000 < € 500.000	2
€ 500.000 < € 1.000.000	3
€ 1.000.000 € 2.500.000	4
> € 2.500.000	5

Voor de waarschijnlijkheid (kans) dat elk individueel risico zich daadwerkelijk voordoet, zijn de risico’s te onderscheiden in een vijftal klassen met ook bijbehorende scores:

Waarschijnlijkheid/ kans	**Score**
Zeer klein (1%-24%)	1
Klein (25% < 50%)	2
Niet klein/niet groot (50% < 70%)	3
Groot (70% < 90%)	4
Zeer groot (90% -100%)	5

De risicoscore is de vermenigvuldiging van de *scores van de geschatte omvang* en de *scores van de waarschijnlijkheid / kans*. Deze rangorde helpt bij het stellen van prioriteiten bij het beheersen van de risico's.

Voor de jaarrekening 2023 zijn alle risico's die in de begroting van 2024 zijn opgenomen zorgvuldig bekeken en waar nodig bijgewerkt. Onze risico-inschattingen zijn bandbreedtes met een minimum en maximum. Op deze manier voorkomen we PM.

Risicotabel jaarrekening 2023

In de risicotabel zijn de 30 risico's geclusterd opgenomen. Onder de tabel staat de toelichting.

#	Programma	Doel	Proces/project	Risico	Kans	Financieel effect
1	Duurzaamheid en Wonen Stedelijke vernieuwing en Ruimte	Aantrekkelijke en gezonde woon- en leefomgeving	Gerechtelijke procedures en planschade	Aanspraken derden	50% - 80%	1.600.000 - 2.250.000
2	Bedrijfsvoering	Duurzaam financieel gezonde gemeente	Inkoop en aanbesteding	Hogere prijsstijgingen dan de indexering van de begroting	50% - 75%	1.000.000 - 1.500.000
3	Financiering	Bestuur	Personeel en organisatie	Hogere waardeafdracht wethouderspensioenen a.g.v. nieuw Financieel toetsingskader (nFTK)	100%	1.100.000
4	Bedrijfsvoering	Digitale veiligheid	Uitblijvende (terug)betaling	Datalekken, hacking en ransomware	50% - 25%	1.000.000 - 4.000.000
5	Bedrijfsvoering	Adequate bezetting	Personeel en organisatie	Niet kunnen invullen van openstaande vacatures bij Culemborg	90% - 70%	500.000 - 1.000.000
6	Sociaal domein	Grip op de uitgaven Sociaal domein	Uitvoering Participatiewet, Wmo en Jeugd, BUIG	Onverwachte volumegroei en impact multiproblematiek	75% - 50%	1.000.000 - 1.450.000
7	Duurzaamheid en Sport, Cultuur en Recreatie	Veilige en gezonde leefomgeving	Een schone stad behouden	Verontreinigde grond, dumpen drugsafval, onverwacht onderhoud en vandalismeschade	50% - 50%	250.000 - 1.000.000
8	Financiering	Duurzaam financieel gezonde gemeente	Verstrekte leningen en garantstellingen	Uitblijvende (terug)betaling	0,25% - 0,5%	199.504.000

9	Veiligheid	Veilige fysieke en sociale leefomgeving	Rampen waar een gemeente zich niet op kan voorbereiden	Rampen en (sociale) calamiteiten van een buitengewone impact	15% - 25%	2.000.000
10	Totale programmaplan	Duurzaam financieel gezonde gemeente	Diverse processen	Totaal van de overige risico's met een gering bedrag of een lage kans van optreden	50% - 50%	750.000 - 1.250.000
11	Financiering	Duurzaam financieel gezonde gemeente	Begroting	Realisatie ombuigingen begrotingstekort 26 en 27 (Financieel perspectief 8 februari 2024)	50% - 25%	1.450 .000
12	Verbonden Partijen	Realisatie gemeentelijke doelen in samenwerkingsverbanden	Totaal van de risico's van verbonden partijen (let op: gaat niet over prijsstijgingen)	Partijen waarin de gemeente een bestuurlijk-, een financieel- én een opdrachtgeversbelang heeft	25% - 15%	450.000 - 1.050.000
Totaal						6.123.760 - 9.435.020

In bovenstaande tabel is een gewogen gemiddelde opgenomen voor de kans dat dit risico zich voordoet. Bij de totstandkoming van dit gemiddelde hebben wij bij individuele risico's de tabel (met kansen) als uitgangspunt gehanteerd.

Nieuw ten opzichte van risico's jaarrekening 2022
Er zijn 3 nieuwe risico's in de risicotabel opgenomen. Deze staan toegelicht onder de koppen 3 Hogere waarde afdracht wethouderspensioenen a.g.v. nieuw Financieel toetsingskader (nFTK), *4 Datalekken, hacking en ransomware* en *11 Realisatie ombuigingen begrotingstekort 2026 en 2027.*

Vervallen ten opzichte van risico's jaarrekening 2022
Ten opzichte van de risicotabel bij de begroting 2024 zijn de risico's van Niet tijdig en/of onjuist publiceren van (voorgenomen) bestuursbesluiten en Verlofsparen verdwenen.
De risico's rond *Verlofsparen* zijn in beeld en verwerkt in de personeelskosten.
Het risico van *Niet tijdig en/of onjuist publiceren van (voorgenomen) bestuursbesluiten* is in de werkprocessen geborgd.

Actuele beeld van de bestaande risico's

1 Aanspraken derden
Ruimtelijke plannen en besluiten kunnen schade veroorzaken. De gemeente kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Er volgt dan een juridische procedure. Als de rechter een schadeclaim toekent, moet de gemeente die betalen.

Door goede juridische bijstand wordt de schade voor de gemeente zo laag mogelijk gehouden. Wettelijke aansprakelijkheid is verzekerd, maar we hebben wel een eigen risico van € 2.500,- per zaak voor vermogensschade en overige aansprakelijkstellingen.

2 Hogere prijsstijgingen dan de indexering van de begroting
We zien de afgelopen jaren dat de prijzen op bijna alle beleidsterreinen sneller stijgen dan de compensatie die Culemborg in het Gemeentefonds krijgt. Prijsstijgingen van 10 procent of meer zijn geen uitzondering meer.

Deze prijsstijgingen doen zich over de hele linie voor; van sociaal domein tot onderhoud openbare ruimte en van investeringen tot accountantskosten. Ook de verbonden partijen hebben hier mee te maken. We zien dat hun begrotingen ook sneller groeien.

Richting de verbonden partijen proberen we gezamenlijk met de andere deelnemende gemeenten grip te krijgen. Bij (grote) investeringen maken we meer gebruik van een integrale benadering en een vroegtijdige betrokkenheid van de financieel adviseurs. We sturen door nog meer vooraf risico's in kaart te brengen en af te wegen. Dit doen we op alle gebieden van inkoop tot fiscaliteiten.
Ook blijven we investeren in de inkoopfunctie. Het nieuwe inkoopbeleid is vastgesteld en we gaan door met contractmanagement en starten met een inkoopkalender.

3 Hogere waarde afdracht wethouderspensioenen a.g.v. nieuw Financieel toetsingskader (nFTK)
Voor het Appa-fonds worden de regels voor pensioenfondsen volgens het nieuw Financieel toetsingskader (nFTK) toegepast. Deze nFTK-methode is de methode die al gebruikt wordt bij collectieve waardeoverdrachten. De berekening van de pensioenvoorziening op basis van nFTK komt € 1,1 miljoen hoger uit. Bij de komst van een APPA-fonds en overdracht naar het ABP komt deze hogere waarde afdracht ten laste van de gemeente. We zouden daar nu al een voorziening voor kunnen vormen, maar kiezen er voor alsnog voor om het in de lijst met risico's opnemen.

4 Datalekken, hacking en ransomware
Als gemeente werken we met persoonsgegevens. Dit betekent risico op fouten, gegevensverlies en het inzien van gegevens door onbevoegden. Wanneer gevoelige informatie in verkeerde handen terecht komt, kan de schade voor zowel inwoners en ondernemers als voor de gemeente groot zijn.

Uit een recent onderzoek van IBM blijkt dat een datalek gemiddeld € 4miljoen kost. Dit komt vrijwel overeen met de totale schade van € 4,2 miljoen door een datalek bij gemeente Hof van Twente.

Gemeente Culemborg investeert via BWB constant is een veilige IT-omgeving. Daarnaast is er ook een continue awareness-programma ook aandacht voor de menselijke factor.

5 Niet kunnen invullen van openstaande vacatures bij Culemborg
Door de nog steeds krappe arbeidsmarkt moet gemeente Culemborg steeds vaker kiezen voor inhuur. Niet alleen gemeente Culemborg heeft hier mee te maken, maar dit geldt voor alle gemeenten en zelfs voor de hele publieke sector. De inhuurmarkt is daarom ook krap met als gevolg nog steeds stijgende tarieven.

Als een vacature te lang niet ingevuld wordt en we kunnen geen inhuur vinden zien we dat de zittende collega's steeds verder belast worden. We hebben gemerkt dat de aanhoudende (te) hoge belasting zich vertaalt in niet uitgevoerde werkzaamheden en het risico op verzuim verhoogt.

We houden daarom rekening houden met een tijdelijke verdubbeling van de loonkosten van een vacature (het beschikbare vacaturegeld én de extra kosten van inhuur ten opzichte van de

loonkosten). Als verhoogde werkdruk tot verzuim leidt, stijgt het verzuimpercentage en neemt de inhuurbehoefte verder toe.

Gemeente Culemborg investeert daarom in een goede, gezonde en prettige werkomgeving, werft actief en stuurt scherp op het inhuurbudget.

6 Onverwachte volumegroei en impact multiproblematiek
De kosten van Wmo en Jeugdzorg blijven stijgen. Voor een deel komt dit door indexaties en CAO-stijgingen, maar voor een ander deel valt op dat er een blijvende stijging van de vraag is in beide en dat de kosten van Jeugdzorgaanvragen extreem kunnen variëren.
We zetten als gemeente in op goede beoordelingen bij aanvragen en maken afspraken maken om ervoor te zorgen dat financiering van de residentiële zorg wordt gefinancierd vanuit de meest voorliggende wet.

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen en zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid. De uitvoering van deze regelingen wordt gedaan door de GR Werkzaak. Via bestuursrapportages worden we periodiek geïnformeerd. Hetzelfde geldt voor de Participatiewet. De uitvoering hiervan gebeurt ook door de Werkzaak. De financiële consequenties van geïdentificeerde risico's worden in eerste instantie binnen de bestaande budgetten van het programma sociaal domein opgevangen.

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Als compensatie is er de Specifieke Regeling Uitkering Sport (SPUK) gekomen. De SPUK heeft een uitkeringsplafond, waardoor het mogelijk is dat de som van alle gemeentelijke aanvragen tezamen groter is dan het jaarlijkse uitkeringsplafond. Op dat moment wordt het bedrag naar rato verdeeld en ontvangt iedere gemeente een percentage van de oorspronkelijke aanvraag.

7 Verontreinigde grond, dumpen drugsafval, onverwacht onderhoud en vandalismeschade
De gemeente loopt risico bij calamiteiten waarbij bodemverontreiniging ontstaat of wanneer anderen verontreinigingen ontdekken. Denk bijvoorbeeld aan het dumpen van drugsafval in 2017. De gemeente moet dit direct opruimen en de kosten zijn voor de afvoer van het afval zijn, ondanks verhaalmogelijkheden, hoog. Een tweede voorbeeld is aanleg van kabels- en leidingen. Als een verontreiniging wordt gevonden, bijvoorbeeld asbest in de grond, is de gemeente is verantwoordelijk om direct te saneren.

De afgelopen jaren is door bezuinigingen op groot onderhoud, de gevolgen van Corona en de beperkte capaciteit bij aannemers, een mogelijke achterstand in onderhoud wegen en beschoeiingen ontstaan. Dit kan leiden tot onverwacht groot onderhoud, bijvoorbeeld na vorstschade of het inzakken van een beschoeiing.
Voor groot onderhoud wegen en groot onderhoud beschoeiingen zijn voorzieningen beschikbaar, maar daarop is in de laatste jaren bezuinigd. Door temporiseren van groot onderhoud en het uitvoeren van meer klein onderhoud houden we onze kapitaalgoederen zo veel mogelijk op niveau

Ieder jaar zien we vandalismeschade aan de sportaccommodaties. De kosten zijn van tevoren niet in te schatten of te begroten. Vandaar dat vandalismeschade als risico is opgenomen.
We investeren in beheersmaatregelen als hekwerken, cameratoezicht en extra controle en toezicht op accommodaties.

8 Uitblijvende (terug)betaling
Gemeente Culemborg geeft heel beperkt leningen aan derden. Het gaat dan om het doorlenen aan bijvoorbeeld KleurrijkWonen, CV Parijsch en de Gelderlandfabriek. We zijn terughoudendheid bij het

aangaan van nieuwe leningen. KleurrijkWonen trekt tegenwoordig zelf vaste geldleningen aan en de laatste lening aan Parijsch eindigt op 3 november 2025. De lening aan de Gelderlandfabriek is vergelijkbaar met CV Parijsch (wel andere looptijd). De gemeente volgt bij iedereen de (financiële) voortgang om zicht te houden op de terugbetaling.

Voor de verstrekking van duurzaamheidsleningen voor energieneutrale en aardgasvrije woningen is een *revolverend* Duurzaamheidsfonds gevormd. Vanuit dit fonds worden leningen verstrekt en de aflossingen van de leningen vloeien weer terug in het fonds. Hierdoor kunnen we het budget opnieuw (*revolverend*) inzetten. Voorafgaand aan de verstrekking van de duurzaamheidslening voert de SVn een kredietwaardigheidsbeoordeling uit. Hierdoor wordt voorkomen dat het budget wordt aan woningeigenaren wordt gegeven die het niet kunnen terug te betalen.

De gemeente staat garant voor diverse partijen, bijvoorbeeld voor de Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg. De gemeente staat hier bijvoorbeeld garant voor de lening van € 4,2 miljoen voor de bouw van de Brede School Culemborg Oost. Als een partij niet aan de aflossing- of betalingsverplichtingen voldoet, wordt beroep gedaan op de gemeente. We zijn terughoudend bij het aangaan van nieuwe garanties. Verder neemt in de tijd de hoofdsom waar de gemeente garant voor staat af, door aflossingen.

9 Rampen en (sociale) calamiteiten van een buitengewone impact
De gemeente en de veiligheidsregio zijn op veelvoorkomende crises (op basis van het regionaal risicoprofiel) voorbereid, maar niet op elk denkbaar onheil. Er zijn niet alleen maar klassieke fysieke rampen zoals branden, maar ook gebeurtenissen met een sociale component. Denk hierbij openbare orde problemen, ziekten of maatschappelijke onrust.

Voor incidenten van "normaal" formaat zijn we als gemeente samen met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid voorbereid en zijn rampenplannen beschikbaar. Er is een beperkt budget beschikbaar om een crisis van “normaal” formaat op te vangen.

10 Totaal van de overige risico's met een gering bedrag of een lage kans van optreden
Naast de hierboven genoemde risico’s is er ook nog een categorie onvoorziene- of restrisico’s in de uitvoering. Dit zijn risico’s hebben *elk* een lagere kans of een lagere financiële consequentie. Ze zijn zeer uiteenlopend, van fiscaliteiten tot arbeidsongeschiktheid en van leegstand tot het wegvallen van leveranciers.
We sturen in de verschillende programma’s van het programmaplan op deze risico’s. Daar waar deze risico’s met bedrijfsvoering te maken hebben, pakken we ze zo veel mogelijk binnen BWB, samen met gemeente Tiel en West-Betuwe op.

11 Realisatie ombuigingen begrotingstekort 26 en 27
Bij de presentaties aan de gemeenteraad op 8 februari 2024 is het financieel perspectief gepresenteerd. Dit laat, na verwerking van de december circulaire 2023, in 2026 een tekort van € 1.430.000 zien en in 2027 een tekort van € 20.000.
We zijn gestart met een ombuigingstraject, Spoor 2. Er bestaat een risico dat het totaal van de ombuigingen niet tijdig gerealiseerd wordt. Dit risico neemt met het verstrijken van de tijd af.

12 Partijen waarin de gemeente een bestuurlijk-, een financieel- én een opdrachtgeversbelang heeft
De gemeenschappelijke regelingen brengen in de paragraaf Weerstandsvermogen van hun begroting en jaarrekening hun eigen risico's in beeld. Ze wegen ze en geven aan in hoe zij die met eigen weerstandscapaciteit afdekken. Het restrisicobedrag komt, wanneer dit risico zich voordoet, voor

rekening van de deelnemende gemeenten. We nemen daarom ons aandeel in de restrisico's van de gezamenlijke GR-en in onze risicotabel op.

4. Weerstandsvermogen

Door de *beschikbare* weerstandscapaciteit af te zetten de *benodigde* weerstandscapaciteit bepalen we het weerstandsvermogen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 31-12-2023 € 9,8 mln. Het totaal van de risico's ligt (afgerond) tussen € 6,1 mln (minimaal risicoprofiel) en € 9,4 mln (maximaal risicoprofiel).

Dit geeft de volgende ratio's:

Bij een minimaal risicoprofiel is de ratio:

Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact = 9,8 mln / 6,1 mln = 1,6

Bij een maximaal risicoprofiel is de ratio:

Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact = 9,8 mln / 9,4 mln = 1,0

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen moet worden vastgesteld welke ratio de gemeente nastreeft. Hierbij wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel. Deze waardering is in samenwerking met de Universiteit van Twente tot stand gekomen en wordt door veel gemeenten als norm gehanteerd:

Beoordeling weerstandsvermogen	
Ratio weerstandsvermogen	**Betekenis**
> 2,0	Uitstekend
1,4 < - < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < - < 1,4	Voldoende
0,8 < - < 1,0	Matig
0,6 < - < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Conclusie

De ratio van 1,0 voor het maximaal risicoprofiel betekent dat het weerstandsvermogen van de gemeente Culemborg, op basis van bovenstaande tabel, voldoende is om de financiële impact van de maximale risico's te kunnen dragen.
De ratio van 1,6 voor het minimaal risicoprofiel geeft een nog veel gunstiger beeld, omdat de risico's ook veel lager worden ingeschat.

Belangrijk:
1. De ratio voor het maximaal risicoprofiel loopt terug en heeft nu de ondergrens van voldoende bereikt.

2. De nu beschreven risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit zijn een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen hebben een grote invloed op het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen kan hierdoor veranderen.

3. Het inschatten van risico's brengt altijd een bepaalde mate van subjectiviteit met zich meebrengt. Het berekende weerstandsvermogen is geen absolute grootheid. het is een indicator voor de risico's die de gemeente loopt, de mate waarin zij maatregelen treft en over vermogen beschikt om tegenvallers op te vangen.

5. Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. In deze paragraaf nemen we vijf - vanuit het BBV verplichte - kengetallen op.

Kengetallen	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	66,54%	65%	69%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49,23%	47%	57%
Solvabiliteitsratio	29,32%	31%	26%
Structurele exploitatieruimte	1,34%	1,13%	0,022%
Grondexploitatie	8,57%	7,4%	7,7%
Belastingcapaciteit	107%	118%	102,6%

Netto schuldquote
De netto schuld quote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen . De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft. In 2023 heeft de gemeente Culemborg nieuwe leningen aangetrokken waardoor schuldquote is gestegen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (betreft met name doorgeleende gelden aan woningbouwcorporaties) Een netto schuldquote van minder dan 100% wordt als voldoende beschouwd. In Culemborg is dit het geval.

Solvabiliteitsratio
Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. De maat voor een voldoende solvabiliteit is solvabiliteitsratio groter dan 20%

Structurele exploitatieruimte
Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten

daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. De ontwikkeling van het percentage geeft een daling van de structurele ruimte weer.

Grondexploitatie
Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. De score van Culemborg valt binnen de 10% en heeft dus weinig risico.

Belastingcapaciteit
Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het voorgaande jaar. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Culemborg zit net iets boven het landelijk gemiddelde woonlasten en dat blijkt ook uit het kengetal.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het beleid voor de kapitaalgoederen is er op gericht de kapitaalgoederen in goede staat te houden (of bij achterstallig onderhoud in goede staat te brengen). Dit om kapitaalverlies te voorkomen en de veiligheid te waarborgen. Het is noodzakelijk om periodiek onderhoud uit te blijven voeren. Door meerjaren onderhoudsrapportages op te stellen en regelmatig een schouw uit te voeren van het kwaliteitsniveau blijven de financiële consequenties goed in beeld.

Kwaliteitsniveaus

Bij het opstellen van de meerjaren onderhoudsplannen is het uitgangspunt dat er geen kapitaals-vernietiging plaatsvindt. Achterstallig onderhoud moet worden vermeden. Het streven is dat alle kapitaalsgoederen minimaal het kwaliteitsniveau 'voldoende' hebben. Er moet in elk geval geïnvesteerd worden in groot en klein onderhoud. Vanwege de beperkte budgetten zal vervanging niet altijd meer mogelijk zijn. Dit betekent dat een speeltoestel aan het einde van zijn levensduur mogelijk verwijderd moet worden en dat een brug mogelijk vervangen wordt door een (goedkopere) duiker. In onderstaande tabel is voor een aantal kapitaalgoederen aangegeven wat het kwaliteitsniveau is.

Kapitaalgoed	**Kwaliteitsniveau Jaarrekening 2023**	**Toelichting**
Onderhoud wegen	<table><tr><td></td><td>Aantal m2</td><td>%</td></tr><tr><td>Gehele areaal</td><td>1.691.752,32</td><td>100</td></tr><tr><td>Voldoende</td><td>1.448.784,35</td><td>85,64</td></tr><tr><td>Matig</td><td>140.301,85</td><td>8,29</td></tr><tr><td>Onvoldoende</td><td>101.144,85</td><td>5,98</td></tr></table> Dit valt binnen de bandbreedte van de CROW	De cijfers zijn van de schouw van 2022.
Openbare verlichting	178 onvoldoende 2085 matig 4845 voldoende	Conform richtlijn openbare verlichting, databeheer en schouw
Civieltechnische kunstwerken	Op dit moment worden de civieltechnische kunstwerken geschouwd en in 2024 wordt hiervoor een nieuw beheerplan opgesteld.	Elk jaar willen we 1/5e deel van het areaal laten inspecteren volgens de CUR 117. Uit deze inspectie komt een voorstel voor klein onderhoud en vervanging
Riolering	We voldoen aan de basisinspanning.	Er vinden periodiek planmatige rioolinspecties plaats
Speeltoestellen	Voldoet aan Attractiebesluit	Speeltoestellen worden jaarlijks geïnspecteerd.

Meldingen openbare ruimte

In 2020 heeft de Rekenkamer van de gemeente Culemborg deelgenomen aan een onderzoek naar Meldingen in de Openbare Ruimte (MOR). In dit onderzoek hebben 51 gemeenten informatie verstrekt over het beleid en het proces met betrekking tot deze meldingen.

Een belangrijke aanbeveling van de rekenkamer is om periodiek de gemeenteraad te informeren over deze meldingen. Deze zijn een belangrijke graadmeter voor de gemeentelijke dienstverlening en daarmee een indicator voor de gemeenteraad om te sturen. In deze paragraaf is daarom een overzicht van de meldingen openbare ruimte van 2023 (in vergelijking met 2022 en 2021) opgenomen.

Hoofd- en subcategorie	**Aantal 2023**	**Aantal 2022**	**Aantal 2021**
Reiniging		**2022**	**2021**
Afvalbakken vol	51	116	81
Bijplaatsing ondergrondse containers	780	766	670
Dode dieren	58	67	86
Graffiti	25	26	5
Afvaldumpingen	436	356	225
Zwerfvuil	229	162	187
Totaal	**1579**	**1493**	**1254**
Calamiteiten	**2023**	**2022**	**2021**
Storm	0	2	1
Wateroverlast	21	26	20
Totaal	**21**	**28**	**21**
Groen en watergangen	**2023**	**2022**	**2021**
Overhangend groen	0	0	29
Gat in berm	6	0	4
Berm te hoog	40	14	12
Blad overlast	37	33	45
Maaien gazons	31	20	19
Onderhoud plantsoen	203	198	182
Overlast bomen	130	102	99
Schade aan bomen	39	0	34
Schade aan gazons	7	1	1
Schonen watergangen	10	4	5
Eikenprocessierups	3	9	4
Ratten overlast	51	33	20
Wespen	10	26	11
Totaal	**567**	**440**	**465**
Handhaving	**2023**	**2022**	**2021**
Verkeer/parkeren	64	41	10

Leefbaarheid/overlast	173	51	41
Totaal	**237**	**92**	**51**
Meubilair	**2023**	**2022**	**2021**
Banken	27	21	15
Fietsenrekken	7	8	2
Hekken	12	11	15
Speelplaatsen/speeltoestellen	36	43	37
Prullenbakken	69	47	38
Palen	103	76	70
Totaal	**254**	**206**	**177**
Riolering	**2023**	**2022**	**2021**
Hoofdriool	4	3	3
Pompstoringen	10	14	11
Putdeksel kapot	20	7	7
Kolk verstopt	87	28	58
Totaal	**121**	**52**	**79**
Verlichting	**2023**	**2022**	**2021**
Aanrijding lichtmast	101	108	95
Verplaatsen lichtmast	0	0	0
Luikje ontbreekt	8	5	11
Straat/wijk zonder verlichting	38	34	211
Kap stuk	43	29	5
Lamp stuk	412	403	323
Lamp brandt overdag	15	2	7
Totaal	**617**	**581**	**652**
Verkeer/wegen	**2023**	**2022**	**2021**
Civieltechnische kunstwerken	17	14	6
Ongelijk wegdek/wortelopdruk	49	65	38
Inrichting/ontwerp van de weg	88	41	38
Onkruidbestrijding verharding	9	14	23
Schade verkeersborden	15	19	11
Verkeersveiligheid	22	40	38
Vervuiling wegdek	9	10	4
Totaal	**209**	**203**	**158**
Totaal aantal meldingen	**3605**	**3095**	**2857**

Wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

Op 4 maart 2020 is het geactualiseerd meerjarenplan beheerplan Wegen 2021 - 2025 vastgesteld. Hierin is het benodigde wegenonderhoud (elementen + asfalt) voor de komende 5 jaar opgenomen. Voor klein- en groot onderhoud en rehabilitatie (vervanging) is dit nieuwe beheerplan de basis voor effectief wegbeheer de komende jaren. In het nieuwe plan is een vernieuwde visie en strategie aangegeven, waarin we meer integraal gebiedsgericht gaan werken. Door de koppeling met o.a. vGRP (riolering), groen, klimaat, water, OV in het gebied op te zoeken kunnen we zoveel mogelijk kansen gaan benutten. Doel is te komen tot een totaalvisie waarin alle vakdisciplines goed doorlopen zijn en we door middel van uitvoeren van projecten de kwaliteit van de wegen op streefniveau B (voldoende) kunnen brengen en houden.

In het beleidsplan openbare verlichting 2019 - 2023 is het beheer en onderhoud van de openbare verlichting vastgesteld. De huidige openbare verlichting is relatief nieuw en energiezuinig. Er wordt steeds meer over gegaan op duurzame LED-verlichting. Het nieuwe beheerplan openbare verlichting is in voorbereiding.

Het meerjarenplan civieltechnische kunstwerken is nog niet gereed. Eerst moet een inspectie plaatsvinden van alle kunstwerken. Dit is vanwege andere prioriteiten nog niet gelukt.

Financiële consequenties
Het voor onderhoud van wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken benodigde budget is beschikbaar in stelposten en voorzieningen. De stelposten en voorzieningen zijn afgestemd op de uitgaven voor onderhoud die zijn opgenomen in de meerjarenplannen.

In 2023 zijn de volgende bedragen begroot en besteed:

	Begroot	Besteed
Rehabilitatie Wegen	220.000	163.000
Onderhoud Wegen	522.915	138.428
Onderhoud Openbare Verlichting	73.000	198.000
Onderhoud Civieltechnische kunstwerken	68.000	30.000

Projecten 2023
In 2023 zijn de volgende projecten uitgevoerd.

Wegen:
- Herstraten fietspad Wethouder Schoutenweg
- P&R Parallelweg West (groot onderhoud)
- Herstraten Kaarpad
- Voorbereiding rehabilitatie Beethovenlaan

Openbare verlichting:
- Klein onderhoud en schadeherstel.

Civieltechnische kunstwerken:
- Klein onderhoud en schadeherstel

Riolering en water

Beleidskader
Het beleidskader staat in het vastgestelde Watertakenplan 2019-2023. De watertaken en de rioleringstaken zijn in dit plan samengevoegd.

Financiële consequenties

De kosten voortvloeiende vanuit het watertakenplan worden gefinancierd uit de inkomsten van de rioolheffing. Daarnaast vindt deels financiering plaats met subsidies van derden (voornamelijk op het vlak van klimaatadaptatie).

Projecten 2023

Onder andere:
- Project het Jach is uitgevoerd;
- Project het Hof is uitgevoerd;
- Project omzetting voormalig parkeerterrein Costerweg naar blauwgroen is uitgevoerd;
- Afgeronde aanbesteding hoofdpost gemalen telemetrie en communicatie (uitvoering 2024);
- Afgeronde aanbesteding renovatie hoofdgemalen Beesdseweg en Schaepmanlaan (uitvoering 2024);
- Onderzoek SSW (systeem stedelijk water) naar hydraulisch functioneren riolering is afgerond;
- Grondwaterzorgplan is afgerond
- Relinen* Beethovenlaan;
- Klein onderhoud pompen en gemalen;
- Inspecteren en reinigen van de riolering in diverse wijken.

* Groot onderhoud van het riool door het van binnenuit repareren zonder opgraving.

Groen en spelen

Beleidskader

Mei 2020 is het Groenbeleidsplan en in juli 2021 het Biodiversiteitsplan vastgesteld door de gemeenteraad. Aan deze twee documenten is het Groene uitvoeringsplan ‘21-‘24 gekoppeld, in oktober 2021 vastgesteld door het college. Aanvullend op het biodiversiteitsplan is in 2023 de notitie natuurinclusief bouwen uitgewerkt en een aanzet gemaakt voor de groene uitvoeringsagenda van de komende jaren.

Het voorjaar van 2020 is het nieuwe speelruimtebeleidsplan vastgesteld.

Financiële consequenties

De uitgaven voor het onderhoud en beheer van het openbaar groen zijn opgenomen in de exploitatierekening. Tot en met 2026 is er een beperkt investeringsbudget (jaarschijven) vanuit het vorige speelbeleidsplan. In 2023 is het laatste deel van het aanvullend budget vanuit de groene uitvoeringsagenda uitgegeven aan diverse vergroenende projecten en is voor 2024 nog eens een bedrag toegekend, waardoor een aantal projecten afgerond kunnen worden.

Projecten 2023

Spelen
- Het project Bosboomgaard is begin 2023 gestart en wordt in 2024 afgerond.
- Voor het 'Eiland Parkstrook' is het gehele participatie- en planproces doorlopen. In mei 2024 is de officiële opening.
- Voor de Skatebaan (Otto van Reesweg) hebben de initiatiefnemers één scenario voor de skatebaan en twee scenario’s voor het callistenicspark gemaakt. Verdere planvorming vindt plaats aan de hand van een lijst met randvoorwaarden die vanuit de gemeente is opgesteld. Op het project is een projectleider ingezet om het planproces verder te begeleiden. Het project is in de aanbestedingsfase.
- Ravelijnstraat (gehele renovatie speelplaats): Het project is uitgevoerd.

- Jekerstraat (gedeeltelijke renovatie speelplaats): Het project is uitgevoerd en afgerond.
- De aanleg van de speellandschappen voor de groen-speelzone Sportheldenbuurt-Oost en Wilde Tuinen in Parijsch Zuid is afgerond.
- Het speellandschap op Forteneiland-West is aangelegd, de groeninrichting komt in 2024.

Groen
- In ruimtelijke projecten is groen en biodiversiteit integraal opgenomen en wordt naast groen nu ook klimaatadaptatie integraal meegenomen.
- Fase vijf van aanleg van geveltuintjes in de binnenstad is gerealiseerd.
- 't Jach en Hof zijn opgeleverd met beplanting
- Buiten de binnenstad zijn ook vergroenende bewonersinitiatieven gerealiseerd:
    - Fase 2 van het vergroeningsproject Zomertaling is uitgevoerd
    - Er is meegeholpen aan het realiseren van het bewonersinitiatief Eendenbuurt.
    - Basisschool "Het praathuis" heeft een nog groenere inrichting gekregen.
    - De bewoners van de Appelboom hebben een groene buitenruimte gekregen
    - De bewoners van de Sleutelbloem hebben hun groene buurthof aangelegd samen met de gemeente (winnaars ruil grijs voor groen 2022)
    - De bewoners van het Krokuspad hebben een biodiverser buurthof gekregen (winnaars ruil grijs voor groen 2022)
- Gemeente Culemborg was de eerste gemeente waar het Nationale bloembollenweekend werd gehouden, aftrap op de Varkensmarkt.
- Er is gestart met de aanleg van het avontuurlijk speeleiland met ruimte voor biodiversiteit in de Parkstrook.
- Het waterbergingsgebied met biodiverse inrichting langs de Costerweg is gerealiseerd.
- Er is gestart met de aanleg van het nieuwe natuurgebied aan de Prijsseweg.

Gebouwen

Vastgoed

a. Vastgoedbeheer (eigendom/middel) staat in dienst van het gemeentelijk accommodatiebeleid (doel/maatschappelijk rendement).
   Op basis van het inhoudelijk beleid is in 2023 een integraal accommodatiebeleidsplan opgesteld, dat invulling geeft aan de doelstellingen uit de verschillend programma's van de gemeente. Het vastgoed staat in dienst van het beleid en wordt ingezet om deze doelstellingen te faciliteren. Vastgoedbeheer is primair gericht op het instant houden (technisch en economisch) van een, uit beleidsoogpunt gezien, passende vastgoedportefeuille voor de gemeente Culemborg. Het facilitair beheer daarentegen geeft uitvoering aan het accommodatiebeleid en ondersteunt het (dagelijks) gebruik van de panden.

b. Voor gemeentelijk maatschappelijk vastgoed wordt instandhoudingsonderhoud verricht.
   In afgelopen jaar is hetzelfde onderhoudsniveau aangehouden als de afgelopen jaren. Daarnaast zijn er verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd in het vastgoed.

In december 2020 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde Meerjarenplan groot onderhoud gemeentelijke gebouwen 2021-2030 vastgesteld. In 2023 is dit geactualiseerd naar een Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan (DMJOP). Met de uitvoering hiervan wordende gemeentelijk gebouwen in stand gehouden worden en verduurzaamd. De jaarlijks fluctuerende kosten van het groot onderhoud worden geëgaliseerd door middel van een voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Tractie

De gemeente heeft de beschikking over een eigen tractiepark. Culemborg heeft naast diverse auto’s onder andere een eigen veegmachine, kolkenzuiger, vrachtwagen en kraan. Voor het vervangen van de tractie is een investeringsplan opgesteld.

In 2023 is voor de buitendienst een shovel vervangen, is een grote trekker vervanger en is een kar met versnipperaar vervangen. Voor de sportaccommodaties is een kleine trekker vervangen en is nieuwe kleine trekker aangeschaft

Paragraaf Financiering

Inleiding

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. Soms leent de gemeente geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. Al deze geldstromen lopen via de treasuryfunctie, die de gemeente bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe heeft ondergebracht.

De uitvoering van de financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden, afgekort Wet fido. In deze wet zijn regels opgenomen voor de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie bij de decentrale overheden. Op basis van deze regelgeving heeft de gemeente twee belangrijke instrumenten op het gebied van de treasury.
Ten eerste staan de spelregels en verantwoordelijkheden voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie in het treasurystatuut. Dit statuut is geschreven om zoveel mogelijk de financiële risico's te beperken.

Ten tweede wordt jaarlijks bij zowel de begroting als de jaarrekening een financieringsparagraaf geschreven. In deze paragraaf komt het concrete beleid aan de orde, waarbij in de begroting de nadruk wordt gelegd op de plannen voor de toekomst en in de jaarrekening een verantwoording van het afgelopen jaar.

Algemeen

1. Rentevisie

Naast de ontwikkeling van de omvang van de financieringsbehoefte is de renteontwikkeling een belangrijke factor. Naar aanleiding van een te hoge inflatie in 2022 heeft de ECB besloten om in een snel tempo de rente verhogen van een negatief renteniveau naar een percentage van 4%. Inmiddels is in 2023 de inflatie voor een deel weer onder controle gekregen en deze bewoog zich ultimo 31-12-2023 op een niveau van 3,4%. Daar dit nog niet op het gewenst niveau van 2 á 3%, heeft de ECB ervoor gekozen om de rente (nog) niet te verlagen.

Voor 2024 zijn de vooruitzichten gunstiger, de verwachting is dat de inflatie verder onder controle komt, waardoor er in de maand juni rekening kan worden gehouden met een (beperkte) renteverlaging.

Voor het rentepercentage van een langlopende lening (10-jaars) was de verwachting dat deze in 2023 (afhankelijk van de gekozen termijn en aflossingsschema) tussen de 3 en 3,500% zou schommelen. Het daadwerkelijk percentage in 2023 voor langlopende leningen was in de eerste drie kwartalen van 2023 conform deze verwachting, het jaar eindigde -na een korte stijging van de rente- op een rentestand van 2,570%.

Voor de 3-maands Euribor (Euro Interbank Offered Rate) was de verwachting dat het rentepercentage rond de 1,30% en 1,50 % zou schommelen. Gedurende het jaar 2023 is de 3 maands Euribor geleidelijk gestegen van 2,172% naar 3,909% met een gemiddelde van 3,433%

Gemeente specifiek

Op het gebied van financiering heeft de gemeente Culemborg een redelijk actief jaar achter de rug m.b.t. het voorzien in de liquiditeitsbehoefte. In 2023 heeft de gemeente een pand aangekocht waarvoor een langlopende lening is aangetrokken ter hoogte van 7 miljoen euro. Ook is de gemeente actief geweest op de kapitaalmarkt m.b.t. de herfinanciering van oude leningen welke deels of geheel in 2023 afliepen, hiervoor is 15 miljoen euro aangetrokken. Als laatste heeft de gemeente de lopende lening van stichting zwembad Culemborg overgenomen, dit voor een bedrag ter hoogte van € 4.364.760,60 (per ultimo 31 december 2023).

Ook is de gemeente Culemborg actief geweest op de geldmarkt met enkele aangetrokken kasgeldleningen ter overbrugging van korte periodes van liquiditeitstekorten in aanloop naar consolidatie van de liquiditeitspositie middels een langlopende lening.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Onder renterisico wordt verstaan de onzekerheid over de hoogte van toekomstige rente uitgaven en –inkomsten. Voor de beheersing van de renterisico's gelden een aantal concrete richtlijnen.

1. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag waarvoor de gemeente maximaal kortlopende leningen mag afsluiten. Kortlopende leningen zijn leningen korter dan één jaar. Het maximum wordt volgens de Wet fido berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor 2023 bedroeg de kasgeldlimiet € 8.312.000
Kort geld is momenteel duurder dan lang geld, om die reden is er dan ook zo prudent mogelijk met het aantrekken hiervan omgegaan. Ondanks de voorgestane prudente werkwijze inzake het aantrekken van kasgeldleningen, is helaas niet voorkomen dat de gemeente Culemborg eenmalig de kasgeldlimiet heeft overschreden. Dit blijft overigens zonder consequenties daar het de gemeente is toegestaan om 2 aaneensluitende kwartalen de kasgeldlimiet drempel te overschrijden.

Kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar 2023 (x € 1.000)	Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
Totaal netto vlottende schuld/overschot middelen	6.277	9.889	-7.542	-15.088
Toegestane kasgeldlimiet	8.312	8.312	8.312	8.312
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	**2.036**	**-1.577**	**15.854**	**23.400**

Per kwartaal wordt gemeten of de gemeente binnen de kasgeldlimiet blijft. In 2023 is in kwartaal 2 sprake geweest van overschrijding van de kasgeldlimiet, dit heeft verder geen consequenties.

2. Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen te beperken is de renterisiconorm geïntroduceerd. Deze norm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari.
Het doel van de renterisiconorm is om tot een zodanig opbouw van de leningenportefeuille te komen dat het renterisico in voldoende mate wordt beperkt. Indien een leningenportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld gelijkmatig in de tijd verspreid zijn.

Renterisiconorm en renterisico vaste schulden (x € 1.000)	Jaarrekening 2023
Begrotingstotaal	95.551
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	19.110
Maximaal risico op vaste schuld	9.977
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	**9.133**

Met een maximaal risico van € 9.977.000 voor de herfinanciering van de vaste schuld, is de gemeente onder de renterisiconorm gebleven. In 2023 zijn er geen renteherzieningen op de portefeuille met langlopende leningen geweest.

3. Renteschema

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten inzichtelijk zijn, is in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) opgenomen dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend met behulp van de (omslag)rente.

(x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijz.	Werkelijk 2023
De externe rentelasten over korte en lange financiering	542	1.060	1.259
De externe rentebaten	269	269	652
Totaal door te rekenen externe rente	**274**	**791**	**607**
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	57	57	45
Rente projectfinanciering toegerekend aan betreffend taakveld	0	0	0
Saldo door te rekenen externe rente	**217**	**735**	**562**
Rente eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Rente voorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
De aan taakvelden/programma's toe te rekenen rente	**217**	**735**	**562**
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	199	199	658
Renteresultaat op het taakveld Treasury	-18	-536	96

Renteresultaat 2023
De renteomslag volgens de begroting 2023 was 0,25% op basis van het begrote totaal van de activa van € 96 miljoen. In de begroting na wijziging kwam de renteomslag uit op 0,75%. Deze is in de begroting per programma niet gewijzigd. De rentelasten in 2023 die werkelijk aan de programma's zijn doorbelast bedragen € 658.000 op basis van de renteomslag van 0,75% en het werkelijke totaal aan activa per 1 januari 2023 van € 90 miljoen. De werkelijke renteomslag is 0,62%. Hieruit vloeit een positief renteresultaat uit voort van € 96.000.

Koersrisicobeheer

Koersrisico

Vanwege het verplichte schatkistbankieren zijn er geen koersrisico's in het kader van het treasurybeleid. Aandelen van nutsbedrijven zijn uit hoofde van de publieke taak aangetrokken en worden niet als risicovolle beleggingen beschouwd. Het betreft hier aandelen in de NV BNG Bank, Vitens, Oiko, Bouwfonds en de Stichting Parijsch.
In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de instanties waarbij sprake is van een vorm van deelname in het kapitaal van de desbetreffende instelling.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rating	Boekwaarde per 31-12-2023	Netto opbrengst 2023
Vitens	Geen rating	27	0
Oiko	Geen rating	100	0,5
NV BNG Bank	AAA	20	22
Cum. Pref. Bouwfonds		2	0
Stichting Parijsch		454	0
Totaal		**603**	**22,5**

Een rating is te beschouwen als een kwaliteitskeurmerk. Ratings worden uitgedrukt in een combinatie van letters. Een Triple A-rating is de hoogst mogelijke rating. Hoe hoger de rating, hoe lager het kredietrisico voor een belegger en vice versa.

De deelnemingen zijn tegen verkrijgingsprijs verantwoord. Het tegen verkrijgingsprijs (of lagere marktwaarde) verantwoorden is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Om qua treasury goed inzicht te geven in de waarde van de beleggingsportefeuille ligt het meer voor de hand om naast de boekwaarde ook de marktwaarde (=verkoopwaarde) te vermelden. Doordat het aandelen betreft van niet-beursgenoteerde ondernemingen die tevens beperkt verhandelbaar zijn, is dat niet mogelijk.

Kredietrisico

Het uitzetten van middelen in het kader van treasury is alleen nog toegestaan binnen de kaders van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden. Hierdoor doen zich bij het uitzetten van middelen geen (nieuwe) kredietrisico's voor.
Bij het verstrekken van leningen, garanties of borgstellingen uit hoofde van de publieke taak worden, indien mogelijk, zekerheden of garanties geëist.
Bij kredietrisico's kan een onderverdeling in de volgende categorieën worden gemaakt:

A. Verstrekte geldleningen
In het verleden zijn leningen aan derden verstrekt. Het huidige beleid is om hier terughoudend mee om te gaan, vanwege het risico dat eraan verbonden is.

Verstrekte geldleningen (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1-2023	Aflossing 2023	Verstrekt 2023	Stand per 31-12-2023	Rente gemiddeld	Looptijd
St. Kleurrijk Wonen	9.347	810	0	8.537	1,98%	2033
CV Parijsch	5.500	1.800	0	3.700	-0,112%	2025
St Jachthaven	325	14	0	311	4,75%	2038
Gelderlandfabriek	150	0	0	150	0,36%	2035
Zorg om voedsel	10	10			0,00%	2023
Stichting TDFS	0		34	34	3,34%	2033
Totaal	**15.333**	**2.634**	**34**	**12.732**		

B. Garantstelling
In het verleden zijn garanties verstrekt aan met name woningbouwcorporaties of maatschappelijke organisaties. Ook hier voert de gemeente een terughoudend beleid. In onderstaand tabel wordt een overzicht gegeven van de gegarandeerde geldleningen, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen de garanties waarbij de gemeente als achtervang fungeert en de garanties waarbij de gemeente direct risicodrager is.

Gegarandeerde geldleningen (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1-2023	Opname 2023	Afname 2023	Stand per 31-12-2023
Particuliere woningbouw	53.723		1.585	52.138
Woningbouwcorporaties	56.839		6.000	50.839
Gemeente als achtervang	**110.562**		**7.585**	**102.977**
Culturele-/sportvereniging/zorg	8.949		601	8.348
Gemeente als directe risicodrager	**8.949**		**601**	**8.348**
Totaal	**119.511**		**8.186**	**111.325**

Met betrekking tot de particulieren woningbouw staat de gemeente voor hypotheken die zijn afgesloten voor 1995 voor 100% garant. In 1995 is gestart met de Nationale Hypotheek Garantie. Dit betekende voor de gemeente dat zij niet alleen garant stond voor de aangegane particuliere hypotheken, maar samen met de Rijksoverheid; ieder voor 50%. In 2011 heeft het Rijk deze garantstelling voor de NHG geheel voor haar rekening genomen. Dit betekent dat het risico voor de gemeente in de loop van de komende jaren afneemt.

Ook voor leningen van de woningbouwcorporaties staat de gemeente - samen met het Rijk - als achtervang garant. Ondanks enkele faillissementen en ander financiële malversaties bij de woningbouwcorporaties is het tot op heden niet voorgekomen dat een beroep moest worden gedaan op deze achtervang constructie, waardoor het toekomstige risico dat de gemeente haar achtervang rol moet uitoefenen als gering wordt ingeschat.

Intern liquiditeitsbeheer

Interne liquiditeitsrisico's worden beperkt door de financieringsactiviteiten te baseren op een liquiditeitsprognose. Om een goed inzicht te krijgen welke geldlening afgesloten moet worden en hoeveel moet worden geleend en met welke looptijd is in 2023 een aanvang genomen met het opnieuw opzetten van een deugdelijke liquiditeitsprognose. Deze prognose zal in 2024 verder worden verfijnd teneinde de liquiditeitsbehoefte zo nauwkeurig mogelijk te voorspellen.

Financiering

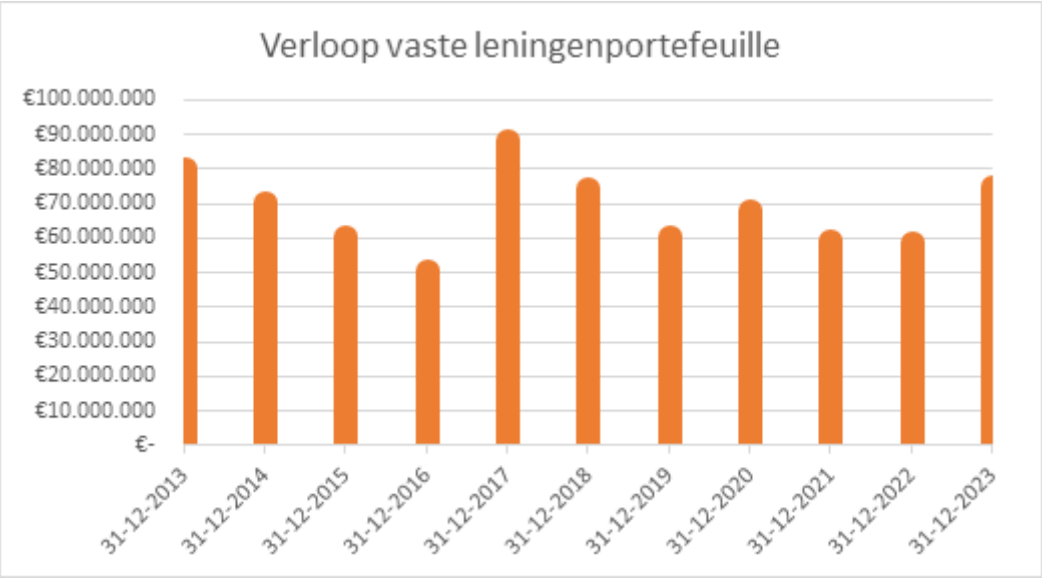
Langlopende geldleningen

In het onderstaand overzicht wordt een beeld geschetst van het verloop van de vaste leningenportefeuille voor het jaar 2023.

Mutaties in portefeuille	Bedragen (x € 1.000)	Rentepercentage
Stand per 1 januari 2023	58.515	-/- 0,236%- 3,17%
Nieuwe leningen	26.365	1,920% - 3,395%
Reguliere aflossingen	9.977	
Vervroegde aflossingen	0	
Stand per 31 december 2023	**74.903**	

Het al dan niet aantrekken van geld hangt af van het verloop van kasstromen in de gemeente en het verschil tussen inkomsten en uitgaven. De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: liquiditeitsverloop vanuit de exploitatie, meerjarig investeringsplan, liquiditeitsverloop binnen grondexploitaties en herfinanciering van aflopende leningen.

Grafiek verloop vaste leningen over een periode van 10 jaar

In de periode van 2013 tot en met 2016 is het saldo van de leningenportefeuille gestaag gedaald, mede door het steeds meer aantrekken van kasgeldleningen. In 2017 is deze kasgeldportefeuille in zijn geheel overgezet naar een aantal vaste leningen, waardoor het saldo van de opgenomen leningen per 31 december 2017 beduidend hoger was ten opzichte van de voorafgaande jaren. Eind 2020 is het saldo van de opgenomen leningen weer opgelopen, voornamelijk als het gevolg van vaste leningen die zijn opgenomen en aan de CV Parijsch (per ultimo 2020 totaal € 14.500.000) doorverstrekt. In 2023 heeft de gemeente Culemborg i.v.m. aankoop van vastgoed en vanwege consolidatie van de liquiditeitspositie een tweetal langlopende leningen aangetrokken. Tevens heeft de gemeente in de loop van december de lening van Stichting Zwembad Culemborg overgenomen als onderdeel van de overname van het totale zwembadcomplex. Dit heeft geresulteerd in en stijging van de portefeuille naar een totaalbedrag van € 74.901.932,29 van langlopende leningen (> 1 jaar).

Kasgeldleningen

Om aan de lopende verplichtingen te kunnen voldoen zijn er in 2023 kasgeldleningen aangetrokken. De reden om een kasgeldlening aan te trekken had in hoofdzaak te maken met de onzekerheid met betrekking met toekomstige gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Vandaar dat er is deze situaties gekozen is voor kortlopende kasgeldleningen (< 1 jaar) om te voorkomen dat de gemeente onnodig lang met (te) hoge rentelasten zou worden geconfronteerd, wanneer er direct voor een langlopende lening zou worden gekozen.

Looptijd	Opgenomen bedrag	Rentepercentage
06-01-2023 t/m 06-07-2023	3.000.000	2,950%
02-02-2023 t/m 07-08-2023	4.000.000	3,100%
06-03-2023 t/m 06-06-2023	3.000.000	3,070%
02-05-2023 t/m 02-06-2023	4.000.000	3,300%
07-06-2023 t/m 07-07-2023	5.000.000	3,450%
21-06-2023 t/m 28-06-2023	7.000.000	3,550%

Relatiebeheer

Met de huisbankier BNG Bank vindt periodiek overleg plaats, waarbij aandacht wordt besteed aan eventuele nieuwe ontwikkelingen. In november 2023 heeft overleg met de BNG plaatsgevonden,

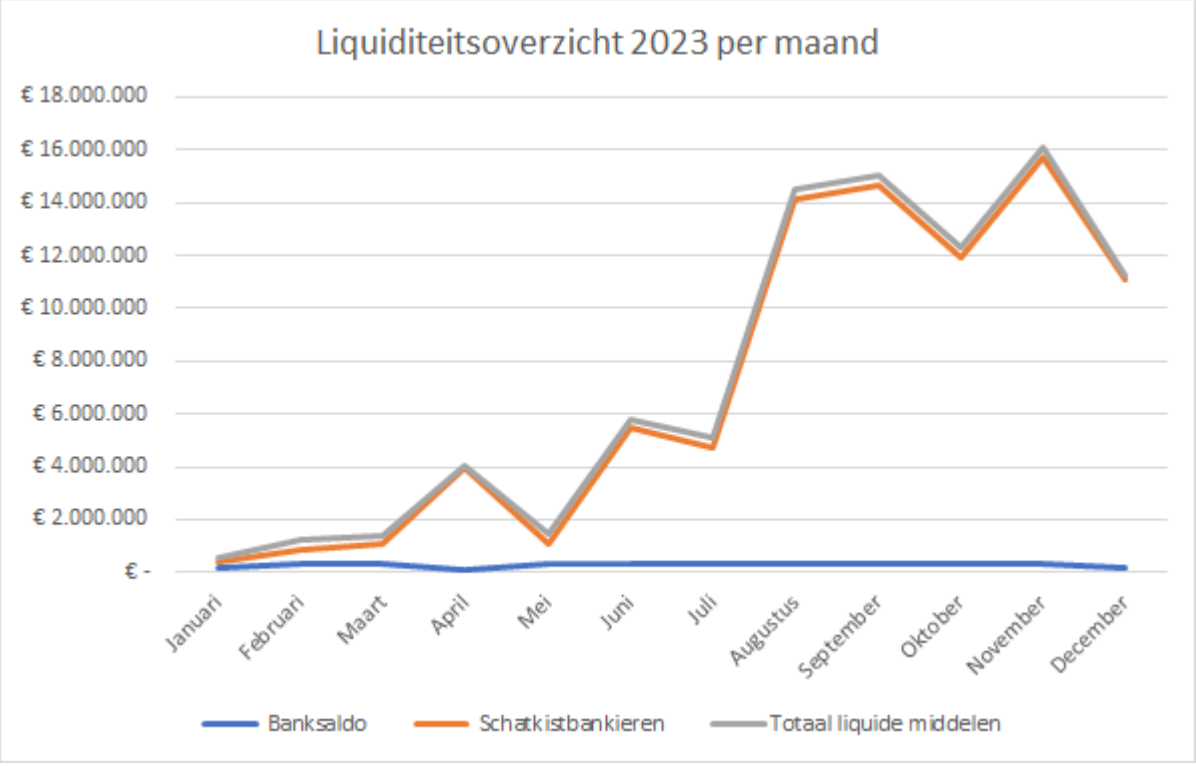
waarbij geconcludeerd kon worden dat de faciliteiten als toereikend moeten worden beschouwd en de condities als marktconform.

Schatkistbankieren

De Regeling Schatkistbankieren decentrale overheden verplicht gemeenten eventuele overschotten in liquide middelen, die uitkomen boven een drempelbedrag te storten op een speciale bankrekening die de gemeente aanhoudt bij het Ministerie van Financiën. Het drempelbedrag is in 2023 vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. Het storten gebeurt dagelijks via het afromen van het saldo van de BNG bankrekening. In 2023 is er geen overschrijding van het drempelbedrag

Kasbeheer

Het kasbeheer bestaat uit saldo- en liquiditeitenbeheer en het beheer van de geldstromen betreffende debiteuren en crediteuren. Er wordt op toegezien dat de liquiditeitspositie van voldoende omvang is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen.
In onderstaande grafiek wordt het beeld voor 2023 getoond. Daaruit blijkt dat de gemeente in 2023 tot en met de maand juli relatief weinig liquide middelen voorhanden had, vanwege het hoge rentepercentage voor langlopende leningen is deze periode zoveel mogelijk ingevuld met kortlopende leningen. Vanuit de wet Fido is de gemeente verplicht om de kortlopende kasgeldleningen om te zetten naar langlopende leningen, het zgn. consolideren. Dit om te voorkomen dat de gemeente teveel risico loopt bij de soms sterke rentewijzigingen op kasgeldleningen. In de grafiek is te zien dat alle losse kasgeldleningen juli/augustus zijn ingeruild voor 1 lange geldlening, dit is zichtbaar door de grote stijging van het liquiditeitstotaal.

Paragraaf Verbonden partijen

Een groot aantal van de gemeentelijke doelstellingen wordt niet alleen door de gemeentelijke organisatie zelf, maar ook door samenwerkingsverbanden gerealiseerd. De relatie tussen de gemeente en deze partijen kan sterk verschillen. Rond de gemeentelijke organisatie is een aantal schillen te zien.

1. Het dichtst bij de gemeentelijke kern ligt dan de schil met de organisaties waarvoor de gemeente een financieel risico draagt en ook bestuurlijk (mede) verantwoordelijk is. Binnen deze schil liggen de gemeenschappelijke regelingen.
2. Meer naar buiten toe komen we bij de privaatrechtelijke rechtspersonen met een gemeentelijke deelname.
3. Daarnaast zijn er de organisaties die met behulp van een gemeentelijke subsidie een bijdrage leveren aan het realiseren van gemeentelijke doelstellingen. Met de meeste van deze organisaties hebben we meerjarige budgetcontracten afgesloten.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de samenwerkingsverbanden waarin de gemeente Culemborg een “bestuurlijk én een financieel” belang heeft.

- Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft, of door een zetel in het bestuur van een organisatie, of uit hoofde van stemrecht.
- Er is een financieel belang wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij een eventueel faillissement van de verbonden partij en/of er financiële problemen bij de verbonden partij zich manifesteren en deze op de gemeente kunnen worden verhaald.

Onze gemeente heeft met veel organisaties een relatie, maar die voldoen niet allemaal aan de eerder genoemde criteria van verbonden partijen. De organisaties die wel aan de definitie van verbonden partijen voldoen, zijn onder te verdelen in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- deelnemingen;
- stichtingen;
- publiek-private samenwerkingen (PPS).

Om in lijn met artikel 15 lid 2 en artikel 26 van de BBV te rapporteren zullen voor de verbonden partijen tevens de volgende gegevens gemeld worden:

- De werkelijke omvang van de bekostiging in het jaar.
- De werkelijke omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het jaar.

De eventuele financiële risico's voor het realiseren van gemeentelijke doelen door de samenwerkingsverbanden worden in z'n algemeenheid meegewogen in de financiële positie van de gemeente op basis van globale inschatting. Zie hiervoor de paragraaf weerstandsvermogen.

1. Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regelingen (verlengd lokaal bestuur) voeren voor de gemeente het beleid en het beheer uit op terreinen waar zij bekend of deskundig in zijn. Wij kiezen voor een gemeenschappelijke regeling als wij dit beleid niet alleen of niet doeltreffend en doelmatig zelfstandig kunnen uitvoeren.

	Regio Rivierenland					
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	De Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten waarbinnen op regionaal niveau voor de gemeenten taken worden uitgevoerd op het gebied van verkeer en vervoer, milieu, ruimtelijke ordening en waterbeheersing, volkshuisvesting, onderwijs, economie, arbeidsmarkt, volksgezondheid en zorg (jeugdbeleid, Wmo). De gemeenschappelijke regeling voert zowel uitvoeringstaken als (strategische) beleidstaken uit.					
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB). Het AB bestaat uit acht leden en een onafhankelijk voorzitter. Elke gemeente heeft één zetel. Voorzitter van het AB is een gemeenschappelijk lid, dat door alle gemeenten gezamenlijk wordt aangewezen. De voorzitter van het AB heeft geen stemrecht in het AB. Het AB benoemt de leden van het Dagelijks Bestuur dat bestaat uit drie leden. *Belang Culemborg:* Burgemeester G. van Grootheest heeft zitting in het Algemeen Bestuur.					
Betrokkenen	De gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen in de programma's Bestuur en Ondersteuning, Verkeer, Vervoer en Waterstaat, Onderwijs en Sociaal domein en Gezondheid.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	1.124	1.607*	3.170	2.527	11.651	11.606

*Werkelijk bijdrage is hoger doordat we extra middelen hebben ontvangen van het Rijk voor o.a. Nationaal programma lokale warmte transitie

	Avri					
Vestigingsplaats	Geldermalsen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	De Avri is een gemeenschappelijke regeling van 8 gemeenten die taken uitvoert op het gebied van afvalinzameling en afvalbeheer, het beheer van de openbare ruimte en toezicht en handhaving van de openbare ruimte.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn alle betrokken gemeenten vertegenwoordigd en bestaat derhalve uit 8 leden. De voorzitter wordt door en uit het AB aangewezen. Het AB benoemt de leden van het Dagelijks Bestuur dat bestaat uit 3 leden, te weten een voorzitter en 2 door het AB uit zijn midden aan te wijzen leden. Belang Culemborg: Wethouder D. Bijvoet heeft zitting in het Algemeen bestuur van Avri. Wethouder M. Wichgers is aangewezen als plaatsvervangend lid van het AB.					
Betrokkenen	De gemeenten Buren, Culemborg, West Betuwe, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen in het programma Duurzaamheid heeft ook een relatie met de paragraaf lokale heffingen.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	0*	0*	1.806	2.346	45.278	52.375

*De activiteiten van de Avri worden gefinancierd uit de afvalstoffenheffing. Dat betekent dat de gemeente Culemborg een indirect financieel belang heeft in de GR. De bijdrage in 2023 bedraagt € 2.954.915 en in 2022 € 2.713.991.

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Uitvoering wettelijke taken van op gebied van brandweer (regionaal en lokaal), geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen (GHOR) en regionale ambulancevoorziening (RAV) in de Veiligheidsregio Gelderland Zuid. Daarmee wordt aangesloten bij het gebied van de politieregio, waardoor een doelmatig georganiseerde én een gecoördineerde samenwerking tussen de parate diensten kan worden gerealiseerd.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB) door hun burgemeester; het Algemeen Bestuur telt 16 leden. Alle leden hebben 1 stem, tenzij er een besluit genomen moet worden over de jaarrekening, begroting, begrotingswijziging of het regionaal beheers-programma. Daarvoor geldt een gewogen stemrecht per 20.000 inwoners, waarbij elke gemeente minimaal 1 stem heeft. De burgemeester van de gemeente Nijmegen is uit hoofde van zijn functie van korpsbeheerder zowel voorzitter van het AB als het DB. Het DB bestaat uit 6 leden. *Belang Culemborg:* Burgemeester G. van Grootheest heeft zitting in het AB.					
Betrokkenen	De gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Groesbeek, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen in het programma Veiligheid.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	2.228	2.230	7.783	10.151	66.131	65.252

Werkzaak Rivierenland						
Vestigingsplaats	Geldermalsen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke Regeling					
Openbaar belang	Het streven naar een zo hoog mogelijk niveau van arbeidsparticipatie van de inwoners van de deelnemende gemeenten en, indien nodig, het verstrekken van uitkeringen aan de doelgroep voor de kosten van levensonderhoud. De Gemeenschappelijke Regeling voert de wettelijke taken uit die deelnemers hebben op grond van de Participatiewet, met uitzondering van bijzondere bijstand. Deze is bij de gemeente belegd.					
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit 8 leden: 1 lid per gemeente. Elk lid heeft 1 stem. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid, tenzij anders is geregeld. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 3 leden, aan te wijzen uit het AB. De DB-leden zijn AB-leden afkomstig uit de colleges van de deelnemende gemeenten. Belang Culemborg: Wethouder D. Bijvoet heeft zitting in het Algemeen Bestuur.					
Betrokkenen	De gemeenten Buren (alleen voor SW), Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe (alleen voor SW), Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal (alleen voor P-wet, SW is elders belegd) en Zaltbommel.					
Relatie met programma's	De Gemeenschappelijke Regeling is opgenomen in het programma Sociaal domein en Gezondheid.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	14.316	14.039	5.756	6.490	27.284	17.061

Regionaal Archief Rivierenland (RAR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	**Gemeenschappelijke regeling**					
Openbaar belang	Het gemeenschappelijk beheer van de archiefbewaarplaats(en) van de deelnemers en van de daar naar toe overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaar-plaats(en) overgebrachte archiefbescheiden.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn de betrokken gemeenten vertegenwoordigd door een lid per deelnemende gemeente. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit 3 – door het AB aan te wijzen – leden uit het AB. Belang Culemborg: Vanuit Culemborg heeft wethouder D. Bijvoet - de Wit zitting in het Algemeen Bestuur. Wethouder M. Wichgers is aangewezen als plaatsvervangend lid van het AB. Daarnaast is de Culemborgse raad vertegenwoordigd in de voorbereidende Besluit- en Oordeelsvormende Vergaderingen (BOV) ten behoeve van het AB.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten zijn Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen in het programma Sport, cultuur en recreatie.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	315	315	702	645	8.670	7.994

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Het recreatieschap behartigt de gezamenlijke belangen op het gebied van de infrastructuur voor openluchtrecreatie en toerisme op bovenlokaal niveau. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatie-maatschappij Rivierengebied. Via de uitvoeringsorganisatie Uit®waarde ontwikkelt, exploiteert en onderhoudt zij de toeristische en dagrecreatieve infrastructuur in het Rivierengebied.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd, met dien verstande dat een lid en een plaatsvervangend lid wordt aangewezen. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de leden van het Algemeen Bestuur. Belang Culemborg: Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het Algemeen Bestuur van het recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten zijn Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en West Maas en Waal.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling heeft een relatie met het programma Sport, cultuur en recreatie.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	n.v.t.	n.v.t.	0	0	6.853	6.853

Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Samenwerking bij de heffing, invordering en kwijtschelding van de waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en gemeentelijke belastingen alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (wet WOZ) en het beheer en de uitvoering van de Basisregistratie voor Adressen en Gebouwen (BAG). De verordende bevoegdheid blijft bij de gemeente.					
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn, waarbij het Waterschap 2 leden benoemt. Uit het AB wordt een Dagelijks bestuur (DB) van 3 leden gekozen, bestaande uit een voorzitter en twee leden. Ten minste 1 van de DB-leden wordt gekozen uit de vertegenwoordiging namens het Waterschap. Belang Culemborg: Wethouder C. Stolwijk heeft zitting in het AB. Wethouder M. Wichgers is aangewezen als plaatsvervangend lid.					
Betrokkenen	Het Waterschap Rivierenland, Regio Rivierenland (Avri) en gemeenten Culemborg, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen bij de algemene dekkings-middelen en heeft ook een relatie met de paragraaf lokale heffingen.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	610	575	397	325	9.124	9.905

GGD Gelderland-Zuid						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg en het uitvoeren van taken die in wet- en regelgeving aan de gemeenten of de GGD'en zijn opgedragen.					
Bestuurlijk belang	Alle betrokkenen zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen bestuur telt 16 zetels. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter aan. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter van het Algemeen Bestuur en minimaal 4 andere leden. Deze worden aangewezen door het Algemeen Bestuur. Belang Culemborg: Wethouder M. Peters heeft zitting in het Algemeen Bestuur.					
Betrokkenen	De gemeenten Berg en Dal, Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen in het programma Sociaal Domein en Gezondheid.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	1.279	1.226	2.547	3.144	22.217	28.944

Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht, waaronder tevens wordt begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten Gelderland.					
Bestuurlijk belang	Alle betrokken gemeenten zijn vertegenwoordigd met één collegelid in het Algemeen Bestuur (AB). Het AB bestaat uit 9 leden. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat naast de voorzitter van het AB uit drie leden. Belang Culemborg: Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het DB en het AB.					
Betrokkenen	De deelnemers zijn het college van GS van de Provincie Gelderland en de colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas & Waal en Zaltbommel.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen in de het programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	1.646	1.622	1.497	2.119	6.097	6.057

Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BvoWB)						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de bedrijfsvoeringstaken met als doel het verlagen van kosten, het verhogen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het bieden van kansen aan medewerkers.					
Bestuurlijk belang	Iedere deelnemer wijst 1 lid van het bestuur aan. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter. Belang Culemborg: Burgemeester G. van Grootheest heeft zitting in het bestuur en is voorzitter van de BWB. Wethouder C. Stolwijk is aangewezen als plaatsvervangend lid.					
Betrokkenen	De deelnemers zijn de gemeenten Culemborg, Tiel en West Betuwe.					
Relatie met programma's	De gemeenschappelijke regeling is opgenomen onder programma Bestuur en Ondersteuning en heeft ook een relatie met de paragraaf bedrijfsvoering.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	6.110	6.026	1.943	1.349	7.291	6.271

Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling)					
Openbaar belang	UBRivierenland is verantwoordelijk voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van een breedbandnetwerk in het buitengebied van de deelnemende gemeenten.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de leden van het Algemeen Bestuur. *Belang Culemborg*: Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur van UBRivierenland.					
Betrokkenen	De gemeenten zijn Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Risico's	• Het Gouvernance Protocol van de UBRivierenland zorgt voor een adequate informatievoorziening naar gemeenteraden. • De deelnemende gemeenten zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan of de UBR niet in staat is om aan de aflossingsverplichtingen van de lening te voldoen. Het gemeentelijk aandeel wordt berekend op basis van de stemverhouding, overeenkomstig de bepalingen zoals opgenomen in de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland. • Op basis van het in 2020 bereikte percentage aanmeldingen is het ROI reeds bereikt. Het operationele financiële risico is daarmee nihil geworden onder reguliere omstandigheden. • De investering in UBRivierenland (€ 37.500.000) is volledig gefinancierd door BNG.					
Relatie met programma's	Economie					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Begrote bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	0*	0*	247	564	34.986	34.318

2. Deelnemingen

De gemeente Culemborg is in het bezit van aandelen van een aantal vennootschappen. Met deze deelnemingen behartigt de gemeente het publieke belang.

	BNG Bank					
Vestigingsplaats	Den Haag					
Rechtspositie	NV (deelneming)					
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector). Met specifieke financiële dienstverlening draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarnaast streeft BNG Bank naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders.					
Bestuurlijk belang	De gemeente Culemborg heeft geen zetel in het Bestuur en de Raad van commissarissen van BNG Bank. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente heeft 8.775 aandelen met een nominale waarde van € 19.910 in haar bezit.					
Betrokkenen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.					
Relatie met programma's	Algemene dekkingsmiddelen en de paragraaf financiering.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	nvt	**nvt**	**4.615**	**4.721**	**107.459**	**110.814**

Vitens N.V.						
Vestigingsplaats	Utrecht					
Rechtspositie	NV (deelneming)					
Openbaar belang	De uitoefening van een publiek (drink-)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.					
Bestuurlijk belang	De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Culemborg heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente is houder van 26.705 aandelen in deze vennootschap.					
Betrokkenen	Behalve Nuon zijn gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied aandeelhouder van Vitens, dat is opgezet als naamloze vennootschap.					
Relatie met programma's	Programma algemene dekkingsmiddelen.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	nvt	**nvt**	**650**	**678**	**1.446**	**1.559**

3. PPS-constructies

Publiek Private Samenwerking (PPS) is een middel om beleidsdoelen te realiseren. De samenwerking met marktpartijen moet meerwaarde opleveren. De samenwerking kan leiden tot efficiëntere uitvoering van plannen en projecten door het benutten van kennis en expertise van andere partijen en het spreiden van risico's.

CV Parijsch						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	CV (PPS)					
Openbaar belang	Op 18 december 1995 heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Joh. Mourik & Co. Holding B.V., genaamd de ontwikkelingsmaatschappij Parijsch. De stichting Parijsch treedt op als beherend vennoot van de CV Parijsch. In de loop van de jaren is deze overeenkomst enkele keren herzien. In 2021 hebben de partners de afspraken voor de nog te ontwikkelen delen van Parijsch Zuid vastgelegd in de 'Samenwerkingsovereenkomst Parijsch Zuid'.					
Bestuurlijk belang	Als deelnemer in de stichting heeft de gemeente een bestuurlijk belang. Het doel van de initiële samenwerkingsovereenkomst was het tot ontwikkeling brengen van het initiële plangebied tot woningbouw. Aanvullend hebben de partijen voor het plangebied Parijsch-Zuid uitgangspunten vastgesteld tot kwaliteitsverbetering van de woningbouwontwikkeling, om daarmee aan te sluiten op de ontwikkelingen in de woningmarkt en in het vakgebied van gebiedsontwikkeling. Daarmee geven ze invulling aan het raadsbesluit hierover (18-1-2018). Het financieel belang is het bedrag dat de gemeente als werkkapitaal heeft gestort in de stichting. Financiële risico's die verbonden zijn aan de grondexploitatie van het plan. Belang Culemborg: Burgemeester G. van Grootheest is voorzitter van het stichtingsbestuur CV ontwikkelmaatschappij Parijsch.					
Betrokkenen	Joh. Mourik & Co. Holding B.V. te Groot-Ammers: 5/8 deel Gemeente Culemborg: 3/8 deel					
Relatie met programma's	Het programma Wonen en de paragraaf grondbeleid.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	0	0	**10.130**	**17.989**	**7.690**	**6.491**

De stichting (beheerstichting) bestuurt de CV. Die beheerstichting heeft via de gemeente Culemborg en Mourik in 1996 een bedrag van 2.000.000 gulden aan kapitaal verstrekt aan de CV Parijsch. Voor die kapitaalverstrekking ontvangen Mourik en Culemborg jaarlijks een rentevergoeding van 6%. Het verstrekte kapitaal van 1.000.000 gulden uit 1996 en de nog te ontvangen rentevergoeding van € 457.699 staan op de balans van Culemborg.

4. Stichtingen

De gemeente Culemborg heeft de stichting Accommodatiebedrijf Culemborg, de stichting Zwembad Culemborg en de Stichting Beheer Aandelen Logistieke Hotspot Rivierenland als Verbonden Partij.

Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	Stichting					
Openbaar belang	Het duurzaam exploiteren van de Brede School Culemborg-Oost (BSCO).					
Bestuurlijk belang	De stichting Accommodatiebedrijf Culemborg is eigenaar van de BSCO en voorziet daarmee in (een deel van) de behoefte aan onderwijscapaciteit in de gemeente Culemborg. Hiermee vervult zij (een deel van) de zorgplicht voor het huisvesten van leerlingen in de gemeente Culemborg.					
Betrokkenen	De gemeente Culemborg.					
Relatie met programma's	De Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg is opgenomen in het programma Groene Stad					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2023**	**Werkelijke bijdrage 2023**	**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	0	0	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid is een vast onderdeel van de begrotings- en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf krijgt u informatie over:

- het grondbeleid van de gemeente Culemborg
- relevante ontwikkelingen en kaders, waarbinnen wij het grondbeleid uitvoeren
- onze projecten en activiteiten, met inzicht in de financiële resultaten
- de risico's die zich binnen de projecten voordoen
- de financiële gevolgen van de projecten voor de gemeentelijke jaarrekening.

Artikel 16 van de BBV stelt eisen aan de inhoud van deze paragraaf. Daaraan is voldaan. Het voeren van grondbeleid en het uitvoeren van projecten is echter een zeer complexe materie. Dat vraagt op onderdelen meer toelichting dan in een paragraaf in de jaarrekening kan worden gegeven. Daarom wordt ook dit jaar weer, tegelijk met de jaarrekening, het meerjarenprogramma grondexploitatie (MPG) uitgebracht. Hierin wordt met meer diepgang een toelichting gegeven op de projecten en activiteiten van de gemeente. Het MPG is formeel geen onderdeel van de jaarrekening, maar het helpt u om de inhoud van de jaarrekening en de begroting op het gebied van grondexploitaties nog beter te duiden. Op deze wijze kan het MPG van betekenis zijn als instrument ten behoeve van de kaderstellende en controlerende rol van de raad. De cijfers in het MPG 2024 (GZDGCB 1315939) sluiten aan bij de jaarrekening 2023.

Visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de begrotingsprogramma's

De wijze waarop wij onze rol ten behoeve van ruimtelijke doelstellingen kiezen en uitvoeren is vastgelegd in de nota grondbeleid 2020. Deze nota speelt onder meer in op de inwerkingtreding van de Omgevingswet, waarin een integrale visie op de fysieke leefomgeving centraal staat.
Het hoofddoel van het grondbeleid is het bereiken van een goed gebalanceerde gebiedsontwikkeling. Waar voor de kredietcrisis de financiële sturing soms wat dominant was, willen wij met de geactualiseerde nota een gebalanceerde gebiedsontwikkeling bereiken door drie aspecten integraal af te wegen:

1. **ruimtelijke inpassing**: getoetst wordt in hoeverre een ruimtelijke ontwikkeling aansluit op de ruimtelijke kaders.
2. **maatschappelijke effecten**: in beeld wordt gebracht hoe goed een project scoort op de vastgestelde kerndoelen door het label hoog, midden of laag.
3. **optimale businesscase**: er wordt getoetst op de elementen: sluitende grondexploitatie, risicoprofiel versus weerstandscapaciteit en de effecten op de gemeentelijke begroting op de lange termijn.

De brede afweging past bij de werkwijze in de, op 1 januari 2024 in werking getreden Omgevingswet. De afweging tussen de verschillende belangen is uiteindelijk een politieke keuze.

Wijze waarop wij grondbeleid uitvoeren

Als voorkeursrol kiest de gemeente voor het zoveel mogelijk toepassen van het regie-faciliterend grondbeleid. Het uitgangspunt daarbij is dat de gemeente bij gewenste grondexploitaties meestal zelf geen eigen grond heeft of actief grond wil verwerven, maar vooral ontwikkelingen daartoe van derden mogelijk wil maken en actief hierbij faciliteert. Marktpartijen of particulieren ontwikkelen hierbij voor eigen rekening en risico grondposities. De gemeente beperkt zich tot haar publiekrechtelijke rol. Dat wil zeggen tot het vaststellen van kaders en randvoorwaarden in ruimtelijke plannen. Bovendien is de gemeente verantwoordelijk voor de aan de ontwikkeling gerelateerde aanleg van voorzieningen van openbaar nut. De kosten die de gemeente hiervoor maakt worden verhaald op de initiatiefnemer.

Ondanks dat in Culemborg gekozen is voor de voorkeursrol van regie-faciliterend grondbeleid als uitgangspunt, sluit dit niet volledig de deur voor het incidenteel toepassen van een actieve rol. Daarin verwerft de gemeente zelf grondposities om bepaalde specifieke doelen te bereiken. Selectief kan, mits goed beargumenteerd, worden voorgesteld om actief grondbeleid toe te passen. Daarvoor is besluitvorming door de raad een voorwaarde. In de nota is opgenomen wanneer er sprake kan zijn van actief grondbeleid.

Resultaten grondexploitatie

tabel: resultaten grondexploitatie

Bouwgrond in exploitatie *]	boek-waarde 31-12-2022	boekingen 2023			boek-waarde 31-12-2023	prognose op eindwaarde				
		kosten	op-brengsten	resultaat-neming		kosten	op-brengsten	resultaat	*einde looptijd*	POC **]
Actieve grondexploitaties										
Pavijen V	2.779-	82-	252	182	2.427-	2.068-	12.611	**8.116**	*2031*	*69%*
Lanxmeer	5.785-	145-	-	-	5.930-	3.628-	4.441	**5.117-**	*2029*	*29%*
subtotaal	8.564-	227-	252	182	8.357-					
Af te sluiten grondexploitaties		***]	****]							
Sprokkelenburg	1.551	75-	-	926-	550				*2023*	*100%*
Spoorzone-West	873-	17-	-	890	-				*2023*	*100%*
subtotaal	678	92-	-	36-	550					
Verliesvoorzieningen	6.459	1.341-	-	-	5.117					
Totaal	**1.427-**	**1.661-**	**252**	**147**	**2.689-**					

*] *bedragen x € 1.000,-; negatief = investeringen;* **] *percentage of complition;* ***] *mutatie boekwaarde;* ****] *vrijval voorziening*

In de tabel *resultaten grondexploitatie* is een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de complexen bouwgrond in exploitatie (actief grondbeleid) weergegeven. Eind 2023 hebben we de grondexploitaties van Spokkelenburg en Spoorzone-West afgesloten. Met ingang van 2024 zijn er twee projecten met een vastgestelde grondexploitatie: Pavijen V en Lanxmeer.

Stationsomgeving

De gemeente heeft in juli 2021 en juli 2022 in delen van de Stationsomgeving op basis van de Wvg het voorkeursrecht gevestigd, omdat de gemeente voornemens is het gebied te transformeren naar woningbouw. Op grond daarvan heeft de gemeente de volgende panden aangekocht:

- Industrieweg 2b/Randweg 14 € 10.000.000
- Parallelweg West 4 € 641.360

De aankopen staan als 'warme grond' op de balans.

Buiten het plangebied is het pand Beesdseweg 7 (v/h Carrier) aangekocht. Dit pand is aangekocht om bedrijven die moeten worden verplaatst in verband met ontwikkeling van de Stationsomgeving een plek te bieden.

De voorbereidingskredieten en uitputting hiervan vindt u in onderstaande tabel:

Plan- & apparaatskosten *]	Beschikbaar raadskrediet		Saldo	*Lasten*	*Baten*	Restant
2022	1.400.000	*boekwaarde*	973.500	*1.023.500*	*50.000*	426.500
2023	1.200.000	*boekwaarde*	576.000	*907.500*	*331.500*	81.000
eerste helft 2024		*verwacht*	543.000	*543.000*	-	
Totaal	2.600.000		2.092.500	*2.474.000*	*381.500*	507.500
w.v. boekwaarde			***1.549.500***	*1.931.000*	*381.500*	

*] *bedragen afgerond op veelvouden van € 500*

Het saldo van de baten en lasten van € 1.549.500 vindt u als kosten van onderzoek en ontwikkeling onder de immateriële vaste activa. Bij het vaststellen van de financiële haalbaarheid van deelgebieden in de Stationsomgeving door de raad gaan deze kosten deel uitmaken van de exploitatie van die deelgebieden.

Gedetailleerde informatie over de projecten en programma's kunt u vinden in het raadsvoorstel MPG 2024 (GZDGCB 1315939).

Prognose te verwachten tussentijdse winstneming

Conform het BBV moeten winsten uit grondexploitatie worden genomen als daar voldoende zekerheid over bestaat. In de grondexploitaties van de complexen Pavijen V en Sprokkelenburg is er sprake van een verwacht voordelig resultaat (winst).

Voor de berekening van de omvang van de winst volgen we de percentage-of-completion methode (POC). Dit betekent: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Indien er daarbij nog onzekerheden bestaan over de nog te realiseren opbrengsten of kosten dan kunnen onderbouwde en berekende risico's in mindering worden gebracht bij de berekening van eventuele tussentijdse winstnemingen.

In de volgende tabel worden de (tussentijdse) winstnemingen van de complexen Pavijen V en Sprokkelenburg in de jaarrekening 2023 gepresenteerd.

	(tussentijdse) winstnemingen		
	Totaal geraamd	waarvan: reeds eerder genomen	waarvan: nu te nemen
Grondexploitaties *]			
Pavijen V	24.706	16.990	-182
Sprokkelenburg	6.207	4.731	926
Totaal	**30.913**	**21.721**	**744**
**] bedragen x € 1.000,-*			

Risicoprofiel

Reserve grondexploitatie in relatie tot risico's van de grondbedrijfsfunctie

Voor het taakveld grondexploitatie is een reserve grondexploitatie ingesteld. Hier worden (tussentijdse) winstnemingen uit grondexploitaties aan toegevoegd en onttrekkingen gedaan ten behoeve van nadelige plannen (verliesvoorzieningen), restwerken ten behoeve van afgesloten grondexploitaties en overige activiteiten.

De feitelijke stand van de reserve grondexploitatie bedraagt eind 2023 € 9,86 miljoen. Hierin zijn geen toekomstige (tussentijdse) winstnemingen en te treffen verliesvoorzieningen voor nieuwe exploitaties meegenomen.

De ondergrens van de reserve grondexploitatie wordt bepaald met het totaal gewogen negatieve risico van alle grondexploitatieprojecten. Met deze ondergrens (minimale weerstandscapaciteit) kunnen we

voorzien in de dekking als risico's zich daadwerkelijk voordoen. Het totaal van de gewogen negatieve risico's is weergegeven in de tabel *risicoanalyse grondbedrijfsfunctie*.

tabel: risicoanalyse grondbedrijfsfunctie

Gewogen negatieve risico's *]	per 31-12-2023
Projectspecifiek	
Pavijen V	974
Lanxmeer	123
Stationsomgeving	3.880
Parijsch Zuid	92
subtotaal	5.069
Particuliere initiatieven	51
Generiek	1.226
Totaal	**6.345**

*] *bedragen x € 1.000,-*

De reserve grondexploitatie maakt onderdeel uit van het gemeentelijke weerstandsvermogen. Om het optreden van risico's zoveel mogelijk te voorkomen en te sturen op aanwezige optimalisaties (positieve risico's), worden binnen de projecten passende beheermaatregelen gekozen en toegepast. Periodiek wordt de risicoanalyse op grond van nieuwe inzichten geactualiseerd. Dat kan resulteren in bijstelling van de benodigde risicodekking.

Verkenning nieuw beleid

Op haar grondgebied wil de gemeente haar bijdrage leveren aan de energietransitie en voldoende woningen ontwikkelen om de druk op haar woningmarkt te beheersen. Dat wil ze doen op een creatieve, gezonde, veilige en klimaat adaptieve manier, die past bij Culemborg. Daarvoor zullen we nieuwe stedelijke ontwikkelingsprojecten moeten opstarten en daarvoor hebben we voldoende investeringsruimte nodig binnen de reserve grondexploitatie. De reserve grondexploitatie is er om investeringen in de grondexploitatie en de daaraan verbonden grote risico's niet direct ten laste van de algemene begroting terecht te laten komen.

We werken aan het grootste deel van onze woningbouwopgave in de projecten Parijsch, Lanxmeer en de Stationsomgeving. Daarnaast faciliteren we ontwikkelingen van derden, zoals de Driehoek-Rijksstraatweg en de ontwikkeling aan de Honddijk. Ook faciliteren we kleinere transformaties, zoals Pantha Rhei en Rijksstraatweg 43.

In december heeft u ingestemd met het ter visie leggen van de ontwerp Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie geeft u richting aan de verdere uitwerking van de totale woningbouwopgave, en komen ook locaties aan de orde waar de gemeente meerdere maatschappelijke doelen wil realiseren. De kaders uit de Omgevingsvisie vertalen we in een aangepast woningbouwprogramma, inclusief financiële onderbouwing. Dat laatste doen we in het MPG deel III ('Financiële verkenning nieuw beleid'). Daarmee kunt u sturen op de financiële aspecten van het woningbouwprogramma.

Met dit deel III in de hand kan dan ook een betere inschatting worden gemaakt van het beslag op de beschikbare middelen in de reserve grondexploitatie. Vooruitlopend daarop is duidelijk geworden dat de ontwikkeling van de Stationsomgeving vraagt om grote investeringen van de gemeente. De

woningbouwopgave wordt onder de voorwaarde van cofinanciering door het Rijk en provincie gesubsidieerd. En met de ontwikkeling worden een aantal verkeersmaatregelen mogelijk, die van belang zijn voor de hele stad en voortkomen uit het GVVP. Met uw besluit over de gebiedsexploitatie van de Stationsomgeving is ook een claim gelegd op een substantieel deel van de reserve grondexploitatie.

Paragraaf Subsidieplafonds

Op grond van de Algemene subsidieverordening Culemborg 2014 stelt de gemeenteraad bij de programmabegroting jaarlijks subsidiebudgetten vast. Deze budgetten voorkomen open einde financiering. Deze werkwijze helpt bij het nog beter beheersen van subsidie uitgaven.

In de jaarrekening wordt in deze paragraaf de feitelijke realisatie aan subsidie/bijdragen per beleidsterrein gerapporteerd op basis van de vastgestelde en gewijzigde begroting 2023.

Beleidsterrein	**Subsidiebudget 2023**	
	Vastgesteld	Gerealiseerd
Veiligheid	€ 66.000	€ 64.897
Economie	€ 292.600	€ 289.000
Onderwijs	€ 359.421	€ 383.189
Sport, Cultuur en Recreatie	€ 1.844.396	€ 1.869.635
Sociaal Domein en Gezondheid	€ 4.107.487	€ 3.967.760
Totaal	**€ 6.639.304**	**€ 6.574.482**

Het subsidiebudget 2023 is vastgesteld met een taakstelling van € 251.200, hiermee wordt het totaal aan vastgestelde subsidies € 6.388.104. Daarmee is met een bedrag ter hoogte van € 64.822 ingelopen op de taakstelling.
Verder hebben we bij de najaarsrapportage 2023 een aanvullende subsidie voor Stichting Zwembad Culemborg moeten verstrekken van € 100.000.

Paragraaf Wet Open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen door de Wet open overheid (Woo). De Woo is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter en makkelijker vindbaar is. Om de transparantie te vergroten, hebben we in 2023 uitvoering gegeven aan ons beleidsvoornemen om de Woo verder te implementeren. Hiertoe zijn de volgende maatregelen genomen:

- Het college van de gemeente Culemborg heeft binnen de context van de Woo het ambitieniveau basis bepaald. Dit betekent dat we alle overheidsstukken die vallen binnen de wettelijk verplichte informatiecategorieën uiterlijk 2027 actief openbaar maken.
- Er is een uitvoeringsplan opgesteld om het publiceren van overheidsstukken in het kader van de Woo mogelijk te maken. Hiervoor worden werkprocessen aangepast, zaakgericht werken verbeterd, en een publicatieplatform ingericht om de vindbaarheid en toegankelijkheid van informatie duurzaam te verbeteren.
- Op de gemeentelijke website is een webpagina toegevoegd waar inwoners en ondernemers informatie kunnen vinden over de Woo. Als de benodigde informatie niet beschikbaar is, wordt op de website uitgelegd hoe een informatieverzoek kan worden ingediend.
- Het Klantcontactcentrum (KCC) is aangewezen als Woo-contactpersoon. De medewerkers van het KCC beantwoorden vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie.
- Medewerkers zijn bewust gemaakt van de Woo en de gevolgen voor hun werkzaamheden door middel van voorlichting en training.
- We delen kennis en informatie over de implementatie van de Woo met de gemeenten West Betuwe en Tiel, en werken nauw samen met de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BWB).

Jaarrekening

Balans

Activa - bedragen * € 1.000	31-12-2022	31-12-2023
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	974	1.261
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	30	27
Sub-totaal immateriele vaste activa	**1.004**	**1.288**
Materiële vaste activa		
Investeringen met economisch nut	71.733	82.006
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.832	12.205
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.460	5.250
Sub-totaal materiële vaste activa	**90.025**	**99.461**
Financiële vaste activa		
Kapitaal verstrekkingen aan deelnemingen	603	603
Leningen aan woningcorporaties	9.348	8.537
Leningen aan deelnemingen	5.985	4.170
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.495	2.530
Sub-totaal financiële vaste activa	**18.431**	**15.840**
Totaal vaste activa	**109.460**	**116.589**
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.428	3.240
Gereed product en handelsgoederen	505	77
Sub-totaal voorraden	**1.933**	**3.317**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	8.428	7.808
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	385	11.066
Overige vorderingen	3.432	1.304
Sub-totaal uitzettingen korter dan één jaar	**12.245**	**20.178**
Liquide middelen	262	353
Sub-totaal liquide middelen	**262**	**353**
Overlopende activa		
Het Rijk	0	975
Overige nog te ontvangen bedragen en de nog vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.159	3.077
Sub-totaal overlopende activa	**4.159**	**4.052**
Totaal vlottende activa	**18.599**	**27.900**
Totaal generaal	**128.059**	**144.489**
Recht op verliescompensatie Vennootschapsbelasting	1.304	297

Passiva - bedragen * € 1.000	31-12-2022	31-12-2023
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	6.276	7.947
Bestemmingsreserves	26.447	26.226
Gerealiseerde resultaat	5.811	2.959

Sub-totaal eigen vermogen	**38.534**	**37.132**
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV artikel 44 lid 1a/b)	2.309	2.616
Voorzieningen ter egalisering van kosten (BBV artikel 44 lid 1c)	3.784	4.951
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen (BBV art. 44 lid 1d) en van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (BBV artikel 44 lid 2)	4.515	2.766
Sub-totaal voorzieningen	**10.608**	**10.333**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	58.515	74.902
Openbare lichamen	90	90
Sub-totaal vaste schulden één jaar of langer	**58.605**	**74.992**
Totaal vaste passiva	**107.747**	**122.457**
Vlottende passiva		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	2.000	0
Overige schulden	6.046	11.367
Sub-totaal schulden korter dan één jaar	**8.046**	**11.367**
Overlopende passiva		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	10.747	10.512
Nog te betalen overige verplichtingen	1.519	153
Sub-totaal vlottende passiva	**12.266**	**10.665**
Totaal vlottende passiva	**20.312**	**22.032**
Totaal generaal	**128.059**	**144.489**

Gegarandeerde geldleningen	**119.511**	**107.000**

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000

Programma	Raming 2023 vóór wijziging			Raming 2023 ná wijziging			Realisatie 2023			Realisatie 2022		
Baten en lasten Exclusief reservemutaties	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Bestuur en Ondersteuning	604	14.271	-13.667	607	16.886	-16.279	1.821	16.684	-14.863	1.022	15.174	-14.152
Veiligheid	42	3.450	-3.407	42	3.668	-3.625	68	3.708	-3.640	137	3.262	-3.125
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	290	4.502	-4.212	290	5.217	-4.927	334	4.442	-4.108	266	4.309	-4.043
Economie	6.143	6.850	-707	320	1.149	-829	119	1.161	-1.042	197	1.028	-830
Onderwijs	310	4.109	-3.799	310	4.293	-3.982	2.041	5.903	-3.862	1.403	4.719	-3.316
Sport, Cultuur en Recreatie	547	5.420	-4.873	547	5.990	-5.443	1.019	6.188	-5.169	785	5.691	-4.906
Sociaal domein en Gezondheid	8.114	39.293	-31.179	9.217	43.757	-34.540	13.585	48.228	-34.644	11.039	43.741	-32.701
Duurzaamheid	7.252	5.730	1.522	7.252	6.162	1.090	8.790	7.064	1.726	7.299	5.861	1.438
Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	6.595	11.636	-5.041	5.822	11.261	-5.439	5.330	8.294	-2.964	2.451	7.095	-4.643
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	66.191	1.956	64.235	68.804	1.892	66.912	69.762	2.599	67.163	67.447	1.220	66.227
Saldo van baten en lasten (Excl. reservemutaties)	**96.089**	**97.216**	**-1.128**	**93.213**	**100.276**	**-7.063**	**102.870**	**104.272**	**-1.402**	**92.047**	**92.099**	**-51**

Bedragen x € 1.000

Toevoeging/onttrekking aan reserves	Raming 2023 vóór wijziging			Raming 2023 ná wijziging			Realisatie 2023			Realisatie 2022		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Bestuur en Ondersteuning	12	0	12	52	0	52	50	0	50	12	0	12
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	175	0	175	175	0	175	163	20	143	142	0	142
Onderwijs	69	0	69	69	0	69	69	0	69	76	0	76
Sport, Cultuur en Recreatie	383	0	383	383	0	383	383	0	383	467	0	467
Sociaal domein en Gezondheid	33	30	3	602	30	572	602	30	572	247	21	226
Duurzaamheid	0	0	0	0	0	0	55	0	55	0	0	0
Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	0	0	0	917	2.150	-1.233	176	2.150	-1.974	199	0	199
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	665	0	665	6.264	0	6.264	5.061	0	5.061	4.739	0	4.739
Totaal mutaties reserves	**1.338**	**30**	**1.308**	**8.464**	**2.180**	**6.284**	**6.560**	**2.200**	**4.360**	**5.883**	**21**	**5.862**

Bedragen x € 1.000

Gerealiseerd resultaat	Raming 2023 vóór wijziging			Raming 2023 ná wijziging			Realisatie 2023			Realisatie 2022		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Gerealiseerd resultaat	97.427	97.246	181	101.677	102.456	-780	109.430	106.471	2.958	97.931	92.120	5.811

De samenstellende delen tellen niet altijd op tot de totalen. Dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Bedragen x € 1.000

Bestuur en Ondersteuning	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten	92.099	97.216	100.276	104.272	-3.996
Baten	-92.047	-96.089	-93.213	-102.870	9.657
1.Saldo van baten en lasten	**-51**	**-1.128**	**-7.063**	**-1.897**	**5.166**
Stortingen in reserves	21	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	5.883	665	6.264	5.061	-1.203
Stortingen in reserves	21	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	5.883	12	52	50	-2
Stortingen in reserves	21	0	0	20	-20
Onttrekkingen aan reserves	5.883	175	175	163	-12
Stortingen in reserves	21	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	5.883	69	69	69	0
Stortingen in reserves	21	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	5.883	383	383	383	0
Stortingen in reserves	21	30	30	30	0
Onttrekkingen aan reserves	5.883	33	602	602	0
Stortingen in reserves	21	0	2.150	2.150	0
Onttrekkingen aan reserves	5.883	0	917	176	-741
Stortingen in reserves	21	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	5.883	0	0	55	55

Toelichtingen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden opgenomen voor zover zij op balansdatum een feitelijk recht vormen. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en op basis van de Notitie van de Commissie BBV een voorziening wordt gevormd voor verlofsparen en bovenwettelijk verlof van een niet vergelijkbare volume.

Vergelijkende cijfers 2022 Balans :

Het recht op verliescompensatie Vennootschapsbelasting is ten opzichte van de definitieve jaarrekening voorgaand jaar aangepast van nihil naar 1.304.

Vergelijkende cijfers2022 baten en lasten per programma

De programma-indeling is met ingang van 2023 gewijzigd. De programma's in de begroting en jaarrekening 2022 waren:

- Zorgzame stad
- Sociale stad
- Groene stad
- Leefbare stad
- Ondernemende stad
- Algemene dekkingsmiddelen

De programma's in 2023 zijn:

- Programma Bestuur en Ondersteuning
- Programma Veiligheid
- Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat
- Programma Economie
- Programma Onderwijs
- Programma Sport, Cultuur en Recreatie
- Programma Sociaal domein en Gezondheid
- Programma Duurzaamheid
- Programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte
- Programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Binnen de programma's zijn de cijfers ingedeeld naar taakvelden. De taakvelden zijn gelijk gebleven. De cijfers uit de jaarrekening 2022 per taakveld zijn in deze jaarrekening opgenomen als vergelijkende cijfers binnen de nieuwe programma-indeling.

Balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze materiële vaste activa (waaronder bedrijfs- en kantoorgebouwen, scholen en vervoermiddelen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van

derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Slijtende investeringen worden vanaf het jaar na afsluiting van het krediet lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut waarvan het investeringskrediet na 1 januari 2012 beschikbaar is gesteld worden geactiveerd. De afschrijvingstermijn is niet langer dan de verwachte toekomstige levensduur. Het investeringsbedrag wordt volledig geactiveerd, onder aftrek van bijdragen van derden.

De volgende materiële vaste activa worden afgeschreven in:

Automatisering	3-7 jaar: automatiseringsapparatuur
Inventaris	10 jaar: telefooninstallaties 10 jaar: meubilair
Vervoermiddelen	7-10 jaar: aanhangwagens, personenauto's en lichte motorvoertuigen
Gebouwen	50 jaar: nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen 50 jaar: nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen (restwaarde 0-30%) 50 jaar: nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke bedrijfsgebouwen 25 jaar: renovatie, restauratie/aankoop woonruimten, en schoolgebouwen 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen 50 jaar: sporthallen/gymzalen 25 jaar: renovatie, sporthallen/gymzalen 15 jaar: technische installaties in gebouwen 10 jaar: zonnepanelen
Terreinen	10-30 jaar: speelvoorzieningen 12 jaar: kunstgrasvelden toplaag 40 jaar: kunstgrasvelden onderlaag 30 jaar: sportterreinen 10-50 jaar: groenvoorzieningen
Infrastructuur	maximaal 60 jaar: rioleringen; volgens Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) maximaal 50 jaar: wegen, pleinen en rotondes 25 jaar: bruggen, hout 60 jaar: bruggen, beton/staal 40 jaar: openbare verlichting, masten 30 jaar: openbare verlichting, led-panels, led-armaturen 20 jaar: openbare verlichting, armaturen (geen led), kabels (bovengronds)

Via een raadsbesluit kan gemotiveerd afgeweken worden van deze termijnen.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs minus de reeds gedane aflossingen. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en

BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves en bestemmingsreserves, evenals het gerealiseerd resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren

groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid over onderhoud nader uiteengezet.

Naar aanleiding van de CAO Gemeenten is er bij verlofsparen sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die geen voorspelbare opbouw of afbouw kennen. Hier is een voorziening voor gevormd dat aansluit op de Notitie van de Commissie BBV. Omvang van de voorziening is gelijk aan het bovenwettelijke verlof per balansdatum. Dit is inclusief het verlofsparen en daarnaast is rekening gehouden met opslag sociale lasten.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de paragraaf financiering zijn de borg- en garantstellingen gespecificeerd en toegelicht.

Grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hierboven vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Conform het BBV worden de mutaties in reserves, zowel bij de begroting als bij de rekening, separaat verantwoord. Zowel het totaal van saldo van baten en laten als het resultaat zijn hierdoor inzichtelijk.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid.

Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader 2023 zoals door de gemeenteraad is vastgesteld (vastgesteld op 7 maart 2024) ;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario’s in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en

onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld.

- Ten aanzien van het M&O criterium is de beleidsnotitie M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van november 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van 0,1% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende 2023.

Immateriële vaste activa *€ 1.000	Stand per 31-12-2022	Investe-ingen	Desinves-teringen	Bijdrage van derden	Afschrijvingen	Afwaarde-ringen	Stand per 31-12-2023
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	974	619	0	-332	0	0	1.261
Bijdrage in activa van derden	30	0	0	0	3	0	27
Totaal immateriële vaste activa	**1.004**	**619**	**0**	**-332**	**3**	**0**	**1.288**

De toename in de kosten van onderzoek en ontwikkeling komt door de voorbereidingskosten die zijn gemaakt voor de toekomstige ontwikkeling in het Stationsgebied.

Materiële vaste activa

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut en investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut weer:

Materiële vaste activa * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Inves-teringen	Desinves-teringen	Bijdrage van derden	Afschrij-vingen	Stand per 31-12-2023
Terreinen en gronden	19.175	6.996	0	0	51	26.120
Bedrijfsgebouwen	40.501	5.244	0	0	1.441	44.304
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	3.796	75	0		313	3.558
Vervoermiddelen	859	32	0	0	119	772
Machines, apparaten en installaties	3.864	559	0	16	395	4.012
Overige materiële vaste activa	3.538	118	0	0	415	3.241
Investeringen met economisch nut:	71.733	13.024	0	16	2.734	82.007
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.832	0	0	0	627	12.205
Overige investeringen met economisch nut	12.832	0	0	0	627	12.205
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	5.460	1.610	0	1.223	598	5.249

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.460	1.610	0	1.223	598	5.249
Totaal materiële vaste activa	**90.025**	**14.634**	**0**	**1.239**	**3.959**	**99.461**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn:

- Gronden en terreinen: Aankoop Carrier. In 2023 is in verband met de toekomstige ontwikkelingen in het stationsgebied het Carrier terrein als warme grond aangekocht
- Bedrijfsgebouwen: Zwembad de Waterlinie
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken economisch nut: Aanpassing terrein Parallelweg Oost
- Machines, apparaten en installaties: Vervanging toegangsverleningssysteem Stadskantoor
- Grond-, weg- en waterwerken maatschappelijk nut: Investering binnenstad

De gronden die een boekwaarde hebben binnen de post terreinen en gronden zijn niet in erfpacht uitgegeven.

Financiële vaste activa

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

Financiële vaste activa * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Inves-teringen	Des-inves-teringen	Aflos-singen	Afwaar-derin-gen	Stand per 31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan deelnemeningen	603	0	0	0	0	603
Leningen aan woningcorporaties	9.348	0	0	811	0	8.537
Leningen aan deelnemingen	5.985	0	0	1.815	0	4.170
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.495	1.240	0	1.205	0	2.530
Totaal financiële vaste activa	18.431	1.240	0	3.831	0	15.840

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraden * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.428	3.240
Gereed product en handelsgoederen	505	77
Totaal	**1.933**	**3.317**

De post gereed product en handelsgoederen heeft betrekking op het restaurant bij de jachthaven. De waarde hiervan is aangepast naar de verwachte verkoopwaarde.

Boekwaarden en voorziening bouwgronden in exploitatie kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Investeringen	Opbrengsten	Winstuitname/ afsluiten complex	Boekwaarde per 31-12-2023	Voorziening verliesgevend complex	Stand per 31-12-2023
Pavijen V	2.779	82	-252	-182	2.427	0	2.427
Lanxmeer	980	145	0	0	5.930	-5.117	813
Spoorzone West	-781	17	0	763	0	0	0
Sprokkelenburg	-1.551	75	0	1.476	0	0	0
Totaal	1.428	319	-252	2.057	8.357	-5.117	3.240

Winstuitname

Bij de grondexploitatie Pavijen een eerder genomen tussentijdse winst gecorrigeerd met € 105.000.
De grondexploitatie Spoorzone West is afgesloten met een positief resultaat van € 763.000.
Sprokkelenburg sluiten we in 2024 af met een positief resultaat, hier staat nog wel een restwerkenbudget van € 550.000 open.

Voorzieningen

Voor grondexploitaties met een negatief eindsaldo is een verlies voorziening getroffen op eindwaarde.

Parameters

In de grondexploitatie zijn de volgende parameters gebruikt:
Rente 1,5%
Indexatie:

- Uitgaven 2% - 3%
- Inkomsten 1,5% - 2%

De verwachte opbrengsten aan het einde van het project zijn op eindwaarde (kosten en opbrengsten inclusief indexatie en rente).

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie * € 1.000	Kosten	Op-breng-sten	Looptijd	Resultaat
Pavijen V	2.068	-12.611	2031	8.116
Lanxmeer	3.628	-4.441	2029	-5.117
Totaal	5.696	-17.052		2.999

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Vorderingen op openbare lichamen * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
a1. Belastingdienst: BTW Compensatie Fonds/BTW	6.314	6.339
d. Overige openbare lichamen (waterschappen en gemeenten)	2.114	1.469
Totaal	**8.428**	**7.808**

De belangrijkste vorderingen op de openbare lichamen hebben voornamelijk betrekking op vorderingen op de belastingdienst (BTW-compensatiefonds) van totaal € 6.000.000, vorderingen op Ministerie van Financiën € 690.000, vorderingen op Ministerie van Onderwijs € 241.000, vordering op BSR van € 138.000, vordering op Veiligheidsregio Gelderland-Zuid € 113.000 en een vordering op provincie Gelderland € 83.000.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Uitzettingen in de schatkist met rente typische looptijd < jaar	385	11.066
Totaal	**385**	**11.066**

Schatkistbankieren

De Regeling Schatkistbankieren decentrale overheden verplicht gemeenten eventuele overschotten in liquide middelen, die uitkomen boven een drempelbedrag te storten op een speciale bankrekening

die de gemeente aanhoudt bij het Ministerie van Financiën. Het drempelbedrag is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. Het storten gebeurt dagelijks via het afromen van het saldo van de BNG bankrekening.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.948**	**1.948**	**1.948**	**1.948**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**347**	**327**	**280**	**291**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.601	1.622	1.668	1.658
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	97.427	97.427	97.427	97.427
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	97.427	97.427	97.427	97.427
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
(1) = (4b)*0,02 of (4c)*0,002 + € 10,0 miljoen met een minimum van € 1.000.000	Drempelbedrag	1.948	1.948	1.948	1.948
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	31.244	29.756	25.786	26.776
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	347	327	280	291

In 2023 is er geen overschrijding van het drempelbedrag geweest.

Overige vorderingen * 1.000	**Stand per 31-12-2022**	**Stand per 31-12-2023**
Debiteuren	3.060	634
Debiteuren bijstand	372	367
Rekeningcourant SVN 9471		303
Totaal overige vorderingen	**3.432**	**1.304**

Voorzieningen oninbaarheid : In de debiteurensaldi zijn dubieuze posten begrepen, waarvoor voorzieningen zijn getroffen:

- € 72.000 voor dubieuze debiteuren algemeen
- € 113.000 voor dubieuze debiteuren belastingen
- € 760.000 voor dubieuze debiteuren sociale zaken

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten.

Liquide middelen * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
BNG 28.50.01.728	238	352
ABN-AMRO 47.01.25.381	23	0
ABN-AMRO 46.27.83.405 SD	1	1
Totaal	**262**	**353**

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Overlopende activa * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Stand per 31-12-2023
Nog te ontvangen Rijk	0	975	0	975
Overige nog te ontvangen bedragen	4.159	1.069	2.151	3.077
Totaal	**4.159**	**2.044**	**2.151**	**4.052**

Nog te ontvangen Rijk

De post nog te ontvangen Rijk kan als volgt onderscheiden worden:

Overlopende activa * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Stand per 31-12-2023
A16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	0	956	0	956
C92 Informatiepunten digitale overheid	0	29	0	29
Totaal	**0**	**975**	**0**	**975**

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de verschillende reserves en het jaarrekeningresultaat. Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Bedragen x € 1.000	Stand 31-12-2022	Resultaat 2022	Vermeer-deringen	Vermind-eringen	Stand 31-12-2023
Algemene reserve	6.276	2.443	-	772	7.947
Bestemmingsreserves					
Reserve precariobelasting	4.697	-813	-	1.380	2.504
Reserve bovenwijkse voorzieningen	473	-	2.150	-	2.623
Reserve internationale samenwerking	179	-	-	50	129
Reserve buurtbudgetten	100	-	30	33	97
Reserve grondexploitatie	9.814	202	-	151	9.865
Reserve GVVP	1.316	-	-	25	1.291
Reserve Flexibele arbeidsvoorwaarden	24	-	-	-	24
Reserve Parkeercompensatiefonds	54	-	-	20	34
Reserve flexibiliteit en mobiliteit	73	-	-	-	73
Reserve Sociaal domein	568	-	-	568	-0
Reserve resultaatbestemming	78	2.579	-	2.579	78
Reserve kapitaallasten	8.609	-	20	707	7.922
Reserve reorganisatie	219	350	-	219	350
Reserve Energietransitie	242	1.049		55	1.236
Totaal bestemmingsreserves	**26.447**	**3.367**	**2.200**	**5.788**	**26.226**
Totaal reserves	**32.723**	**5.810**	**2.200**	**6.560**	**34.173**
Resultaat	5.811	-5.811	2.959		2.959
Totaal eigen vermogen	**38.534**	**-**	**5.159**	**6.560**	**37.132**

Algemeen

Het totaal van de reserves laat in volume een afname zien. De reserves zijn te onderscheiden in de algemene - vrije - reserve en bestemmingsreserves. In enkele bestemmingsreserves zijn vrije delen beschikbaar.

De onttrekking van de reserve kapitaallasten betreft de dekking van de afschrijvingen.
De aard en reden van de reserves en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan kunnen als volgt worden toegelicht.

Algemene reserve	
Aard/reden	
Het vormen van een financiële buffer voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd of die ontoereikend zijn.	
Onttrekkingen	
Incidentele dekking begroting 2023	44
Incidentele dekking uit najaarsrapportage 2023 Wet Open Overheid	115
Incidentele dekking uit najaarsrapportage 2023 Energietoeslag	613
	772

Reserve precariobelasting	
Aard/reden	
Deze reserve is ingesteld vanwege de onzekerheden of deze gelden ook daadwerkelijk worden ontvangen, vanwege de destijds ingestelde bezwarenprocedure.	
Onttrekkingen	
Incidentele dekking begroting 2023 investeren binnenstad	39
Groenbeleid en versterken biodiversiteit	91
Ontwikkeling spoorzone/inrichting Stationsomgeving (naar bovenwijks)	250
Tunnel langzaam verkeer (naar bovenwijks)	1.000
	1.380

Reserve bovenwijkse voorzieningen	
Aard/reden	
Deze reserve is bestemd ter dekking van projecten en voorzieningen met een bovenwijks karakter.	
Toevoegingen	
Ontwikkeling spoorzone/inrichting Stationsomgeving (van precario)	250
Tunnel langzaam verkeer (van precario)	1.000
Bijdrage CV Parijsch	900
	2.150

Reserve internationale samenwerking	
Aard/reden	
Deze reserve is bedoeld voor structurele bijdragen aan lokale organisaties op het terrein van internationale duurzame ontwikkeling.	
Onttrekkingen	
Incidentele dekking begroting 2023	10
Donatie slachtoffers aardbeving Turkije en Syrië	40

	50

Reserve buurtbudgetten	
Aard/reden	
Deze reserve is ingesteld met het doel het vergroten van betrokkenheid van bewoners bij hun buurt door het intensiveren van communicatie en participatie. Dit vindt onder meer plaats door het werken met wijkteams en samenwerking met partners.	
Toevoegingen	
Jaarlijkse storting	30
Onttrekkingen	
Besteding 2023	33

Reserve grondexploitatie	
Aard/reden	
De reserve bouwgrondexploitatie is gevormd uit resultaten op de grondexploitaties uit het verleden. Door vroegtijdige winstnemingen vinden er nu eerder toevoegingen plaats. De reserve is bestemd voor het afdekken van lopende verplichtingen, van voorgenomen besluiten en als buffer om tegenvallers in de lopende exploitaties op te vangen.	
Toevoegingen	
Woningbouwlocaties	151

Reserve GVVP	
Aard/reden	
De reserve spoorse doorsnijdingen heeft als doel om de kosten, die naar verwachting met dit project gemoeid zijn, af te dekken.	
Onttrekkingen	
Onderzoek fietsbrug	25

Reserve Flexibele arbeidsvoorwaarden
Aard/reden
Deze reserve is in 2009 ingesteld ter bekostiging van flexibele arbeidsvoorwaarden. Vanaf de begroting 2020 is er geen storting en/of onttrekking meer bepaald.

Reserve Parkeercompensatiefonds
Aard/reden
Het bekostigen van parkeervoorzieningen, die moeten worden gemaakt, omdat de aanvrager van een bouwplan niet op de eigen kavel kan voorzien in de parkeerplaatsen

Onttrekkingen	
Aanleg parkeerkoffer Rietveldseweg	20

Reserve flexibiliteit en mobiliteit

Aard/reden

Deze reserve is gevormd ten tijde van de personele bezuinigingsronde 2014 en was bedoeld om incidentele kosten op te vangen.

Reserve Sociaal domein

Aard/reden

Gelet op alle onzekerheden rondom de uitvoering van de activiteiten van het sociaal domein is bij de najaarsrapportage 2015 besloten om tijdelijk een reserve in te stellen. Via deze reserve werden in eerste instantie overschotten toegevoegd en worden vanaf 2017 tekorten afgedekt.

Onttrekkingen	
Investeringsagenda transformatie sociaal domein	444
Vrijval restant reserve sociaal domein	124
	568

Reserve resultaatbestemming

Aard/reden

Bij het opmaken van een jaarrekening worden budgetten, die in het lopende jaar incidenteel niet tot besteding zijn gekomen, geparkeerd en voor uitvoering in het komende jaar weer beschikbaar gesteld.

Onttrekkingen	
Overheveling budgetten uit 2022	2.579

Reserve kapitaallasten

Aard/reden

Dit is een zogenaamde geblokkeerde reserve omdat de middelen in deze reserve zijn bestemd om de afschrijvingslasten van reeds uitgevoerde specifieke investeringen af te dekken.

Toevoegingen	
Aanleg parkeerkoffer Rietveldseweg	20
Onttrekkingen	
Dekking kapitaallasten	707

Reserve reorganisatie

Aard/reden

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2018 is besloten tot instelling van deze reserve. De middelen vanuit deze reserve zijn bedoeld om specifieke personele frictiekosten af te dekken.	
Onttrekkingen	
Restant claim reorganisatie uit 2022	219

Reserve Energietransitie	
Aard/reden	
Beschikbaar houden van incidentele middelen energietransitie.	
Onttrekkingen	
Investeringsagenda: Waterstof voor ondernemers	55

Voorzieningen

Omschrijving	Stand 31-12-2022	Dotaties	Aanwen-dingen	Vrijval	Stand 31-12-2023
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen, alsmede risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (BBV art. 44.1. a/b)					
Pensioenen wethouders	1.873	74	75	0	1.872
Wachtgelden wethouders	298	0	59	239	0
Bovenwettelijk verlof	0	153	0	0	153
Nog te betalen kosten afgesloten grondexploitaties	0	550	0	0	550
Verlofsparen	138	-97	0	0	41
	2.309	680	134	239	2.616
Voorzieningen ter egalisering van kosten (BBV art. 44.1.c)					
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.546	995	266	0	2.275
Onderhoud wegen	1.770	523	138	0	2.155
Baggeronderhoud	325	85	38	0	372
Beschoeiingen watergangen	143	6	0	0	149
	3.784	1.609	442	0	4.951
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven (BBV art. 44.1.d) en voor van derden verkregen middelen (BBV art. 44.2)					
Vervangingsinvesteringen riolering	3.088	424	757	0	2.755
Egalisatie voorziening riolering	1.427	0	1.416	0	11
	4.515	424	2.173	0	2.766
Totaal voorzieningen	**10.608**	**2.713**	**2.749**	**239**	**10.333**

- De voorziening pensioenen wethouders is bestemd voor de lopende en toekomstige pensioenverplichtingen van (voormalige) wethouders. De verplichting is actuarieel bepaald op basis van onder andere de opgebouwde rechten, de levensverwachting en de rente en gebaseerd op de BZK-methode. Op termijn moeten waarschijnlijk de regels voor pensioenfondsen volgens het nieuw Financieel toetsingskader (nFTK) worden toegepast. De pensioenverplichting volgens deze methode komt € 1,1 miljoen hoger uit.
- De voorziening wachtgeld wethouders is gevormd voor de afwikkeling van het wachtgeld van de vertrokken wethouders.
- De voorziening nog te betalen kosten afgesloten grondexploitaties is gevormd voor de resterende uitgaven voor project Sprokkelenburg voor een bedrag van € 0,55 miljoen.
- Op basis van de nieuw CAO is het voor een ambtenaar mogelijk om verlof te sparen met een bepaald doel. Dat doel kan dan bijvoorbeeld zijn om een sabbatical periode op te nemen, maar ook om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden." Het BBV geeft aan dat er een voorziening moet worden opgenomen voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van niet gelijke omvang. Bij alle uren die conform de CAO-gemeenten als bron kunnen dienen voor het verlofsparen is sprake van een niet gelijke omvang van de opbouw en afbouw. Hierdoor is de jaarlijkse omvang van deze arbeidskostengerelateerde verplichting niet gelijk. Voor deze verlofuren moet dan ook een voorziening op de balans worden opgenomen.
- De voorziening onderhoud wegen is gebaseerd op het meerjarenplan wegen.
- De voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen is gebaseerd op het meerjarenplan onderhoud aan die gebouwen. Er vindt jaarlijks een vaste storting plaats vanuit de exploitatie. De werkelijke kosten voor groot onderhoud zijn aan de voorziening onttrokken.
- De voorziening baggeronderhoud gemeentelijke wateren wordt aangewend om de omvang van waterberging op een wettelijk niveau te houden; de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse kosten. De werkelijke kosten zijn ten laste van de voorziening gebracht.
- De voorziening groot onderhoud beschoeiingen watergangen wordt gebruikt voor het groot onderhoud van de beschoeiingen; de jaarlijkse dotatie is gebaseerd op het vastgestelde plan en de werkelijke uitvoeringskosten zijn ten laste van de voorziening gebracht.
- De egalisatievoorziening riolering is ingesteld voor het in stand houden van het rioleringsnetwerk en het voldoen aan de wettelijke normen, welke gelden voor het waterbeheer. Op basis van de werkelijke kosten en opbrengsten vindt een vereffening plaats.
- De dotatie van middelen aan de voorziening riolering is gebaseerd op het vastgestelde GRP en deze middelen worden aangewend voor de dekking van de werkelijke kosten van uitgevoerde vervangingsinvesteringen.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2023:

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Vermeer-deringen	Aflos-singen	Stand per 31-12-2023
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	58.515	26.365	9.978	74.902
Openbare lichamen	90	0	0	90
Totaal vaste schulden	**58.605**	**26.365**	**9.978**	**74.992**

De rentelast in 2023 voor langlopende leningen bedroegen € 1.044.000.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bank- en girosaldo * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	2.000	0
Totaal bank- en girosaldo	**2.000**	**0**

Overige schulden * € 1.000	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Crediteuren algemeen	3.852	5.948
Rekeningcourant SVN 9470		302
Diverse schulden	2.194	5.117
Totaal overige schulden	**6.046**	**11.367**

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen post overlopende passiva kan als volgt gespecificeerd worden:

Overlopende passiva *€ 1.000	Stand per 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/ terugbetalingen	Stand per 31-12-2023
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren - Rijk - Overige Nederlandse overheidslichamen	10.747	1.525	313	10.512
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	1.520	390	0	153
Totaal overlopende passiva	**12.267**	**1.915**	**313**	**10.665**

Specificatie van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te besteden	31-12-2022	Ontvangsten	Uitgaven	Vrijgevallen	31-12-2023
Europese overheidslichamen:					
Totaal Europese overheidslichamen	0	0		0	0
Rijk:					
B2 Toeslagenproblematiek	0	27	27	0	0
C9 WBI subsidie	7.866	0	228	0	7.638
C32 Uitkering ventilatie scholen	928	0	806	0	122
C43 Regeling reductie energiegebruik woningen	9	0	9	0	0
C55 Subsidie energiearmoede	470	147	56	0	561
C94 Verduurzaming slecht geisoleerde woningen	0	497	0	0	497
C95 Nationaal programma Lokale warmtetransitie	0	318	318	0	0
D8 Onderwijsachterstandenbeleid	414	773	685	0	502
D14 COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	397	0	204	0	193
D19 Tijdelijke onderwijs huisvesting ontheemden	90	90	28	0	152
F28 Uitoveringsmiddelen klimaatakkoorden	0	528	477	0	51
G10 Inburgering	0	308	121	0	187
G13 Onderwijsroute 2022	0	27	27	0	0
H4 Specifieke uitkering stimulering Sport	63	113	0	176	0
H8 Regeling SPUK akkoord 2020-2022	54	0	23	17	14
H12 Lokale preventieakkoorden en -aanpakken	0	20	20	0	0
H25 IJsbanen en zwembaden	98	0	0	89	9
H30 Brede SPUK	0	476	420	0	56
H32 Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	0	226	0	108	118
Totaal Europese overheidslichamen	10.389	3.550	3.449	390	10.100
Overige Nederlandse overheidslichamen:					
Provincie: stationsomgeving	200	200	0	55	345
Provincie: landschap en biodiversiteit	58	0	58	0	0
Provincie: coordinator bedrijven	0	100	0	48	52
A14B lokale aanpak Radicalisering, extremisme en terroris	0	55	55	0	0
A20B Radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-202	0	62	62	0	0
C75B Regiodeals 3e tranch	100	0	100	0	0
E44B Impulsregelingen klimaatadaptatie 2021-2027	0	159	159	0	0
H35B Specifieke uitkering integraal zorgakkoord (IZA, via	0	231	216	0	15
Totaal Europese overheidslichamen	358	807	650	103	412
Totaal	**10.747**	**4.357**	**4.099**	**493**	**10.512**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De inventarisatie van de financiële verplichtingen, waaraan wij ons als gemeente hebben verbonden, maar die niet direct uit de balans blijken geeft het volgende beeld:

Onderwerp (activiteit)	Periode tot en met	Contractwaarde ultimo 2023
1. Verlofsaldi medewerkers gemeente Culemborg per 31 december	2023	€ 620.000
2. Diverse EU-contracten en andere doorlopende contracten	2025	€ 3.613.000
3. Garantstellingen	2023	€ 107.000.000
4. Eigen bijdrage CAK		€ 0

Toelichting op deze activiteiten:

1. De verlofuren van de medewerkers per einde boekjaar zijn gewaardeerd tegen het gemiddelde loonkostenniveau met een opslag van 20% voor sociale lasten;

2. Betreft diverse aanbestede contracten, die nog doorlopen naar volgende jaren. Het gaat om Vattenfall Sales Nederland b.v., Green Choice Zakelijk BV, Gebr. M. en W. Bron BV, BoomTotaalzorg en Gebr. De Ronde.
3. De gemeente staat garant voor leningen die verband houden met woningbouw voor zowel particulieren (hypotheken) als woningbouwcoöperaties. Garant staan betekent in dit geval dat de gemeente de rente- en aflossingsverplichtingen van de leningen (deels) garandeert. De gemeente is ook de zogenaamde achtervang voor leningen verstrekt onder WSW-borging. WSW staat voor Waarborgfonds Sociale Woningbouw. woningbouwcoöperaties kunnen bij bankinstellingen leningen krijgen voor sociale woningbouw als het WSW garant staat. De garantstelling geldt voor 50% van de aflossingen en rente.
4. Gemeente Culemborg ontvangt overzichten van het CAK met diverse gegevens; door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten is de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend voor de gemeente om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid als geheel vast te kunnen stellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdrage door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Gemeente Culemborg kan hierdoor geen zekerheid geven over de omvang en hoogte van de eigen bijdrage.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die invloed hebben op 2023

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Vanaf de programmabegroting 2023 verloopt het resultaat als volgt:

Bedragen x € 1.000	2023
Financieel perspectief vastgestelde begroting 2023	181
Voorjaarsrapportage 2023	-1.962
Financieel perspectief na voorjaarsrapportage 2023	**-1.781**
Najaarsrapportage 2023	1.002
Financieel perspectief na de najaarsrapportage 2023	**-779**

Het boekjaar 2023 sluit af met resultaat van € 2.959.000 positief. Dit is hoger dan het financieel perspectief na de najaarsrapportage 2023

Het resultaat ziet er nu als volgt uit: x € 1.000

Financieel perspectief na de najaarsrapportage 2023	**-779**
Werkelijke jaarresultaat 2023	+2.959
Verschil 2023 ten opzichte van prognose	**3.738**

In een volgende sub paragraaf worden de financiële resultaten en analyses per programma in beeld gebracht. Hier worden de resultaten taakniveau gespecificeerd en toegelicht.

In onderstaande tabel is het jaarrekeningresultaat 2023 en bestemming hiervan weergegeven:

Werkelijke jaarresultaat 2023	**2.959**
Resultaatbestemmingen:	
1. Toevoegen aan Bestemmingsreserve grondexploitaties	676
2. Toevoegen aan Bestemmingsreserve GVVP	763
3 . Toevoegen aan Bestemmingsreserve Vluchtelingenopvang	511
3. Toevoegen aan Bestemmingsreserve resultaatbestemmingen 2023	1.148
Jaaarresultaat 2023 na resultaatbestemmingarresultaat 2023 na resultaatbestemming (negatief)	**139**

1. Tussentijdse resultaten binnen de grondexploitatie worden zoals afgesproken toegevoegd of onttrokken aan de bestemmingsreserve grondexploitaties.
2. Vanuit de afgesloten grondexploitatie spoorzone west stond nog een bijdrage aan de spoortunnel geraamd. Het positieve resultaat van deze grondexploitatie bij afsluiten wordt nu voor dit doel gestort in de reserve GVVP.
3. In 2023 is de ontvangen bijdragen voor de opvang van vluchtelingen hoger dan de gemaakte kosten. Het voordeel dat hier ontstaat wordt voorgesteld om toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve vluchtelingenopvang. In 2024 wordt een analyse uitgevoerd of alle kosten juist zijn toegerekend. Daarna willen we de balans opmaken met het werkelijke resultaat en de bestemming hiervan
4. Dit betreft budgetoverhevelingen. Van de voorgestelde overhevelingen is vastgesteld dat het belangrijk of noodzakelijk is dat ze alsnog uitgevoerd worden, omdat het activiteiten zijn die horen bij vastgestelde beleidsvoornemens en veelal reeds in gang gezet zijn.

Financiële resultaten en analyses per programma

Algemeen

I Verschillenanalyse

Als interne richtlijn is gehanteerd dat afwijkingen groter dan € 50.000 op beleidsproductenniveau nader worden toegelicht. Uitgangspunt is dan de jaarcijfers in relatie tot de raming na laatste wijziging. Bij alle programma's vindt u een dergelijke verantwoording. Indien er geen afwijkingen van betekenis zijn dan is over betreffend beleidsproduct niets vermeld.

II Analyse begrotingsrechtmatigheid

De raad heeft de baten en lasten geautoriseerd op programmaniveau. Het is noodzakelijk om inzicht te geven in de uitputting van de geraamde baten en lasten op dat niveau om te bepalen of de uitvoering van de begroting rechtmatig is geweest.
Overzicht van de lasten per programma geeft het volgende beeld:

	Programma (bedrag x € 1.000)	Primitief begroting 2023	Wijziging begroting	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Verschil begroot-werkelijk
1	Bestuur en Ondersteuning	14.271	2.615	16.886	16.684	202
2	Veiligheid	3.450	218	3.668	3.708	-41
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	4.502	715	5.217	4.462	756
4	Economie	6.849	-5.700	1.149	1.161	-12
5	Onderwijs	4.109	184	4.293	5.903	-1.610
6	Sport, Cultuur en Recreatie	5.420	570	5.990	6.188	-198
7	Sociaal domein en Gezondheid	38.323	5.464	43.787	48.258	-4.471
8	Duurzaamheid	5.730	432	6.162	7.064	-902
9	Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	11.636	1.775	13.411	10.444	2.967
99	Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	1.956	-64	1.892	2.599	-707
	Totaal van de lasten	**96.246**	**6.209**	**102.455**	**106.471**	**-4.016**

Bij programma's Veiligheid, Onderwijs, Sport/Cultuur/Recreatie, Sociaal domein/Gezondheid, Duurzaamheid zijn de totale lasten hoger dan de budgetten die daarvoor in de begroting (na wijziging) zijn opgenomen. Dat betekent dus ook dat de lasten zijn overschreden en dat er in basis dus sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid.
De oorzaak van de overschrijding kan tot de conclusie leiden, dat deze overschrijding uiteindelijk geen gevolgen heeft.

Analyse van de overschrijdingen op het programma

Programma 2 Veiligheid
De overschrijding is volledig te relateren aan een subsidie die verstrekt is aan stichting Elk Welzijn in het kader van versterkingsgelden. Gemeenten ontvangen jaarlijks financiële steun voor de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme vanuit het ministerie van Justitie en

Veiligheid. Deze extra lasten worden dus volledig gecompenseerd met extra rijksmiddelen bij de baten.

Programma 5 Onderwijs

Een overschrijding van **€ 806.000** heeft betrekking op de regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen die we doorbetalen aan stichting Lek en Linge We krijgen hiervoor extra middelen vanuit het Rijk.
Daarnaast hebben we ook middelen ontvangen van Rijk voor onderwijsachterstandenbeleid **€ 685.000** die aan verschillende onderwijsinstellingen en kinderopvangcentra is beschikt.
Ook zijn middelen beschikbaar gesteld voor een nationaal programma onderwijs **€ 204.000**. Het Nationaal Programma Onderwijs helpt leervertragingen in te halen en het onderwijs te verbeteren.
Er zijn meerdere belangenorganisaties die deze middelen.
Er is verder binnen het programma niet meer besteed dan door de raad is vastgesteld.

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

De overschrijding is volledig te relateren aan een subsidie die verstrekt is aan stichting optisport voor een specifieke Uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden die we hebben ontvangen € 225.000.

Programma 7 Sociaal domein en Gezondheid

Overschrijding binnen dit programma heeft te maken met de extra kosten die gemaakt zijn voor noodopvang van vluchtelingen en kosten voor CNO noodopvanglocatie aan de Bellweg. Alle kosten worden gecompenseerd via de COA. Het gaan in totaal om € 3.465.000 aan opvangkosten en 464.000 voor de locatie CNO Bellweg. Een deel van de declaraties is al reeds ontvangen en staan als baten verantwoord. Het overige deel wat nog gedeclareerd moet worden is als vordering verwerkt in deze jaarrekening en is ook als baten verantwoord.
Het overige deel van de budgetoverschrijding € 1 mln. heeft betrekking op hogere lasten voor jeugdzorg, Dit komt voornamelijk door hogere verblijfskosten jeugd, jeugdbescherming zonder verblijf, behandeling en jeugdhulp begeleiding. Er is dus meer uitgegeven dan in de begroting 2023 is vastgesteld door de raad. Omdat hier sprake is van open-einde-regeling wordt dit niet beschouwd als begrotingsonrechtmatigheid.

Programma 8 Duurzaamheid

We hebben zowel de afrekening over 2022 en over 2023 voor afvalinzameling van PMD verantwoord in 2023. We ontvangen via Nedvang ook een vergoeding voor het gescheiden inzamelen, maar de vergoeding is lager dan kosten van de AVRI. De extra uitgaven waren € 638.000 en de vergoeding van Nedvang € 498.000. De overschrijding past wel binnen het door de raad geaccordeerde beleid.
Het overige deel heeft betrekking op riolering. Voor Riolering geldt dat de baten en lasten die gerelateerd zijn aan riolering een gesloten systeem vormen. Dit betekent dat rioolheffing alleen wordt gebruikt voor de taken zoals deze zijn vastgesteld in het watertakenplan 2019-2023. Jaarlijks wordt een berekening gemaakt van de uitgaven en ontvangen baten, door middel van het storten of onttrekken van middelen uit de egalisatievoorziening wordt het tarief 100% kostendekkend gemaakt.

Overzicht van de baten per programma geeft het volgende beeld:

	Programma (bedrag x € 1.000)	Primitief begroting 2023	Wijziging begroting	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Verschil begroot-werkelijk
1	Bestuur en Ondersteuning	-616	-43	-659	-1.871	1.212
2	Veiligheid	-42	0	-42	-68	26
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-466	1	-465	-497	32
4	Economie	-6.144	5.824	-320	-119	-200
5	Onderwijs	-380	1	-379	-2.110	1.731
6	Sport, Cultuur en Recreatie	-930	0	-930	-1.402	471
7	Sociaal domein en Gezondheid	-8.147	-1.672	-9.819	-14.187	4.368
8	Duurzaamheid	-7.252	0	-7.252	-8.845	1.593
9	Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	-6.595	-144	-6.739	-5.506	-1.233
99	Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	-66.856	-8.209	-75.065	-74.823	-245
	Totaal van de baten	**-97.428**	**-4.242**	**-101.670**	**-109.428**	**7.755**

Bij programma's Economie, Wonen/stedelijke vernieuwing/ruimte, Financiering/Algemene dekkingsmiddelen zijn de totale baten lager dan de budgetten die daarvoor in de begroting (na wijziging) zijn opgenomen. Dat betekent dus ook dat de baten niet gerealiseerd zijn en dat er in basis dus sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid.
De oorzaak van de onderschrijding kan tot de conclusie leiden, dat deze onderschrijding uiteindelijk geen gevolgen heeft.

Programma 4 Economie
Dit betreft het gedeeltelijk terugdraaien van de eerder genomen tussentijdse winst op de grondexploitatie Pavijen. Tussentijdse winsten in de grondexploitaties worden op een door het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) voorgeschreven manier berekend. Dit leidt in sommige gevallen tot het gedeeltelijk terugdraaien van eerder genomen winsten. Alle voor- en nadelen uit de grondexploitaties worden in het raadsvoorstel bij de jaarrekening gesaldeerd bestemd voor de reserve grondexploitatie.

Programma 9 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte
Dit betreft geraamde opbrengsten voor de grex Lanxmeer die niet zijn gerealiseerd in 2023, maar geprognosticeerd worden voor de komende jaren. Alle voor- en nadelen uit de grondexploitaties worden in het raadsvoorstel bij de jaarrekening gesaldeerd bestemd voor de reserve grondexploitatie. Voor meer informatie zie paragraaf grondbeleid of het raadsvoorstel herziening grondexploitaties per 1-1-2024

Programma 99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen
Dit betreft een technische aangelegenheid. Het saldo van baten en lasten wordt tussentijds gemuteerd met zowel een inkomsten- als met uitgavencategorie. Per saldo zijn de opbrengsten € 1.643.000 lager. € 1.203.000 heeft betrekking op een lager onttrekking aan de reserves omdat de samenhangende kosten niet zijn gemaakt. Het overige deel heeft betrekking op het begrotingssaldo dat negatief staat geraamd.

Bestuur en Ondersteuning

Totalen programma Bestuur en Ondersteuning

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Bestuur	-102	0	0	-831	831
Burgerzaken	-417	-263	-253	-377	124
Overhead	-503	-341	-355	-613	259
Saldo Baten	**-1.022**	**-604**	**-607**	**-1.821**	**1.214**
Lasten					
Bestuur	2.622	1.923	2.254	2.544	-290
Burgerzaken	865	902	908	933	-25
Overhead	11.687	11.446	13.724	13.207	517
Saldo Lasten	**15.174**	**14.271**	**16.886**	**16.684**	**202**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-12	-12	-52	-50	-2
Bestuur en Ondersteuning	**-14.140**	**-13.655**	**-16.227**	**-14.814**	**1.413**

Analyse van de financiën

Bestuur
De hogere baten van € 831.000 en de lagere lasten van € 290.000 worden per saldo (€ 541.000) veroorzaakt door:

- € 50.000 voordeel door een extra budget met een amendement bij de najaarsrapportage 2023 waar geen kosten voor gemaakt zijn.
- € 301.000 voordeel doordat de storting in de voorziening wethouderspensioen lager is dan begroot vanwege stijging van de rekenrente waarmee de pensioenvoorziening wordt berekend. Daarnaast is in 2023 een pensioenverzekering van € 251.000 tot uitkering gekomen.
- € 240.000 voordeel de voorziening voor wachtgelden bleek niet meer nodig in 2023, waardoor het restant van de voorziening kan vrijvallen.
- € 40.000 nadeel Het College van gemeente Culemborg heeft geld gedoneerd voor hulp aan de slachtoffers van de aardbeving in Marokko, Turkije en Syrië en gedekt uit de reserve internationale samenwerking. Deze onttrekking is incidenteel en maakt geen deel uit van dit overzicht.
- 10.000 nadeel overige kleine afwijkingen.

Burgerzaken
De hogere baten van € 124.000 en de hogere lasten van € 25.000 worden per saldo (€ 99.000) veroorzaakt door:

- € 100.000 hogere opbrengst reisdocumenten en rijbewijzen en naturalisatieverzoeken
- € 24.000 hogere opbrengst overige documenten
- € 118.000 hogere lasten verkiezingen. In 2023 zijn er 2 verkiezingen geweest waarvan het rijk de kosten niet volledig heeft vergoed.
- € 151.000 lagere salariskosten (voor totale analyse salariskosten zie
- € 58.000 hogere afdracht rijksleges wegens hogere verkoop reisdocumenten etc.

Overhead
Door de stijging van de omslagrente van 0,25% naar 0,75% is € 18.000 meer rente toegerekend. Zie voor het totaalbeeld over de rentekosten de toelichting onder Algemene dekkingsmiddelen/Treasury.

Personeelskosten
De personeelskosten worden toegerekend aan de taakvelden waar ze betrekking op hebben, zodat er door heel de exploitatie saldi ontstaan tussen de begrote en de werkelijke kosten. In totaal geeft de realisatie van de personeelskosten het volgende beeld (bedragen x € 1.000).

	Begroot na wijziging	Werkelijk	Saldo
Salariskosten	17.295	14.362	2.933
Inhuur	1.664	6.091	-4.427
Vergoeding uitgeleend personeel	-70	-475	405
	18.889	**19.978**	**-1.089**

Binnen de huidige economische omstandigheden is het lastig om vast personeel aan te trekken en te behouden. Hierdoor is er voor € 2,9 miljoen minder aan salariskosten besteed. Hier tegenover staat dat per saldo € 4 miljoen meer is besteed aan ingehuurd personeel om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen en de lopende projecten te realiseren.

De verdeling over de programma's laat binnen 01 Bestuur en Ondersteuning (taakveld overhead) een voordeel zien. Dit komt omdat de cao-ontwikkeling van € 1,6 miljoen uit de voorjaarsrapportage volledig op het taakveld overhead is begroot en niet is verdeeld over de andere programma's, waardoor daar tekorten ontstaan.

Programma	Saldo salarissen	Saldo inhuur	Saldo vergoeding	Saldo totaal
01 Bestuur en Ondersteuning	2.388	-1.709	145	824
02 Veiligheid	143	-174		-32
03 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	167	-133		34
04 Economie	-97	-96		-192
05 Onderwijs	37	36		72
06 Sport, Cultuur en Recreatie	-38	-258		-297
07 Sociaal domein en Gezondheid	-38	-991	260	-769
08 Duurzaamheid	-87	-59		-146
09 Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	335	-844		-509
99 Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	123	-198		-75
Totaal	**2.933**	**-4.427**	**405**	**-1.089**

Overige lasten overhead zijn:

- 159.000 lagere lasten automatisering
- 84.000 lagere lasten bijdrage GR Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe
- 164.000 lagere lasten project Wet Digitale Overheid en Wet Open Overheid

Reservemutaties

De lagere onttrekkingen van € 2.000 worden, per saldo, veroorzaakt door:
€ 2.000 lagere onttrekkingen uit de reserve internationale samenwerking dan begroot. Dit hangt samen met de werkelijk gemaakte kosten.

Veiligheid

Totalen programma Veiligheid

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Crisisbeheersing en brandweer		0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	-137	-42	-42	-68	26
Saldo Baten	**-137**	**-42**	**-42**	**-68**	**26**
Lasten					
Crisisbeheersing en brandweer	2.102	2.121	2.266	2.266	0
Openbare orde en veiligheid	1.160	1.329	1.401	1.442	-40
Saldo Lasten	**3.262**	**3.450**	**3.668**	**3.708**	**-41**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		0	0	0	0
Veiligheid	**-3.125**	**-3.407**	**-3.625**	**-3.640**	**-14**

Analyse van de financiën

Openbare orde en Veiligheid

De hogere baten van € 26.000 en de hogere lasten van € 40.000 worden per saldo € 14.000. veroorzaakt door:

- Hogere terugbetaling rijksmiddelen inzake naleving controle coronatoegangsbewijzen voorgaand jaar € 33.000
- Lagere lasten cameratoezicht € 44.000. In 2023 konden niet alle camera's vervangen en geüpdate worden. Deel zal doorgeschoven worden naar 2024
- Per saldo hoger lasten salariskosten en inhuur € 30.000 (zie voor analyse salariskosten toelichting onder taakveld 0.4 overhead)
- Diverse lagere lasten 5.000

Reservemutaties

Er hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Totalen programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Verkeer en vervoer	-137	-152	-152	-205	54
Parkeren	-121	-130	-130	-119	-11
Recreatieve havens	-9	-9	-9	-9	1
Saldo Baten	**-266**	**-291**	**-290**	**-334**	**44**
Lasten					
Verkeer en vervoer	3.890	4.020	4.737	4.109	628
Parkeren	416	474	474	326	148
Recreatieve havens	-3	0	0	0	0
Openbaar vervoer	6	8	6	6	0
Saldo Lasten	**4.309**	**4.502**	**5.217**	**4.442**	**776**
Stortingen in reserves	0	0	0	20	-20
Onttrekkingen aan reserves	-142	-175	-175	-163	-12
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	**-3.901**	**-4.037**	**-4.752**	**-3.965**	**787**

Analyse van de financiën

Verkeer en Vervoer

De lagere lasten van € 628.000 worden per saldo veroorzaakt door:

- € 448.000 lagere lasten op het budget ruimtelijke investeringsplan binnenstad, een groot gedeelte van de kosten zijn geactiveerd op de balans. Bij de najaarsrapportage 2024 komen we hierop terug;
- € 215.000 lagere elektriciteitslasten openbare verlichting. Bij tussentijdse rapportage is het budget omhoog bijgesteld. Er bleek echter een fout te zitten in de facturen van Vattenfall waardoor we € 215.000 hebben terugontvangen;
- € 125.000 hogere lasten op de uitbestede werkzaamheden voor openbare verlichting;
- € 116.000 lagere uitgaven op het budget voor de Vianense poort dat gedekt wordt uit de reserve GVVP. Dit budget is volgend jaar weer beschikbaar;
- € 20.000 hogere rentekosten door een stijging van de omslagrente van 0,25% naar 0,75% Zie voor het totaalbeeld over de rentekosten de toelichting onder Algemene dekkingsmiddelen/Treasury;
- € 6.000 overige verschillen.

De hogere baten van € 54.000 worden per saldo veroorzaakt door:

- € 22.000 hogere baten bijdrage zwerfafval Nedvang;
- € 20.000 hogere baten schade-uitkeringen wegmeubilair.

Parkeren
De lagere baten van € 11.000 en de lagere lasten van € 148.000.000 worden per saldo (€ 137.000) veroorzaakt door:

- Lagere opbrengst tijdelijke ontheffingen parkeren binnenstad € 11.000
- Lagere kosten project inkoop renovatie automaten, aanbestedingskosten parkeervergunningsysteem en organisatiekosten parkeren € 112.000. Kosten van de inhuur parkeercoördinator is verantwoord op taakveld 0.63 (parkeerbelasting)
- Lagere salariskosten en inhuur derden € 23.000 (zie voor algemene analyse salariskosten taakveld 0.4 overhead)
- Diverse lagere lasten € 13.000

Reservemutaties
De nadelige mutatie van de reserve ad. € 32.000 wordt veroorzaakt door:

- lagere onttrekking kapitaallasten van investeringen bij onderhoud en beheer € 12.000
- Hogere dotatie aan parkeercompensatiefonds € 20.000

Economie

Totalen programma Economie

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Economische ontwikkeling		0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-6.098	-272	-82	-190
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-139	-6	-6	-3	-2
Economische promotie	-59	-40	-42	-34	-8
Saldo Baten	**-197**	**-6.144**	**-320**	**-119**	**-200**
Lasten					
Economische ontwikkeling	626	573	573	683	-110
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	161	6.098	272	264	8
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	21	21	160	65	96
Economische promotie	220	157	144	150	-6
Saldo Lasten	**1.028**	**6.849**	**1.149**	**1.161**	**-12**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		0	0	0	0
Economie	**-830**	**-707**	**-829**	**-1.042**	**-213**

Analyse van de financiën

Economische ontwikkeling
De lasten zijn € 110.000 hoger dan begroot, dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- € 94.000 hogere loon- en inhuurkosten. Een totale analyse hiervan vindt u op het taakveld overhead;
- € 17.000 overige verschillen.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur
De baten en lasten zijn per saldo € 105.000 nadelig, dit betreft het gedeeltelijk terugdraaien van de eerder genomen tussentijdse winst op de grondexploitatie Pavijen. Tussentijdse winsten in de grondexploitaties worden op een door het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) voorgeschreven manier berekend. Dit leidt in sommige gevallen tot het gedeeltelijk terugdraaien van eerder genomen winsten. Alle voor- en nadelen uit de grondexploitaties worden in het raadsvoorstel bij de jaarrekening gesaldeerd bestemd voor de reserve grondexploitatie. Voor meer informatie verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid of het raadsvoorstel herziening grondexploitaties per 1-1-2024

Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
De uitgaven zijn € 96.000 lager dan begroot, dit komt hoofdzakelijk door:

- € 89.000 lagere uitgaven bij het winterfonds, hier is een resultaatbestemming voor aangevraagd.
- € 7.000 overige verschillen.

Economische promotie
Geen bijzonderheden

Reservemutaties
Er hebben geen reservemutaties plaatsgevonden.

Onderwijs

Totalen programma Onderwijs

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Onderwijshuisvesting	-270	-274	-274	-1.146	873
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.133	-37	-37	-895	858
Saldo Baten	**-1.403**	**-311**	**-310**	**-2.041**	**1.731**
Lasten					
Openbaar basisonderwijs	140	114	114	113	1
Onderwijshuisvesting	2.143	2.406	2.535	3.548	-1.013
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.436	1.589	1.644	2.242	-598
Saldo Lasten	**4.719**	**4.109**	**4.293**	**5.903**	**-1.610**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-76	-69	-69	-69	0
Onderwijs	**-3.240**	**-3.729**	**-3.913**	**-3.792**	**121**

Analyse van de financiën

Onderwijshuisvesting

De hogere baten van € 873.000 en de hogere lasten van € 1.013.000 worden per saldo (€ 140.000) veroorzaakt door:

- stijging van de omslagrente van 0,25% naar 0,75% is € 170.000 meer rente toegerekend. Zie voor het totaalbeeld over de rentekosten de toelichting onder Algemene dekkingsmiddelen/Treasury.
- Hogere doeluitkering rijk inzake ventilatie scholen € 806.000. Dit bedrag is ook doorbetaald aan Lek en Lingecollege (dus ook hogere last)
- Hogere opbrengsten verhuur Brede School West € 28.000
- Hogere kosten Brede School West inzake vervanging afwerking patio gevels en verlichting € 51.000

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De hogere baten van € 858.000 wordt veroorzaak door:

- Specifieke uitkering Onderwijs Achterstanden Beleid € 685.000
- Specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs middelen € 203.000

De hogere lasten van € 598.000 wordt veroorzaakt door:

- Uitgaven voor Onderwijs Achterstanden Beleid van € 685.000. Dit wordt volledig gedekt door de specifieke uitkering vanuit het Rijk;
- Uitgaven voor Nationaal Programma Onderwijs van € 203.000. Dit wordt volledig gedekt door de specifieke uitkering vanuit het Rijk;

- Lagere lasten van €139.000 op het budget lokaal onderwijsbeleid waarvan we € 34.000 kwalificatieplichtgelden 2023 hebben ontvangen van de Regio. Daarnaast meevallers op bepaalde projecten.
- Lagere lasten van € 50.000 binnen het budget combinatiefuntionaris onderwijs. Dit wordt volledig gedekt door de specifieke uitkering brede regeling combinatiefunctionaris.
- Lagere lasten van € 42.000 binnen het budget peuterspeelwerk, hiervan betreft € 35.000 terugvordering subsidie.
- Lagere lasten van € 31.000 op het budget leerlingenvervoer en hogere lasten € 7.000 uitvoering leerlingplicht;
- Lagere lasten loonkosten van € 35.000;

Reservemutaties
Werkelijke stortingen en onttrekkingen zijn conform begroting

Sport, Cultuur en Recreatie

Totalen programma Sport, Cultuur en Recreatie

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Sportbeleid en activering	-359	-120	-120	-293	173
Sportaccommodaties	-327	-342	-342	-612	269
Cultureel erfgoed	-99	-85	-85	-85	-1
Media		0	0	-29	29
Saldo Baten	**-785**	**-547**	**-547**	**-1.019**	**471**
Lasten					
Sportbeleid en activering	560	565	645	748	-102
Sportaccommodaties	2.032	2.224	2.334	2.683	-349
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	932	749	970	814	156
Musea	527	523	540	524	16
Cultureel erfgoed	1.026	801	943	865	79
Media	614	558	558	555	3
Saldo Lasten	**5.691**	**5.420**	**5.990**	**6.188**	**-198**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-467	-383	-383	-383	0
Sport, Cultuur en Recreatie	**-4.438**	**-4.489**	**-5.060**	**-4.786**	**274**

Analyse van de financiën

Sportbeleid en activering

De baten en lasten zijn per saldo € 71.000 voordelig, dit komt hoofdzakelijk door:

- € 63.000 onderschrijding op het budget van het lokaal preventie akkoord. Een gedeelte van de gemaakte kosten hebben we kunnen dekken uit de rijkssubsidies, waardoor er een onderschrijding op het gemeentelijke budget is ontstaan;
- € 8.000 overige verschillen.

Sportaccommodaties

De hogere baten van € 269.000 en de hogere lasten van € 334.000 worden per saldo (€ 65.000) veroorzaakt door:

Door de stijging van de omslagrente van 0,25% naar 0,75% is € 62.000 meer rente toegerekend. Zie voor het totaalbeeld over de rentekosten de toelichting onder Algemene dekkingsmiddelen/Treasury.

- Hogere subsidie SZC € 48.000
- Hogere toegerekende rente 62.000
- Hogere doorbetaling doeluitkeringen aan SZC (dit betreft eveneens een hogere bate) 198.000
- Hogere lasten onderhoud sportvelden en terreinen € 26.000
- Hogere doeluitkering rijk inzake SPUK SPORT € 40.000
- Hogere incidentele opbrengst verkoop tractiemiddel € 27.000

Cultureel erfgoed
De lasten zijn € 79.000 lager dan begroot, dit komt hoofdzakelijk door:
- € 54.000 onderbesteding in het budget voor monumentenbeleid, de werkzaamheden zijn in tijd verschoven. Voor een gedeelte van dit bedrag zijn drie resultaatbestemmingen aangevraagd: instandhouding oostelijke stadsmuur, onderzoek ondergrond binnenstad en monumentenbeleid (kerkenvisie/actualisatie monumenteninformatie);
- € 12.000 lagere onderhoudskosten Rijksmonument Stadhuis;
- € 5.000 lagere exploitatiekosten bij Rijksmonument Barbaratoren;
- € 5.000 lagere exploitatiekosten Molen 't Jach;
- € 3.000 overige verschillen.

Reservemutaties
Werkelijke stortingen en onttrekkingen zijn conform begroting

Sociaal domein en Gezondheid

Totalen programma Sociaal domein en Gezondheid

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	-3.372	-186	-186	-5.034	4.848
Wijkteams	-140	0	0	-39	39
Inkomensregelingen	-7.478	-7.846	-8.949	-7.764	-1.184
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-49	-42	-42	-91	49
Begeleiding (WMO)		0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)		-40	-40	0	-40
Jeugdhulp behandeling		0	0	-9	9
Beschermd wonen (WMO)		0	0	-256	256
Volksgezondheid		0	0	-391	391
Saldo Baten	**-11.039**	**-8.114**	**-9.217**	**-13.585**	**4.368**
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	6.926	3.846	4.315	7.880	-3.565
Wijkteams	1.983	1.990	1.990	2.355	-364
Inkomensregelingen	13.103	12.714	15.084	13.910	1.174
Begeleide participatie	3.053	3.059	3.113	3.086	27
Arbeidsparticipatie	1.019	935	953	984	-31
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.871	1.767	1.952	3.016	-1.065
Hulp bij het huishouden (WMO)	2.355	2.096	2.596	2.571	25
Begeleiding (WMO)	7.934	3.671	3.481	2.771	710
Dagbesteding (WMO)		0	0	433	-433
Jeugdhulp begeleiding		0	0	1.601	-1.601
Jeugdhulp behandeling	274	5.228	5.598	1.309	4.289
Jeugdhulp zonder verblijf overig	216	412	272	114	158
Pleegzorg		0	0	449	-449
Gezinsgericht		0	0	732	-732
Jeugdhulp met verblijf overig		0	500	1.280	-780
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf		0	0	2.221	-2.221
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf		0	0	763	-763
Gesloten plaatsing		0	0	1	-1

Beschermd wonen (WMO)	30	132	179	23	156
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)		0	0	0	0
Jeugdbescherming	2.472	1.889	2.089	840	1.249
Jeugdreclassering		0	0	42	-42
Volksgezondheid	1.503	1.554	1.635	1.848	-213
Saldo Lasten	**43.741**	**38.293**	**43.757**	**48.228**	**-4.471**
Stortingen in reserves	21	30	30	30	0
Onttrekkingen aan reserves	-247	-33	-602	-602	0
Sociaal domein en Gezondheid	**-32.475**	**-31.176**	**-33.969**	**-34.072**	**-103**

Analyse van de financiën

In het negatieve saldo van € 614.000 van dit programma zit de begrote rijksbijdrage van € 1,1 miljoen voor de energietoeslag, die is verantwoord binnen de algemene dekkingsmiddelen. Zonder dit verschil is het saldo van dit programma € 573.000 positief. Dit saldo wordt veroorzaak door de volgende onderdelen.

Sociaal domein en Gezondheid	Saldo baten	Saldo lasten	Saldo totaal
Opvang vluchtelingen	4.441 V	3.579 N	862 V
Samenkracht/burgerparticipatie/wijkteams	447 V	351 N	96 V
Inkomensregelingen/participatie/armoede	2 V	1.170 V	1.172 V
Wmo voorzieningen	265 V	606 N	341 N
Jeugd voorzieningen	9 V	892 N	883 N
Volksgezondheid	391 V	213 N	178 V
	5.555 V	**4.471 N**	**1.084 V**
Rijksbijdrage energietoeslag onder AU	1.187 N		1.187 N
	4.368 V	**4.471 N**	**103 N**

V = voordeel ten opzichte van de begroting na wijziging. N = nadeel.

Opvang vluchtelingen

De baten en lasten voor de opvang van vluchtelingen zijn niet in de begroting verwerkt. De € 3,5 miljoen aan lasten worden gedekt uit de bijdragen van het rijk en het COA. Het positieve saldo wordt veroorzaakt door de toerekening van personeelskosten, die in andere programma's zijn verwerk, zoals die voor vastgoed en communicatie.

Samenkracht/burgerparticipatie/wijkteams

Binnen de voorliggende voorzieningen zijn de budgetten voor het opknappen van en nieuwe ontmoetingsplekken voor jongeren, de eerste inrichting van Bonvie en het project Bosboomgaard niet besteed. Dit leidt in 2023 tot een voordeel van € 175.000. Andere voordelen worden binnen deze taakvelden gecompenseerd door een hogere bijdrage aan de Regio Rivierenland voor het projectbureau Wmo/Jeugd.

Inkomensregelingen/participatie

De jaarrekening van Werkzaak laat voordelen zien op de inkomensregelingen en ook de afrekening van de bedrijfsvoeringskosten is positief. Voor de energietoeslag hebben we meer mensen weten te bereiken dan waarvoor we de rijksbijdrage hebben ontvangen. Daarvoor hopen we in 2024 een

bijdrage te ontvangen uit een nog te starten compensatieregeling. Hierover komt in de decembercirculaire 2024 van het gemeentefonds duidelijkheid. De in 2023 toegekende incidentele middelen voor flankerend beleid energiearmoede zijn nog niet besteed (€ 62.000).

Wmo en Jeugd voorzieningen
Op de voorzieningen Wmo en Jeugd blijken vooral tekorten. Wmo: € 341.000 tekort, inclusief extra personele inzet. De Voordelen op begeleiding en beschermd wonen compenseren tekorten op woningaanpassingen en vervoer en hulpmiddelen. Jeugd: € 883.000 tekort,

Volksgezondheid
Het voordeel binnen Volksgezondheid wordt veroorzaakt door een ontvangst van een specifieke uitkering voor het integraal zorgakkoord (IZA) van € 229.000. De kosten hiervoor zijn verspreid opgenomen in de budgetten binnen het programma sociaal domein.

Duurzaamheid

Totalen programma Duurzaamheid

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Riolering	-3.642	-3.758	-3.758	-4.092	334
Afval	-3.467	-3.494	-3.494	-4.156	662
Milieubeheer	-190	0	0	-542	542
Saldo Baten	**-7.299**	**-7.252**	**-7.252**	**-8.790**	**1.538**
Lasten					
Riolering	2.215	2.231	2.150	2.349	-199
Afval	3.076	3.022	3.125	3.799	-674
Milieubeheer	570	477	887	916	-29
Saldo Lasten	**5.861**	**5.730**	**6.162**	**7.064**	**-902**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		0	0	-55	55
Duurzaamheid	**1.438**	**1.522**	**1.090**	**1.781**	**691**

Analyse van de financiën

Riolering
De baten en lasten die gerelateerd zijn aan riolering vormen een gesloten systeem. Dit betekent dat rioolheffing alleen wordt gebruikt voor de taken zoals deze zijn vastgesteld in het watertakenplan 2019-2023. Jaarlijks wordt een berekening gemaakt van de uitgaven en ontvangen baten, door middel van het storten of onttrekken van middelen uit de egalisatievoorziening wordt het tarief 100% kostendekkend gemaakt. Deze berekening wordt extra comptabel gemaakt.
Naast het taakveld riolering hebben bijvoorbeeld ook kosten van overhead en een gedeeltelijke toerekening van BTW betrekking op deze berekening. Om die reden is het taakveld riolering niet per saldo 0. Meer informatie over de kosten van de riolering kunt u vinden in de paragraaf lokale heffingen, onderdeel rioolheffing.

Afval
De baten en lasten zijn per saldo € 57.000 negatief, dit komt hoofdzakelijk door:
- € 35.000 nadeel op de afvalverwerking/afvalstoffenheffing;
- € 22.000 hogere uitgaven op de loonkosten en inhuur. Een totale analyse hiervan vindt u op het taakveld overhead.

Milieubeheer
De baten en lasten zijn per saldo € 513.000 voordelig, dit komt hoofdzakelijk door:

- € 394.000 onderbesteding in drie budgetten die gedekt worden uit de reserve energietransitie, dit leidt ook tot een lagere onttrekking uit de reserve;
- € 196.000 lagere uitgaven als gevolg van onderbesteding in het budget milieubeheer;
- € 50.000 hogere loon- en inhuurkosten. Een totale analyse hiervan vind u op taakveld overhead;
- € 27.000 hogere uitgaven voor ongediertebestrijding.

Reservemutaties
De hogere onttrekkingen van €55.000 worden, per saldo, veroorzaakt doordat bij de jaarrekening 2022 is voorgesteld om de middelen voor energietransitie over te hevelen van reserve precario naar bestemmingsreserve energietransitie. Er is dus bij de eerdere vastgestelde begroting 2023 geen mutatie geraamd. € 55.000 zijn de werkelijk gemaakte kosten die gedekt moeten worden uit de reserve

Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte

Totalen programma Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-389	-373	-373	-739	366
Ruimte en leefomgeving		0	0	-157	157
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-619	-5.597	-4.624	-3.423	-1.201
Wonen en bouwen	-1.443	-625	-825	-1.012	187
Saldo Baten	**-2.451**	**-6.595**	**-5.822**	**-5.330**	**-492**
Lasten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.487	3.419	3.735	4.375	-640
Begraafplaatsen en crematoria	40	39	39	41	-2
Ruimte en leefomgeving	517	283	702	560	142
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	610	5.561	4.046	1.157	2.889
Wonen en bouwen	2.441	2.334	2.740	2.162	578
Saldo Lasten	**7.095**	**11.636**	**11.261**	**8.294**	**2.967**
Stortingen in reserves	0	0	2.150	2.150	0
Onttrekkingen aan reserves	-199	0	-917	-176	-741
Wonen, Stedelijke vernieuwing en Ruimte	**-4.444**	**-5.041**	**-6.672**	**-4.938**	**1.734**

Analyse van de financiën

Openbaar groen en (openlucht) recreatie
De baten en lasten zijn per saldo € 274.000 negatief, dat komt hoofdzakelijk door:

Door de stijging van de omslagrente van 0,25% naar 0,75% is € 16.000 meer rente toegerekend. Zie voor het totaalbeeld over de rentekosten de toelichting onder Algemene dekkingsmiddelen/Treasury.

- Hogere lasten onderhoud openbaar groen € 638.000; aanbesteding was veel duurder dan verwacht doordat er maar 1 inschrijver was.
- Lagere lasten speelvoorzieningen € 99.000 doordat aanleg skatebaan is vertraagd
- Lagere kosten wortelopdruk € 77.000 doordat werkzaamheden zijn vertraagd.
- Hogere huur- en facilitaire opbrengsten Triosingel € 98.000 door inhaal van 2022
- Hogere bijdrage provincie landschap en bio € 62.000

- Hogere bijdrage subsidie speelvoorziening € 26.000
- Diverse lagere lasten € 18.000

Ruimte en leefomgeving
De baten en lasten zijn per saldo € 298.000 positief, dat komt hoofdzakelijk door:
- € 256.000 onderschrijding op het budget van de woningbouwopgaven, dit budget wordt gedekt uit de reserve grondexploitaties. Er staat ook een lagere onttrekking uit de reserve grondexploitatie tegenover;
- € 38.000 onderbesteding op de budgetten van ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen, een gedeelte van dit budget (€ 25.000) is bedoeld voor het schrijven van de nota ruimtelijke kwaliteit. Hier is een resultaatbestemming voor aangevraagd;
- € 29.000 voordeel door het afsluiten van enkele facilitaire projecten (Pantha Rhei, Plan de Molenaar, IGC-locatie en de Watertoren);
- € 19.000 nadeel op de loonkosten en inhuur. Een analyse van de totale loonkosten en inhuur kunt u vinden bij het taakveld overhead;
- € 6.000 overige verschillen.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
De baten en lasten zijn per saldo € 1.958.000 positief, dat komt hoofdzakelijk door:
- € 926.000 voordeel door het afsluiten voor Sprokkelenburg;
- € 763.000 voordeel door het afsluiten van Spoorzone West;
- € 309.000 nadeel op de loonkosten, een analyse van de totale loonkosten kunt u vinden onder het taakveld overhead;
- € 229.000 voordeel door onderbesteding op het budget haalbaarheidsonderzoeken, dit budget wordt gedekt uit de reserve grondexploitatie. Er staat een lagere onttrekking uit de reserve tegenover;
- € 186.000 voordeel op de exploitatie van het aangekochte pand van Carrier;
- € 170.000 voordeel op de exploitatie van het aangekochte pand van Gispen;
- € 128.000 voor door onderbesteding op het budget buitenhof, dit budget wordt gedekt uit de reserve grondexploitatie. Er staat een lagere onttrekking uit de reserve tegenover;
- € 88.000 nadeel op het budget Parijsch (PPS). De uitgaven (ambtelijke uren) waren in 2023 hoger dan de inkomsten (vergoeding plankosten vanuit de CV Parijsch);
- 42.000 nadeel door het verhogen van de verliesvoorziening Lanxmeer;
- € 5.000 overige verschillen.

De uitgaven en inkomsten van de lopende grondexploitaties hebben geen invloed op het jaarrekeningsaldo. Alle baten en lasten van deze grondexploitaties worden geactiveerd op de balanspost 'onderhanden werk'. Voor meer informatie over de grondexploitaties verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid in deze jaarrekening en het raadsvoorstel herziening grondexploitaties per 1-1-2024.

Wonen en bouwen
De baten zijn € 187.000 hoger dan begroot. Ondanks dat in de najaarsrapportage 2023 de bouwleges met € 200.000 zijn verhoogd, zijn de bouwleges toch hoger uitgevallen dan ingeschat.

De uitgaven zijn € 578.000 lager dan begroot, dit komt hoofdzakelijk door:
- € 292.000 onderschrijding op het budget voor de omgevingswet, de werkzaamheden zijn in tijd verschoven. Voor een gedeelte van het budget wordt een resultaatbestemming gevraagd;
- € 141.000 onderschrijding op het budget van de ODR. Over het jaar 2022 is een teruggave ontvangen. Over het jaar 2023 wordt een teruggave verwacht;

- € 84.000 onderschrijding op de loonkosten en inhuur, een totale analyse hiervan kunt u vinden onder het taakveld overhead;
- € 63.000 onderschrijding op de budgetten van wonen, wegens het verschuiven van de werkzaamheden in de tijd. Voor het uitvoeren van het woonbeleid wordt een resultaatbestemming gevraagd.
- € 2.000 overige verschillen.

Reservemutaties
De lagere onttrekkingen van € 741.000 worden, per saldo, veroorzaakt door:
- € 625.000 lagere onttrekking uit de bestemmingsreserve grondexploitaties omdat een aantal activiteiten buitenhof, haalbaarheidsonderzoeken, woningbouwlocaties doorschuiven naar 2024.
- € 116.000 lagere onttrekking uit de bestemmingsreserve GVVP voor werkzaamheden Vianense poort.

Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Totalen programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Taakvelden voor reservemutaties	Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Baten					
Beheer overige gebouwen en gronden	-63	-68	-83	-82	0
Treasury	-454	-284	-284	-675	391
OZB woningen	-4.369	-4.668	-5.018	-4.956	-62
OZB niet-woningen	-3.226	-3.236	-3.236	-3.319	83
Parkeerbelasting	-376	-405	-405	-385	-20
Belastingen overig	-127	-133	-133	-153	20
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-58.833	-57.397	-59.645	-60.191	546
Saldo Baten	**-67.447**	**-66.191**	**-68.804**	**-69.762**	**958**
Lasten					
Beheer overige gebouwen en gronden	504	602	602	1.288	-686
Treasury	281	287	572	580	-8
OZB woningen	328	377	528	447	81
OZB niet-woningen	132	101	101	134	-33
Parkeerbelasting	6	9	9	97	-87
Belastingen overig	6	6	6	10	-4
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		0	0	0	0
Overige baten en lasten	-39	574	74	-45	119
Vennootschapsbelasting (VpB)		0	0	87	-87
Saldo Lasten	**1.220**	**1.956**	**1.892**	**2.599**	**-707**
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-4.739	-665	-6.264	-5.061	-1.203
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	**70.966**	**64.900**	**73.176**	**72.225**	**-951**

Analyse van de financiën

Beheer overige gebouwen en gronden
De hogere lasten worden veroorzaakt door:

- Afwaardering pand De Helling € 340.000
- Extra uitbestede werkzaamheden aan Facilicom inzake dMJOP, aanbesteding contracten 155.000

- Hogere lasten onderhoud gebouwen wegens verbouwing BonVie € 19.000
- Hogere lasten toegerekende rente € 8.000 (zie ook taakveld 0.5 treasury)
- Hogere kosten inhuur € 48.000 op vacatureruimte (zie ook taakveld 0.4 voor analyse salarissen)
- diverse hogere lasten € 28.000

Treasury
We hebben meer rentebaten gerealiseerd door een hogere rentevergoeding op het tijdelijke uitstaande geld op het schatkistbankieren. Dit leidt tot een voordeel binnen het taakveld treasury. Daarnaast geldt dat er nieuwe leningen zijn aangetrokken waardoor de rentelasten die aan de overige taakvelden wordt toegerekend met € 500.000 is gestegen. In de begroting was rekening gehouden met een renteomslag van 0,25%. De werkelijke renteomslag is 0,75% geworden. Het rentesaldo door de hele jaarrekening heen is € 117.000 nadelig.

OZB woningen/niet-woningen
De baten OZB vallen per saldo € 21.000 positief uit door een afrekening over voorgaande jaren. De bijdrage aan de Belastingsamenwerking Rivierenland is lager uitgevallen dan begroot en de begrote toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren bleek niet nodig.

Parkeerbelasting
- € 20.000 lagere opbrengst doordat er minder boetes zijn uitgeschreven
- € 81.000 hogere kosten inhuur parkeercoördinator. een deel van de dekking van deze kosten zit op taakveld 2.2 parkeren)
- € 6.000 diverse hogere lasten

Belastingen overig
De honden- en precariobelasting zijn iets hoger uitgevallen dan begroot.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
De baten van de algemene uitkering zijn € 546.000 hoger dan begroot, dit komt per saldo door:
- € 1.396.000 geoormerkte middelen in de december circulaire. Waarvan € 1.187.000 voor de energietoeslag. De uitgaven die hier tegenover staan maken onderdeel uit van het programma sociaal domein;
- € 485.000 nadeel als gevolg van een eenmalige omissie in de opbrengsten 2023;
- € 289.000 nadeel als gevolg van wijzigingen in de december circulaire;
- € 76.000 overige verschillen waaronder mutaties uit voorgaande jaren.

Overige baten en lasten
- De post voor onvoorziene uitgaven € 100.000 is niet gebruikt
- Hogere doorschuif btw BSR 18.000 (voordelig)

Vennootschapsbelasting
De te betalen vennootschapsbelasting over boekjaar 2022 is € 86.000. Vanaf boekjaar 2022 is het niet meer mogelijk om het gehele compensabele verlies in één keer te compenseren. Er mag maximaal € 1.000.000 + 50% van de winst gecompenseerd worden. Over het meerdere betaal je vennootschapsbelasting maar kan wel op een later tijdstip gecompenseerd worden

Reservemutaties
De lagere onttrekkingen van € 1.203.000 worden, per saldo, veroorzaakt door:

- € 75.000 lagere onttrekkingen uit de reserve reorganisatie dan begroot. Dit hangt samen met de werkelijke salarislasten van medewerkers waarvoor deze reserve gevormd is.
- € 1.128.000 lagere onttrekking uit de reserve precariobelasting omdat een deel van de geplande investeringsagenda nog niet is uitgevoerd en een deel is omgezet naar de bestemmingsreserve energietransitie.

Incidentele baten en lasten

Op basis van artikel 28c BBV is het verplicht een overzicht van incidentele baten en lasten in de jaarrekening op te nemen. Onder incidentele baten en lasten zijn in dit overzicht posten opgenomen die zich maximaal 3 jaar voordoen en waarbij het gaat om "éénmalige zaken" . Bij het bepalen van incidentele baten en lasten hebben wij ons gebaseerd op de voorschriften vanuit
de notitie van de commissie BBV en op de handreiking van de Provincie over verduidelijking van structurele en incidentele baten en lasten .

Dat betekent dat alleen de echte - beleidsmatige - incidentele zaken onder deze noemer worden gerangschikt. In de begroting staan ook veel posten die een verloop kennen over de jaren. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de kapitaallasten, de algemene uitkering en de verstrekking van uitkeringen. Dit zijn autonome ontwikkelingen en de verschillen tussen de jaren worden dus niet aangemerkt als incidentele baten en lasten. Ook budgetten die eens in de 2 of meer jaren zijn opgenomen, vanwege een bepaald patroon in de uitgaven (zoals verkiezingen) zijn niet als incidentele baten en lasten
opgenomen.

Het doel hiervan is om externe belanghebbenden een goede inzicht te geven in de structurele begrotingsevenwicht. Baten en lasten zijn structureel als deze voor onbepaalde tijd geraamd worden, er is geen einddatum bekend. Baten en lasten komen in aanmerking om als incidenteel aangemerkt te worden als deze voor bepaalde tijd geraamd worden, er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend. De incidentele baten en/of lasten moeten van materiële omvang zijn. Als ondergrens voor de jaarrekening 2023 is een bedrag van € 25.000 gehanteerd.

In de jaarrekening 2023 zijn de volgende incidentele baten en lasten verwerkt. De activiteiten die ten laste van een reserve zijn gebracht, zijn hierin ook opgenomen. De onttrekking aan de reserve is in basis gelijk aan de werkelijke kosten.

Nr.	Taak-veld	Onderwerp	Werkelijke lasten 2023	Werkelijke baten 2023
1	0.4	Organisatieontwikkeling: projectkosten sturingsfilosofie, planmatig werken, doorlichting begroting	50.000	
2	0.1	Donatie giro 555: aardbeving Turkije, Marokko, Syrië	40.000	
3	4.2	Brede School West Distelvlinderlaan 2-8	71.500	
4	3.3	Winterfonds	50.000	
5	4.2	Algemeen onderwijshuisvesting: onderzoekskosten IHP	51.500	
6	4.3	Inc. subsidie verduurzaming Stichting Hub Rivierenland	55.000	
7	4.3	Inc. Subsidie collectieve training Stichting Santé Partners	28.000	
8	5.1	Zwembad advieskosten en toekomstscenario’s	45.000	
9	5.2	Vergroten buitenrijbak Paardensportvereniging De Lekzoomruiters	52.500	
10	5.3	Incidentele subsidies cultuursector	148.500	
11	5.5	Herstel Werk aan 't Spoel	58.000	
12	6.1	Wijkteam schoolhof	128.000	
13	6.1	Incidentele subsidie Stichting Christelijk Primair Onderwijs Betuwe&Bommelerwaard	35.500	
14	6.3	Incidentele subsidie perspectief jongvolwassen Stichting Elk Welzijn	50.400	

15	8.1	Kwartiermaker regionale OV-hub Culemborg1072 provincie Gelderland	29.000	
16	2.1	Organisatiekosten verkeer en vervoer (algemene reserve)	44.100	
17	0.4	Wet digitale overheid en Wet open overheid (algemene reserve)	115.000	
18	6.3	Energietoeslag 2023	612.826	
19	0.11	Onttrekking algemene reserve		771.926
20	5.7	Groenbeleid en versterken biodiversiteit (BR Precariobelasting)	91.044	
21	3.4	Investeren in de binnenstad (BR Precariobelasting)	39.000	
22	0.11	Onttrekking BR Precariobelasting		130.044
23	7.4	Energietransitie	55.394	
24	0.11	Onttrekking BR Energietransitie		55.394
25	0.4	Boven formatief personeel (BR Reorganisatie)	219.299	
26	0.11	Onttrekking BR Reorganisatie		219.299
27	2.2	Aanleg parkeerkoffer Rietveldseweg (BR parkeercompensatiefonds)	20.000	
28	0.11	Onttrekking BR parkeercompensatiefonds		20.000
29	0.11	Onttrekking BR internationale samenwerking (Bijdrage hulpverlening Marokko)		40.000
30	8.2	Diverse projecten grondexploitaties	151.222	
31	0.11	Onttrekking BR Grondexploitatie		151.222
32	2.1	Onderzoek fietsbrug	25.000	
33	0.11	Onttrekking BR GVVP		25.000
		Totaal incidentele lasten en baten	**2.265.785**	**1.412.885**

1. Organisatieontwikkeling

Het bureau Rijnconsult heeft in 2023 de sturing van onze organisatie onder de loep genomen. Aanleiding was dat de organisatie veel werk verzet, maar dat directie en MT onvoldoende grip hebben op het geheel van opgaven, de prioritering daarin en de werkdruk die dit met zich brengt. Verder heeft JE Consultancy de begrotingssystematiek doorgelicht en heeft Algra Consulting aanbevelingen voor planmatig werken gedaan. Dit betreffen allemaal eenmalige activiteiten.

2. Donatie giro 555: aardbeving Turkije, Marokko, Syrië

Het College van gemeente Culemborg heeft geld gedoneerd voor hulp aan de slachtoffers van de aardbeving in Marokko, Turkije en Syrië. De gemeente geeft daarmee gehoor aan de oproep van de samenwerkende hulporganisaties om in actie te komen en te doneren.

3. Brede School West Distelvlinderlaan 2-8

Brede School West heeft te kampen met problemen aan de patiogevels en enkele installaties. Dit heeft tot extra kosten geleid.

4. Winterfonds

Van de provincie is een eenmalige subsidie ontvangen voor Het verstrekken van tegemoetkomingen aan maatschappelijke voorzieningen of het MKB als gevolg van de gestegen energiekosten. Het restant blijft gereserveerd voor dit doel.

5. Algemeen onderwijshuisvesting: onderzoekskosten IHP

Raad heeft in najaarsnota 2023 € 50.000 gelden beschikbaar gesteld voor haalbaarheidsstudies en vervolgonderzoeken IHP. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door HEVO en de kosten zijn verantwoord in de jaarrekening 2023.

6. Incidentele subsidie verduurzaming Stichting Hub Rivierenland
Het College heeft aan Stichting Hub Rivierenland een incidenteel subsidiebedrag beschikbaar gesteld

7. Incidentele subsidie collectieve training Stichting Santé Partners
Het College heeft aan Stichting Santé Partners een incidenteel subsidiebedrag beschikbaar gesteld

8. Zwembad advieskosten en toekomstscenario's
Gemeente Culemborg heeft het zwembad overgenomen van Stichting Zwembad Culemborg. Alvorens hierover besluiten te kunnen nemen heeft zij expertise ingehuurd voor fiscale adviezen, technische adviezen en toekomstscenario's.

9. Vergroten buitenrijbak Paardensportvereniging De Lekzoomruiters
Paardensportvereniging De Lekzoomruiters had de wens om hun buitenrijbak met 10 meter te verlengen. De Lekzoomruiters hebben een verzoek gedaan voor een gemeentelijke bijdrage ter hoogte van 52.500 euro. De gemeente heeft onder een aantal voorwaarden en afspraken de gevraagde gemeentelijke bijdrage ter beschikking gesteld.

10. Incidentele subsidies cultuursector
Voor de coronaregeling infrastructuur zijn er incidentele beschikkingen afgegeven aan stichting Cultuurfonds Culemborg, voor 2022 en voor 2023. Het Cultuurfonds Culemborg heeft inmiddels goed in beeld welke bedragen er nodig zijn voor noodzakelijke ondersteuning van de cultuursector ten gevolge van de coronacrisis. Na een zorgvuldige uitvraag blijkt dat naast de regelingen voor toekomstinvesteringen ook de regeling infrastructuur nog nodig is.

Daarnaast is er ook een opstartsubsidie voor stichting HAAKS. Doel van de subsidie is om de opstart van HAAKS mogelijk te maken zodat er voor nu en in de toekomst hoogwaardige lessen op het gebied van kunsteducatie gegeven kunnen worden.

11. Herstel Werk aan 't Spoel
Op fort het Spoel zijn de grondwallen gaan verzakken. Deze wallen geven de contouren aan van het fort en die hebben hiervoor een bepaalde hoogte en breedte. Aan de zuidkant is de situatie onveilig geworden vanwege de mate van verzakking. op diverse plekken komen de damwanden bloot te liggen wat gevaarlijk is voor bezoekers.

12. Wijkteam schoolhof
We werken met behulp van een uitvoeringsprogramma aan een persoonsgerichte/gezinsaanpak, het benutten van de kracht van de wijk en het inzetten van positieve jeugdpreventie. We willen dat de bewoners weer betrokken raken bij hun leefomgeving en de patronen van Multi problematiek van generatie op generatie doorbreken. Er voor 3 jaar middelen beschikbaar gesteld.

13. Incidentele subsidie Stichting Christelijk Primair Onderwijs Betuwe&Bommelerwaard
Het College heeft aan Stichting Christelijk Primair Onderwijs Betuwe&Bommelerwaard een incidenteel subsidiebedrag beschikbaar gesteld

14. Incidentele subsidie perspectief jongvolwassen Stichting Elk Welzijn
Het College heeft aan Stichting Elk Welzijn een incidenteel subsidiebedrag beschikbaar gesteld

15. Kwartiermaker regionale OV-hub Culemborg1072 provincie Gelderland

Provincies Gelderland en Utrecht en gemeenten Culemborg en Houten hebben besloten gezamenlijk het project ‘variantenstudie fietsroute Culemborg – Houten’ uit te voeren.

De vier partijen zijn overeengekomen dat Provincie Gelderland namens hen een inkoopprocedure gaat opstarten en uitvoeren. De kosten voor deze opdracht worden door alle partijen gedragen. Gemeente Culemborg heeft hiervoor met het vaststellen van de gemeentelijke begroting 2022 geld beschikbaar gesteld. Provincie Gelderland zal namens de vier partijen penvoerder zijn

16. Organisatiekosten verkeer en vervoer (algemene reserve)
Er is voor 2 jaar incidentele capaciteit mobiliteit beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve

17. Wet digitale overheid en Wet open overheid (algemene reserve)
In 2022 heeft Culemborg € 115.000 ontvangen vanuit het Rijk voor de uitvoering en implementatie van de Wet open overheid (Woo). Deze geoormerkte Rijksgelden zijn abusievelijk niet overgeheveld bij het besluit over de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022. Deze gelden zijn nodig om uitvoering te kunnen geven aan de implementatie van de Wet open overheid (Woo). Het bedrag wordt gedekt uit de Algemene Reserve.

18. Energietoeslag 2023
De uitgaven voor de energietoeslag in 2023 bedragen € 1,8 miljoen. In het gemeentefonds 2023 is € 1.187.174 als compensatie voor deze uitgaven opgenomen.

Totale uitgaven 2023	€ 1.800.000
Ontvangen middelen gemeentefonds 2023	€ -1.187.174
Tekort	**€ 612.826**

Dit tekort is een administratief tekort. In 2022 was er sprake van een overschot op de ontvangen middelen voor de energietoeslag. Dit overschot van € 677.500 is via het jaarrekeningresultaat 2022 naar de algemene reserve gegaan en in 2023 weer onttrokken.

19. Onttrekking algemene reserve
Het inzetten van incidentele middelen vanuit de algemene reserve verlopen budgetneutraal in de exploitatie

20. Groenbeleid en versterken biodiversiteit (BR Precariobelasting)
Bij de begroting 2021 is een investeringsagenda waarbij eenmalige investeringen zijn vastgesteld die gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve precariobelasting. De werkelijk gemaakte kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve.

21. Investeren in de binnenstad (BR Precariobelasting)
Bij de begroting 2021 is een investeringsagenda waarbij eenmalige investeringen zijn vastgesteld die gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve precariobelasting. De werkelijk gemaakte kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve

22. Onttrekking BR Precariobelasting
Het inzetten van incidentele middelen vanuit de bestemmingsreserve precariobelasting verlopen budgetneutraal in de exploitatie.

23. Energietransitie
Bij de begroting 2021 is een investeringsagenda waarbij eenmalige investeringen zijn vastgesteld die gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve precariobelasting. Inmiddels zijn voor de

middelen bestemd voor energietransitie een nieuwe reserve gevormd. Alle middelen voor energietransitie zijn daar naartoe overgeheveld. De werkelijk gemaakte kosten worden vervolgens gedekt uit de bestemmingsreserve energietransitie.

24. Onttrekking BR Energietransitie
Het inzetten van incidentele middelen vanuit de bestemmingsreserve energietransitie verlopen budgetneutraal in de exploitatie.

25. Bovenformatief personeel (BR Reorganisatie)
Er is een bestemmingsreserve gevormd voor een aantal vaststellingsovereenkomsten. De werkelijke gemaakte kosten worden gedekt uit deze reserve.

26. Onttrekking BR Reorganisatie
Het inzetten van incidentele middelen vanuit een bestemmingsreserve verlopen budgetneutraal in de exploitatie

27. Aanleg parkeerkoffer Rietveldseweg (BR parkeercompensatiefonds)
De komgrens bij de Wethouder Schoutenweg wordt verplaatst. Tijdens het participatieproces hebben bewoners verzocht om binnen dit project ook de parkeerproblematiek op de Rietveldseweg aan te pakken. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 20.000 uit het parkeercompensatiefonds te onttrekken en in te zetten voor de aanleg van een parkeerkoffer langs de Rietveldseweg

28. Onttrekking BR parkeercompensatiefonds
Het inzetten van incidentele middelen vanuit de bestemmingsreserve verlopen budgetneutraal in de exploitatie.

29. Onttrekking BR internationale samenwerking (Bijdrage hulpverlening Marokko)
Het inzetten van incidentele middelen vanuit de bestemmingsreserve verlopen budgetneutraal in de exploitatie.

30. Diverse projecten grondexploitaties
Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, wordt afzonderlijk opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. De mutaties grondexploitatie hebben dus geen invloed op het structureel begrotingssaldo.

31. Onttrekking BR Grondexploitatie
Het inzetten van incidentele middelen vanuit een bestemmingsreserve verlopen budgetneutraal in de exploitatie

32. Onderzoek fietsbrug
Het GVVP is één van de opgaven een fietsbrug tussen Culemborg en Houten. Omdat zowel Houten als beide provincies willen investeren om de mogelijkheid voor een fietsbrug te onderzoeken zal Culemborg ook aansluiten bij dit onderzoek.

33. Onttrekking BR GVVP
Het inzetten van incidentele middelen vanuit een bestemmingsreserve verlopen budgetneutraal in de exploitatie

Structureel resultaat

Om te bepalen of er in de jaarrekening sprake is van structureel evenwicht dient inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de jaarrekening bevat. In artikel 28, onderdeel c, van het BBV is daarom geregeld, dat de toelichting op het overzicht van baten en lasten ten minste een overzicht van de gerealiseerde incidentele baten en lasten per programma bevat.

Met het opnemen van alleen een (verplicht) cijfermatig overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat nog niet automatisch het inzicht of er sprake is van een structureel jaarrekeningsaldo. Door het betrekken van de eindcijfers uit het overzicht van incidentele baten en lasten bij het jaarrekeningresultaat wordt inzicht gegeven in het jaarrekeningresultaat.

Bedragen x € 1.000	**2023**
Resultaat van baten en lasten	-1.402
Saldo toevoeging en onttrekking reserves	4.360
jaarrekeningresultaat 2023	2.958
Saldo van incidentele baten en lasten	853
Structureel jaarrekeningresultaat 2023	3.811

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Culemborg. Het voor de gemeente Culemborg toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 het algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2023 bedragen x € 1	**Harst, DM van der**	**E.J. Kruijswijk Jansen**
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	78.594	117.554
Beloningen betaalbaar op termijn	11.388	19.037
Subtotaal	89.982	136.591
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	89.982	136.591
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t.

Gegevens 2022 bedragen x € 1	E.J. Kruijswijk Jansen	A.N. van Aarsen
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/09 – 31/12	01/01 – 31/07
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 37.400	€ 54.479
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 4.506	€ 6.101
Subtotaal	*€ 41.906*	*€ 60.580*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 72.197	€ 125.458
Bezoldiging	€ 44.455	€ 64.001

- 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12 - Niet van toepassing in 2023 voor Gemeente Culemborg.
- 1c. Toezichthoudende topfunctionarissen - Niet van toepassing in 2023 voor Gemeente Culemborg.
- 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder - Niet van toepassing in 2023 voor Gemeente Culemborg.
- Tabel 1e Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900 - Niet van toepassing in 2023 voor Gemeente Culemborg.
- 1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing - Niet van toepassing in 2023 voor Gemeente Culemborg.
- 1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing - Niet van toepassing in 2023 voor Gemeente Culemborg.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Inleiding
Het bestaan van structureel begrotingsevenwicht is vast te stellen, als naast de incidentele baten en lasten, ook de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in beeld zijn. Het BBV stelt de gemeenten verplicht (art. 19 BBV) hierin inzicht te verschaffen.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
In onderstaand overzicht zijn de structurele stortingen en onttrekkingen aan reserves opgenomen. Per saldo zijn de structurele onttrekkingen hoger dan de toevoegingen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de dekking van structurele kapitaallasten van investeringen met economisch nut, vanuit de daarvoor bestemde reserve kapitaallasten.

	Realisatie jaar 2023			Begroot 2023
Omschrijving reserve	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo	Saldo
Reserve internationale samenwerking	0	9.580	-9.580	-12.000
Reserve buurtbudgetten	30.000	33.374	-3.374	-3.374
Reserve Kapitaallasten	0	706.689	-706.689	-739.056
Totaal structurele mutaties	30.000	749.643	-719.643	-754.430

Het College van gemeente Culemborg heeft geld gedoneerd voor hulp aan de slachtoffers van de aardbeving in Marokko, Turkije en Syrië en gedekt uit de reserve internationale samenwerking. Deze onttrekking is incidenteel en maakt geen deel uit van dit overzicht.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 7 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.249.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding:
Op basis van het standpunt van de Commissie BBV komt volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2023 de bruto begrotingsafwijking boven de verantwoordingsgrens uit en zijn volgens dit standpunt van de Commissie BBV de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties niet rechtmatig tot stand gekomen.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- Bruto begrotingsoverschrijdingen op baten en lasten voor een bedrag van € 22.928.000, waarvan € 7.785.000 passend binnen de financiële verordening (open einde regelingen en/of gerelateerde inkomsten) en daarmee als acceptabel aangemerkt en € 14.988.000 aan tijdig gemelde afwijkingen die daarmee acceptabel onrechtmatig zijn.
- Onrechtmatige onttrekking aan de bestemmingsreserves voor een bedrag van € 1.924.000
- Overschrijding van investeringskredieten voor een bedrag van € 231.000
- Niet naleven van Europese aanbestedingsregels voor een bedrag van € 1.139.000

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlagen

Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakvelden incl. reservemutaties		Werkelijk 2022	Primitief begroot 2023	Begroot na wijziging 2023	Werkelijk 2023	Verschil 2023
Lasten						
0.1	Bestuur	2.622	1.923	2.254	2.544	-290
0.10	Mutaties reserves	21	30	2.180	2.200	-20
0.2	Burgerzaken	865	902	908	933	-25
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	504	602	602	1.288	-686
0.4	Overhead	11.687	11.446	13.724	13.207	517
0.5	Treasury	281	287	572	580	-8
0.61	OZB woningen	328	377	528	447	81
0.62	OZB niet-woningen	132	101	101	134	-33
0.63	Parkeerbelasting	6	9	9	97	-87
0.64	Belastingen overig	6	6	6	10	-4
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	-39	574	74	-45	119
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	87	-87
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.102	2.121	2.266	2.266	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.160	1.329	1.401	1.442	-40
2.1	Verkeer en vervoer	3.890	4.020	4.737	4.109	628
2.2	Parkeren	416	474	474	326	148
2.3	Recreatieve havens	-3	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	6	8	6	6	0
3.1	Economische ontwikkeling	626	573	573	683	-110
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	161	6.098	272	264	8
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	21	21	160	65	96
3.4	Economische promotie	220	157	144	150	-6
4.1	Openbaar basisonderwijs	140	114	114	113	1
4.2	Onderwijshuisvesting	2.143	2.406	2.535	3.548	-1.013
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.436	1.589	1.644	2.242	-598
5.1	Sportbeleid en activering	560	565	645	748	-102
5.2	Sportaccommodaties	2.032	2.224	2.334	2.683	-349

5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	932	749	970	814	156
5.4	Musea	527	523	540	524	16
5.5	Cultureel erfgoed	1.026	801	943	865	79
5.6	Media	614	558	558	555	3
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.487	3.419	3.735	4.375	-640
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.926	3.846	4.315	7.880	-3.565
6.2	Wijkteams	1.983	1.990	1.990	2.355	-364
6.3	Inkomensregelingen	13.103	12.714	15.084	13.910	1.174
6.4	Begeleide participatie	3.053	3.059	3.113	3.086	27
6.5	Arbeidsparticipatie	1.019	935	953	984	-31
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.871	1.767	1.952	3.016	-1.065
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	2.355	2.096	2.596	2.571	25
6.71B	Begeleiding (WMO)	7.934	3.671	3.481	2.771	710
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	433	-433
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	1.601	-1.601
6.72B	Jeugdhulp behandeling	274	5.228	5.598	1.309	4.289
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	216	412	272	114	158
6.73A	Pleegzorg	0	0	0	449	-449
6.73B	Gezinsgericht	0	0	0	732	-732
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	500	1.280	-780
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	2.221	-2.221
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	763	-763
6.74C	Gesloten plaatsing	0	0	0	1	-1
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	30	132	179	23	156
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0
6.82A	Jeugdbescherming	2.472	1.889	2.089	840	1.249
6.82B	Jeugdreclassering	0	0	0	42	-42
7.1	Volksgezondheid	1.503	1.554	1.635	1.848	-213
7.2	Riolering	2.215	2.231	2.150	2.349	-199
7.3	Afval	3.076	3.022	3.125	3.799	-674
7.4	Milieubeheer	570	477	887	916	-29
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	40	39	39	41	-2
8.1	Ruimte en leefomgeving	517	283	702	560	142

8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	610	5.561	4.046	1.157	2.889
8.3	Wonen en bouwen	2.441	2.334	2.740	2.162	578
Lasten		***92.120***	***97.246***	***102.456***	***106.472***	***-4.016***

Taakvelden incl. reservemutaties		**Werkelijk 2022**	**Primitief begroot 2023**	**Begroot na wijziging 2023**	**Werkelijk 2023**	**Verschil 2023**
Baten						
0.1	Bestuur	102	0	0	831	831
0.10	Mutaties reserves	5.883	1.338	8.464	6.560	-1.903
0.2	Burgerzaken	417	263	253	377	124
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	63	68	83	82	0
0.4	Overhead	503	341	355	613	259
0.5	Treasury	454	284	284	675	391
0.61	OZB woningen	4.369	4.668	5.018	4.956	-62
0.62	OZB niet-woningen	3.226	3.236	3.236	3.319	83
0.63	Parkeerbelasting	376	405	405	385	-20
0.64	Belastingen overig	127	133	133	153	20
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	58.833	57.397	59.645	60.191	546
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	137	42	42	68	26
2.1	Verkeer en vervoer	137	152	152	205	54
2.2	Parkeren	121	130	130	119	-11
2.3	Recreatieve havens	9	9	9	9	1
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	6.098	272	82	-190
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	139	6	6	3	-2
3.4	Economische promotie	59	40	42	34	-8
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	270	274	274	1.146	873
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.133	37	37	895	858
5.1	Sportbeleid en activering	359	120	120	293	173
5.2	Sportaccommodaties	327	342	342	612	269

5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
5.4	Musea	0	0	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	99	85	85	85	-1
5.6	Media	0	0	0	29	29
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	389	373	373	739	366
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.372	186	186	5.034	4.848
6.2	Wijkteams	140	0	0	39	39
6.3	Inkomensregelingen	7.478	7.846	8.949	7.764	-1.184
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	49	42	42	91	49
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	0
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	40	40	0	-40
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	0	9	9
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0
6.73A	Pleegzorg	0	0	0	0	0
6.73B	Gezinsgericht	0	0	0	0	0
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0
6.74C	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	256	256
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0
6.82A	Jeugdbescherming	0	0	0	0	0
6.82B	Jeugdreclassering	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	391	391
7.2	Riolering	3.642	3.758	3.758	4.092	334
7.3	Afval	3.467	3.494	3.494	4.156	662
7.4	Milieubeheer	190	0	0	542	542
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0

8.1	Ruimte en leefomgeving	0	0	0	157	157
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	619	5.597	4.624	3.423	-1.201
8.3	Wonen en bouwen	1.443	625	825	1.012	187
Baten		***97.931***	***97.427***	***101.677***	***109.430***	***7.754***
Saldo taakvelden		**5.811**	**181**	**-780**	**2.958**	**-3.738**

De SiSa verantwoording

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A14B	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (geweldsdig) extremisme en terrorisme in 2022** SISa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/01*	Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/02*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A14B/03*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie. *Aard controle R* *Indicator: A14B/04*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/05*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) In (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 08 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/06*
			1 060268 Gemeente Nijmegen	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	€ 54.500	€ 54.500	Nee
			Kopie gemeente(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/07*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/08*				
			1 *060268 Gemeente Nijmegen*					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/09*					
			Ja					
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 540.330	€ 0	€ 0	€ 362.961	€ 42.954	€ 38.357
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per gerelgistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 21.210	€ 995.812	€ 995.812		
JenV	A20B	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 (SISa tussen medeoverheden)** SISa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingskenmerk	Naam taak/project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project
			Aard controle n.v.t. *Indicator: A20B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/03*	*Aard controle D1* *Indicator: A20B/04*	*Aard controle R* *Indicator: A20B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/06*
			1 060268 Gemeente Nijmegen	4388711	Analyse	Ja	€ 9.500	€ 9.500
			2 060268 Gemeente Nijmegen	4388711	Signalering	Ja	€ 56.760	€ 56.760
			Kopie gemeente(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/07*	Kopie Beschikkingskenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/08*	Kopie Naam taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/09*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) In (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 11 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/10*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/12*
			1 *060268 Gemeente Nijmegen*	4388711	Analyse	Nee		Ja
			2 *060268 Gemeente Nijmegen*	4388711	Signalering	Nee		Ja
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			7	46	0	8	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 23.730	€ 147.463			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 2.660	€ 17.480	€ 0	€ 27.744	€ 0	€ 15.708
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 56.390	
BZK	C9	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 5** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: C9/03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*
			1 2021-000064814 Stationsomgeving Culemborg	Nee	Ja	55	55	0

			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/12*
			1 2021-0000645814 Stationsomgeving Culemborg	Nee	€ 11.548.857	€ 12.522.359	€ 153.259	€ 153.259
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/13*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/14*	Toelichting afwijking(en) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/15*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*		
			1 2021-0000645814 Stationsomgeving Culemborg	Ja		Nee		
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
			1 SUVIS21-2-02336445	€ 123.241	€ 123.241	Ja		Ja
			2 SUVIS21-2-02366202	€ 210.000	€ 210.000	Ja		Ja
			3 SUVIS21-2-02733615	€ 149.755	€ 149.755	Ja		Ja
			4 SUVIS21-2-02192193	€ 323.395	€ 323.395	Ja		Ja
			5 SUVIS21-2-02192216	€ 0	€ 0	Nee	Project heeft vertraging omdat verzwaarde aansluiting electra niet tijdig con worden aangelegd door Liander	Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
			1 SUVIS21-2-02336445	Ja				
			2 SUVIS21-2-02366202	Ja				
			3 SUVIS21-2-02733615	Ja				
			4 SUVIS21-2-02192193	Ja				
			5 SUVIS21-2-02192216	Nee	Project is gestart. Verwachting is dat het augustus 2024 wordt afgerond			
BZK	C55	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoelde kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoelde kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoelde kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoelde kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			222	€ 18.628	€ 18.628	20	€ 1.678	€ 1.678
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoelde kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoelde kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			242	€ 35.208	€ 35.208			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			4.601	535	0	0	0	0
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtscheiding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gedeelde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 3.706	Nee				
BZK	C75B	**Regiodeals 3e tranche** SISa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/03*	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C75B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/05*	
			1 061960 Gemeente West Betuwe	20.0001732				
			2 061960 Gemeente West Betuwe	20.0001734	Versnelling Klimaatadaptatie	€ 125.000	€ 131.623	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 in de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/06*	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C75B/07*	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/09*		
			1 *061960 Gemeente West Betuwe*					
			2 *061960 Gemeente West Betuwe*	€ 125.000	€ 131.623			
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/12*			
			€ 256.623	€ 44.538	Ja			
BZK	C92	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 29.089	€ 0	1	69	67	
BZK	C94	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of één WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
			1 *LAI23-03617844*	€ 0	0	0	0	€ 0

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	C95	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/02*	Activiteiten vertricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/05*	
			€ 318.010	€ 318.010	Ja		Ja	
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 390.889	€ 350.810	€ 18.115	-€ 75.071	€ 408.190	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanderibeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 203.376	€ 0	€ 0	€ 0	€ 155.246	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
OCW	D15	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 27.582	€ 27.582	Ja			
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SISa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	060281 Gemeente Tiel	IENW/BSK-2023/104619	€ 159.277	€ 159.277	€ 288.411	€ 288.411
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/00*			
		1	060281 Gemeente Tiel	IENW/BSK-2023/104619	Ja			
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	060281 Gemeente Tiel	IENW/BSK-2023/104619	Waterrentie	Ja		
EZK	F28	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 29.178	€ 0	€ 446.646	€ 475.824	€ 1.418	€ 1.418
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) t.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) t.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				

SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
		1 060216 Gemeente Culemborg	€ 6.140.246	€ 136.162	€ 399.993	€ 0	€ 36.994
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
		1 060216 Gemeente Culemborg	€ 0	€ 67.036	€ 18.141	€ 0	€ 524.198
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te scheiden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
		1 060216 Gemeente Culemborg	€ 31	-€ 5.790	€ 0		
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SZW	G3A	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1 060216 Gemeente Culemborg	€ 50.762	€ 14.670	€ 11.734	€ 0	€ 0
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
		1 060216 Gemeente Culemborg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
		6 Totaal	0	0	N.v.t.		
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	

			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/15*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud Tozo In jaar T I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te scheiden schulden levensonderhoud Tozo I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo In jaar T I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal		0	0	0
SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 10.199	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 3.400	€ 5.408
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 9.889	€ 0
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 132	€ 0	€ 5.149	€ 0
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 5.245	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/06*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 143	0	0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud Tozo In jaar T - 1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te scheiden schulden levensonderhoud Tozo I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo In jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 120.584	€ 0	Ja			
SZW	G12	**Kwijtscheiden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G12A	**Kwijtscheiden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 I.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*			
			1 060216 Gemeente Culemborg	€ 0	€ 0			
SZW	G13	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G13/05*	
			€ 26.545	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport**	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				

		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: H4/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 113.082	€ 169.733					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
			1 1.2 Renovatie	€ 32.623	€ 32.623				
			2 1.2 Renovatie	€ 4.807	€ 4.807			aanschaf schrobmachine en overkapping hoogspringmat zaten niet in de initiële aanvraag	
			3 1.3 Onderhoud	€ 58.292	€ 58.292				
			4 2.1 Aankoop	€ 4.707		€ 4.707			
			5 2.2 Dienstverlening door derden	€ 17.329		€ 17.329			
			6 2.3 Beheer en Exploitatie	€ 0		€ 0			
			7 3.1 Mengpercentage	€ 20.807			€ 20.807		
			8 3.2 Verbonden lichamen	€ 0					
			9 3.3 Overige	€ 31.168			€ 31.168		
VWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*	
			1 1042944 SPUK	€ 37.716	€ 0	€ 22.662	€ 0	€ 22.662	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*					
			1 1042944 SPUK	Ja					
VWS	H12	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*			
			€ 19.918	€ 19.918	Ja	Ja			
VWS	H25	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*		
			1 *SPUKIJZ21-22113*	€ 97.821	€ 89.440	€ 97.821	Ja		
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*	
			1 Zwembad de Waterlinie	Nov + dec 2021	€ 77.195	€ 70.244	€ 77.195	€ 77.195	
			2 Zwembad de Waterlinie	Jan-22	€ 20.626	€ 19.196	€ 20.626	€ 20.626	
VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*	
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 20.656	€ 20.656	€ 0	€ 20.656	Ja	
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 142.210	€ 142.210	€ 0	€ 142.210	Ja	
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 31.779	€ 31.779	€ 0	€ 31.779	Ja	
			4 Kansrijke Start	€ 23.834	€ 11.204	€ 1.426	€ 11.204	Ja	
			5 Mentale Gezondheid	€ 11.123	€ 11.123	€ 0	€ 11.123	Ja	
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 27.806	€ 21.757	€ 5.561	€ 21.757	Ja	
			7 Valpreventie	€ 81.830	€ 65.464	€ 16.366	€ 65.464	Ja	
			8 Leefomgeving	€ 15.889	€ 2.383	€ 3.178	€ 2.383	Ja	
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.972	€ 3.972	€ 0	€ 3.972	Ja	
			10 Versterken sociale basis	€ 57.996	€ 57.996	€ 0	€ 57.996	Ja	
			11 Mantelzorg	€ 15.889	€ 14.293	€ 1.596	€ 14.293	Ja	
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 15.889	€ 2.221	€ 3.178	€ 2.221	Ja	
			13 Weizijn op receipt	€ 8.739	€ 5.940	€ 1.748	€ 5.940	Ja	
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.972	€ 3.972	€ 0	€ 3.972	Ja	
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 14.142	€ 14.142	€ 0	€ 14.142	Ja	
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*					
			1 Lokaal Sportakkoord	N.v.t.					
			2 Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.					
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.					
			4 Kansrijke Start	N.v.t.					
			5 Mentale Gezondheid	N.v.t.					
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.					
			7 Valpreventie	N.v.t.					
			8 Leefomgeving	N.v.t.					
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.					
			10 Versterken sociale basis	N.v.t.					
			11 Mantelzorg	N.v.t.					
			12 Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.					
			13 Weizijn op receipt	N.v.t.					
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.					
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*						
			Nee						
VWS	H32	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*				
			MEOZ23218	€ 225.630	€ 108.652				
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*		
			1 Zwembad de Waterlinie	€ 225.630	€ 108.652	Nee	*Zwembad is van 2016. Er zijn onderzoeken gewest welke investeringen gedaan kunnen worden om pand nog meer te verduurzamen. Onderzoek levert weinig op. Pand is goed geisoleerd, heeft zonnepanelen etc. Op korte term/n geen investeringen*		
VWS	H35B	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SISa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*					
			060281 Gemeente Tiel	€ 216.079					

Papendorpseweg 75-79
3528 BJ UTRECHT
telefoon (088) 236 7000
e-mail Audit@Flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Culemborg

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Culemborg te Culemborg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2023 als van het vermogen van de gemeente Culemborg per 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. het overzicht van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel met beperking
De bestemmingsreserve resultaatbestemming is met een bedrag van € 2.579.000 verminderd ten gunste van de staat van baten en lasten. Aan deze vermindering ligt voor € 1.663.000 geen besluit van de gemeenteraad ten grondslag. Wij verschillen van mening met het college van de gemeente over de juiste verwerkingswijze en of de nu gehanteerde verwerkingswijze een getrouwheid- of rechtmatigheidsfout is waarbij wij van mening zijn dat het een getrouwheidsfout is.

De verwerkingswijze is niet in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Hierin is voorgeschreven dat aan mutaties in de bestemmingsreserves een besluit van de gemeenteraad ten grondslag dient te liggen.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 7 maart 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Culemborg zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende geschikt is als basis voor ons oordeel.

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl.
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 201. Het college van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 26.222.000, bestaande uit € 25.083.000 aan fouten ten aanzien van het begrotingscriterium en € 1.139.000 aan fouten ten aanzien van het voorwaardencriterium, liggen boven de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.064.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 106.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn

Controleaanpak frauderisico's
Als onderdeel van ons proces van het identificeren van frauderisico's evalueren wij factoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, het oneigenlijk toe eigenen van activa, omkoping en corruptie. Het college van burgemeester en wethouders bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Wij besteden bij de controle aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders door werkzaamheden uit te voeren op het gebied van journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; schattingen en schattingsprocessen; significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening en uitgaande geldstromen in het betalingsproces. Om bovenstaand frauderisico te mitigeren hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het autoriseren van betalingen, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. Tevens hebben wij aandacht gegeven aan de toegangsbeveiliging in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Wij hebben niet gesteund op de effectieve werking van de voor onze controle relevante interne beheersingsmaatregelen;

- wij hebben handmatige journaalposten geselecteerd die in het boekjaar en tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn verwerkt. Waar wij op basis van onze risicocriteria opvallende boekingen hebben geïdentificeerd, hebben wij specifieke gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht. Tevens hebben wij significante schattingen van vorig boekjaar ten aanzien van de gehanteerde veronderstellingen bij het bepalen van de omvang opnieuw beoordeeld met de kennis die wij hebben opgedaan bij de controle van het huidige boekjaar en de belangrijkste oordeelsvormingen en veronderstellingen die het college van burgemeester en wethouders heeft gehanteerd bij deze schattingen geëvalueerd op relevantie en consistentie. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het risico van vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders bij schattingen.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgesteld onder de veronderstelling dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag heeft het college van burgemeester en wethouders ter zake verantwoording afgelegd met het opnemen van een toelichting op de door haar geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's, en een evaluatie van het cumulatieve risico ten opzichte van de hiervoor beschikbare weerstandscapaciteit. Wij hebben deze beoordeling door het college van burgemeester en wethouders geëvalueerd.

Hiertoe hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- wij hebben risico-inschattingswerkzaamheden verricht, waarbij wij hebben overwogen of sprake is van gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de gemeente om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder;
- wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college van burgemeester en wethouders de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken;
- wij hebben om inlichtingen verzocht bij het college van burgemeester en wethouders, management en de gemeenteraad of zij gebeurtenissen of omstandigheden hebben geïdentificeerd, die afzonderlijk of collectief, gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de gemeente om haar continuïteit te handhaven;
- wij hebben geëvalueerd of de beoordeling door het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat, waarvan wij naar aanleiding van de controle kennis hebben verkregen;
- wij hebben op basis van de jaarrekening 2023 en de begroting 2024 - 2027 de ontwikkeling beoordeeld van de voor de gemeente relevante en in het BBV voorgeschreven kengetallen, zijnde de kengetallen voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over haar kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het college van burgemeester en wethouders verrichte continuïteitsbeoordeling.

Op basis van deze werkzaamheden is onze conclusie dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenteraad, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader 2023 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 7 maart 2024 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 7 maart 2024, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 19 september 2024
Flynth Audit B.V.

Digitaal ondertekend door Jelle Smit

J. Smit RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

J.S.